

DE
M. AURELII ANTONINI ELAGABALI TRIBUNITIA POTESTATE

DISSERTATIO
HISTORICO--CHRONOLOGICA.

AUCTORE

P.D. VIRGINIO VALSECHI
A BRIXIA

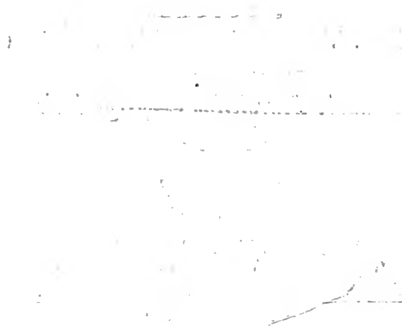
Monacho Benedictino Congregationis Casinensis.

FLORENTIAE. M.DCC.XI.
TYPIS REGIAE CELSITUDINIS
Apud Jacobum de Guiduccis, & Sanctem Franchi.
Superiorum Permissu.

REGIAE CELSITUDINI

COSMI III.

MAGNI ETRURIAE DUCIS.

E caſtioribus Legentium animis, Diſſertationis meae argumento, quod ſceleſtiſſimi, ac omnium

non ſolum bipedum, ſed etiam quadrupedum (ut Severus eum Alexander in Senatu olim vocavit) impuriſſimi Imperatoris prae ſe nomen fert, primore adſpectu offenſioni fortaſſis eſſem, nil ego conſultius duxi, quam ut illam REGIAE CELSITUDINI TUAE nuncuparem. Ubi enim Praeclariſſimum tuum, idemque Religioſiſſimum Nomen ſpectaverint, nihil enimvero, quod minus ſanctum, minuſve viro ingenuo dignum, pertractari in ea intelligent; imo quantum, e nequiſſimae ejus belluae recordatione, conflatum illi forſan invidiae fuerit, tantumdem profecto, e gratiſſimo Regii Nominis tui conſpectu, amoris eidem, & aeſtimationis accedet. Non is itaque ſum, qui de perditiſſimi Imperatoris perditiſſimis moribus, *qui ne dici quidem*, Lampridio teſte,

ſine

ſine maximo pudore poſſunt, eloqui, velim; ſed de aliquot tantum ejuſdem antiquis Numiſmatis, quae non levia Chronologicae Rei, ac Sacrae etiam tertii Chriſtiani ſaeculi Hiſtoriae, afferre incommoda, Viris doctis perſpectum eſt, diſſerendum. Horum alterum, non vulgare illud quidem, mihi, in ſplendidiſſimo REGIAE TUAE CELSITUDINIS Cimeliarchio videre, licuit; licuitque, incredibili animi voluptate, eximias tuas, id genus, opes luſtrare, iis honeſtiſſimis deliciis frui, ac ſingularem cum primis Regii animi tui Magnitudinem, qua luculentam ceteroqui, a Majoribus tuis, FRANCISCO, & FERDINANDO ejus fratre, Magnis Ducibus, & LEOPOLDO Cardinali, congeſtam, veterum nummorum ſupellectilem, mira, praeſtanti-

que

que tredecim millium, & trecentorum ex Hiſpania adductorum numiſmatum acceſſione locupletaſti, ac quo pretioſa eadem venerandae Antiquitatis monumenta, non ditiſſimi Muſei ſplendori tantum, & ornamento, ſed vel communi Eruditorum bono inſervirent, percommodis illa, iiſque elegantiſſimis, ex Indico ligno confectis, ſcriniis, praeclaro ordine, incluſiſti, non ſine ingenti admiratione contueri: quo palam ſane omnibus factum, Te non publicae ſolum Etruriae Tuae, omni cura, ſtudioque, maxime vero inſigni tua in Deum, a quo, quae vere bona, manant omnia, pietate, incolumitati conſulere, ſed univerſae literatorum Reipublicae (quae avita Regalis Tuae Stirpis, ad politiores omnes facultates promovendas, divino conſilio natae, laus eſt)

miri-

mirifice etiam utilitati incumbere. Patere igitur REGIA CELSITUDO, ut mea haec qualiſcunque lucubratio in lucem, ampliſſimis tuis ſub Auſpiciis, prodeat, ac quam, e ſua tenuitate, minime ſperare ea poteſt commendationem, illam ab Auguſto Tuo Patrocinio nanciſcatur. Neque enim, COSME Clementiſſime, vereor, quin me, atque hoc, exiguum licet, obſequii erga te mei monumentum, quod humili quidem, candidoque animo exhibeo, ea, qua ſumma polles, benignitate ſis excepturus; quum probe norim, Superos etiam, quorum Ipſe virtutes aemularis, *non tam accuratis adorantium precibus, quam innocentia, & ſanctitate*, ut Trajano ajebat Plinius, *laetari, gratioremque exiſtimari, qui delubris eorum puram, caſtamque mentem, quam*

qui

qui meditatum carmen intulerit. Tu itaque primos hos meos in re literaria labores, hilari, & ſerena fronte, ſuſcipias, longumque Etruriae tuae, & vive, & Vale.

REGIAE CELSITUDINI TUAE

Ex Abbatia Florentina X. Kal. Aprilis. Anno MDCCXI.

Obſequentiſſimus Addictiſſimuſque
D. Virginius Valſechi Monachus
Benedictino-Caſinenſis.

APPROBATIONES.

Librum, cui Titulus: *De M. Aurelii Antonini Elagabali TR. P. V Dissertatio Historico-Chronologica*, Auctore P. D. Virginio Valsechi a Brixia nostrae Congregat. Casin. Monacho, & in Florentino Monasterio Sacrae Theologiae, & Sacrorum Canonum Lectore, Reverendissimi P. D. Severini a Papia S.Salvatoris Abbatis,& totius praedictae Congreg. nostrae Praesidis gener. jussu diligenter legi; & cum in eo nil repererim, quod editioni ejusdem obstet, imo videam difficillimo nodo Chronologico expediendo, qui celeberrimos Scriptores in diversa traxit, subsidio, & Sacrae etiam tertii Christiani saeculi Historiae illustrandae, adjumento futurum; ideo publicae utilitati edendum censeo, si his, quibus id incumbit, rite factum videbitur. In quorum, &c.

Ex Monasterio S. Petri Mutinae die 19. Feb. 1711.

D. Benedictus a Parma Abbas SS. Salvatoris, & Cyrini.

Jussis Reverendiss. P.Praesidis Congregationis nostrae Casin. obtemperans, legi Dissertationem Historico-Chronologicam *De M. Aurelii Antonini Elagabali Tribunitia Potestate V.*, Auctore P. D. Virginio Valsechi Monacho ejusdem nostrae Congregat. Ea singulari referta est eruditione, nihilque continet, quod a recta fide, morumve honestate dissentiat, quapropter, quantum mea refert, dignissimam censeo, quae typis committatur.

Dat. In Monasterio S. Johannis Evangelistae Parmae die 7. Martii 1711.

D. Fortunatus a Mutina Monachus Casinensis Philosophiae Lector.

Binis atteſtationibus ad nos tranſmiſſis, quibus Reverendiſſ. P. D. Benedictus Bacchinus SS. Salvatoris, & Cyrini Abbas, & P. D. Fortunatus Tamburinus Lector Philoſophus Nobis perſpicue comprobant, opus *De M. Aurelii Antonini Elagabali Tribunitia Poteſtate V.*, *Auctore P. D. Virginio Valſechi a Brixia* Congregationis noſtrae Benedictino-Caſinenſis Monacho, & in Florentino Coenobio Sac. Theologiae, & Sac. Canonum Lectore, omnino Orthodoxae Fidei, boniſque moribus fore conſonum, ac mira eruditione, praeſertim veteri, ita elucubratum, ut Viris doctis quoque ſit profuturum; ideo, ut typis mandetur, ſi ceteris, ad quos ſpectat, libuerit, & nos harum ſerie, Auctorem facultate donamus.

Dat. Papiae in S. Salvatoris die 17. Martii MDCCXI.

Loco ✠ Sigilli. *D. Severinus a Papia Abbas, & Praeſidens.*

D. Joh. Gaſpar Beretta V. Cancell.

Imprimatur.

Nicolaus de Caſtellanis Vic. Gen. Flor.

De mandato Reverendiſſ. P. Inquiſitoris Gen. S. Officii Florent. Librum hunc inſcriptum; *De M. Aurelii Antonini Elagabali Tribunitia Poteſtate V.* perlegi; ac quum nihil, quod vel a Fidei Catholicae puritate, vel a bonis moribus abſonum ſit, in eo deprehenderim, imo eximiam, ſolidamque docti Auctoris eruditionem, qua implicatiſſimae rei plurimum is lucis attulit, admiratus ſim, quammaxime dignum, qui typis mandetur, illum cenſeo.

Dat. Florentiae hac die 15. Aprilis 1711.

Folcus Antonius Maria Portinari Canon. Flor. & S. Off. Conſ.

Attenta ſuperiori relatione, Imprimatur.

F. Stephanus Bernard. Frachia Min. Conv. Vic. Gen. S. Off. Flor.

Philippus Bonarota Sen. R. C. Aud.

INDEX CAPITUM.

CAPUT I.

Veterum Scriptorum dissensio, quoad annos Imperii Elagabali. Antiquae Lapidum Inscriptiones invicem contrariae. Nummi Elagabali TR. P. V., quemadmodum Anniae Faustinae, & Aquiliae Severae ejus uxorum L E. obsignati. Variae Recentiorum, de iisdem Elagabali annis, opiniones. Dissertationis argumentum, & ordo in ea servandus.

CAPUT II.

Adstruitur Sententia Dionis pro tempore Imperii Macrini, & Elagabali. Exponuntur textus Lampridii, & Eutropii, qui Dioni videntur contrarii. Aliud testimonium Lampridii pro Natali Alexandri Dioni contrarium. Pagii pro Dionis, & Lampridii concordia observationes

refelluntur. Philippi Bonarotae de eodem Natali Alexandri opinio. Textus Lampridii fortasse depravatus, & quomodo corrigendus. Tillemontii super eadem re conjectura expenditur, & confutatur.

CAPUT III.

Refellitur Mediobarbi, & Vaillantii opinio de tempore necis Elagabali. Germanica Maximini Victoria quo anno habita. Gordianus Africanus nuncupatus Imperator post incboatum tertium annum imperii Maximini. Maximinus quartum annum imperii libavit. Philippi Bonarotae, de notis SC. in nummis scalptis, sententia. Quo tempore interfectus Maximinus. SS. Pontianus, & Hippolytus primo anno imperii Maximini passi. Maximini initium perperam a Dodwello consignatum. Nummi Anniae Faustinae, & Aquiliae Severae cum L. E. non satis, nec juxta Mediobarbi sententiam, explicati.

CAPUT IV.

Proponitur prior Antonii Pagii, quam ipse postea deserit, praesentis difficultatis solutio.

CAPITUM.

Rejicitur alia ejusdem Pagii solutio. Nummi ad Processus Consulares spectantes, non est necesse, ut sint cusi Kalendis Januariis, quibus Consulatus suscipiebatur. Dio perperam a Pagio pro sua observatione allegatus. Expenduntur exempla, in confirmationem sententiae Pagii, a Philippo a Turre Adriae Episc., in Epistola ad Joh. Anton. Astorium, allata. Opinio ejusdem, de nummis Anniae Faustinae, post Elagabali necem, percussis. Nummus Anniae Faustinae P. Chamillardi adulterinus.

CAPUT V.

Nicolai Toinardi conjectura pro nummis, in quibus plures anni, quam Imperatores regnarint, a Pagio relata, & rejecta. Conqueritur Toinardus, non omnino bene fuisse a Pagio eandem recitatam. Vera Toinardi observatio ex titulo Libelli, quem pollicitus fuerat, exsculpta; & alia via confutata. Non absimilis Petavii observatio proponitur, & refutatur. Aliae Pagii, & aliorum, similium difficultatum solutiones eliduntur.

CA-

CAPUT VI.

Proponitur Conjectura Auctoris, & pluribus suadetur. Elagabalus e Fastis anni V. C. DCCCC-LXXI. nomen Macrini erasit. Ex alio Lapide inscripto Ann V. C. DCCCCLXX. idem nomen Macrini detritum. Nummi Corneliae Paulae L Γ. & L. Δ. *obsignati explicantur. Nummi Anniae Faustinae, & Aquiliae Severae L. E. notati recte, juxta Auctoris systema, declarantur. Dionis, & Herodiani concordia pro annis imperii Elagabali. Orosius initium Elagabali consignat Anno V. C. DCCCCLXX.*

CAPUT VII.

Diluuntur difficultates, quae praejactum systema videntur evertere. TR. P. sine nota numerali, non indicat primam Tribunit. Potest. Nummus Elagabali apud Mediobarbum signatus TR. P. II. COS. III. perperam descriptus. Inscriptio Gruteriana in qua Elagabalus

lus

CAPITUM

lus dicitur TR. P. IIII. COS. IIII. mendosa. Refertur eadem Inscriptio a Suaresio sub nomine Septimii Severi. Agathias annum IV. Severi Alexandri copulat cum anno Seleucidarum Alexandreo DXXXVIII. Diversitas inter priores libri Machabeorum, & libri posterioris Scriptores, in annis designandis, quomodo ab eruditis concilietur.

DE M. AURELII ANTONINI ELAGABALI TR. P. V.

DISSERTATIO HISTORICO-CHRONOLOGICA.

UT nulla pro re Chronologica firmiora, atque illustriora argumenta, quam quae ex antiquis Numismatis, vetustisque Inscriptionibus eruuntur, proferri queunt; ita nihil illam permiscere magis, atque implicare, perspectum est, quam si quae ejusce generis pugnantia inter se monumenta reperiantur. Hinc nulla incerta magis, magisque labefactata Chronologiae pars est, quam quae tertii Aerae Christianae Saeculi. Siquidem pro definiendis nonnullorum illius aevi Augustorum Imperii annis, haud veteres Scriptores modo dissident inter se, verum vel ipsa eorumdem Imperatorum Numismata, ipsique antiquitus inscripti Lapides invicem sibi adversari conspiciuntur. Non ea mens est, ut hoc loco singula, quae illorum temporum rationem involvunt, quaeque mire Chronologos torquent, capita percenseamus. Unum dumtaxat adnotare hac in re Chronologorum scopulum lubet, unamque, quae in M. Aurelii Antonini Elagabali Imperio deprehenditur, difficultatem proponere. Ex ea

quippe magna ex parte illorum temporum feriem labefactari, compertum eft; nam quemadmodum uno femel admiffo errore, alii, atque alii faepenumero exinde enafcuntur, ita e perturbata unius Imperatoris aetate plurium etiam infequentium Imperatorum perturbari annos, neceffe eft. Pro ea difficultate folvenda, nonnulla ipfe quidem, expendendi cujufdam Numifmatis occafione, obfervaveram; Quae quum Clariff. & Reverendiff. e noftris Viro P.D. Benedicto Bacchinio, fingulari Sacrae noftrae Familiae ornamento, communicaffem, ac pertimefcerem, ne in me falebris hujufmodi pervincendis parum idoneum, inftructumque Theocriti illud occineret:

Εἰς ὄρος ὀκχ' ἕρπεις μὴ ἀνάλιπος ἔρχεο βάττε, (a)
Ἐν γὰρ ὄρει ῥάμνοιτε κ᾽ ἀσπάλαθοι κομέωντι.
Batte, cave nudis pedibus perrepere montem,
Quippe rubis, tribulifque viret mons undique feptus,

is contra pro fua in me benevolentia, obfervationes meas laudavit, perutile pro implexa adeo illorum temporum Chronologia inventum illas effe, teftatus eft, meque femel iterumque, ut peculiarem hac de re Differtationem confcriberem, evulgaremque, commonuit. Porro non is ego fum, qui meas hafce conjecturas pro invictis argumentis velim obtrudere. Conjecturis autem, fi qua in re, in hac certe contenti fimus, neceffe eft. Si quid vero, quum aliorum fententias refello, gravius ipfe fortaffis peccaverim, inque alienis me cernere acutum, mea autem oculis inunctis pervidiffe, compereris, ignofcas rogo, fciafque:

Ita comparatam effe hominum naturam omnium, (b)
Aliena melius ut videant, ac judicent
Quam fua. An eo fit, quia in re noftra aut gaudio
Sumus praepediti nimio, aut aegritudine?

(a) *Theocr.* ἐν Νομεῦσι (b) *Terent. in Heautontim. act. 3. fc. 1.*

CA-

CAPUT I.

Veterum Scriptorum dissensio quoad annos Imperii Elagabali. Antiquae Lapidum Inscriptiones invicem contrariae. Nummi Elagabali TR. P. V., *quemadmodum Anniae Faustinae, & Aquiliae Severae ejus uxorum* L. E. *obsignati. Variae Recentiorum, de iisdem Elagabali annis, opiniones. Dissertationis argumentum, & ordo in ea servandus.*

DIo Cassius ejusdem, qua vixit Elagabalus, aetatis Scriptor, quum lib. LXXVIII. pag. 905. ex editione Hanoviensi, Macrinum *anno uno, duobusque mensibus, tribus demptis diebus* Romano praefuisse orbi, edocuisset; Antoninum Elagabalum lib. insequenti pag. 907. *annos tres, menses novem, & dies quatuor, regnasse, tradit*: additque, tempus illud se dinumerare, ἀπὸ τῆς μάχης, ἐν ᾗ τὸ παντελὲς κράτος ἔχει, *a proelio, quo* Macrino devicto *potestatem omnem adsequutus est*. Herodianus ejusdem aevi pariter Scriptor, uno dumtaxat Imperii anno Macrino, lib. V. cap. II. & III. adtributo, Elagabalum eodem lib. cap. VI. *sexennium* regnasse, scribit. *Antoninus*, inquit, *sexennium Imperio occupato, vitaque, ut diximus,*

mus, acta, simul cum matre occisus est. Eusebius lib. vi. Histor. Ecclesiast. Cap. xxi. Herodiano quidem quoad tempus Macrini consentit; at tum ab illo, tum ab Dione dissentit, quoad tempus Imperii Elagabali, quum ἐπὶ τέτταρσι μόνοις ἔτεσιν *quatuor dumtaxat annis*, regnasse eum tradat. Eusebio concinit Orosius Histor. lib. vii. cap. xviii. Cassiodorus in Chronico, Nicephorus Callistus lib. v. cap. xvii., quamvis de Macrino hic postremus scribat, quod *nondum integro exacto anno* fuerit extinctus. Lampridius, & Eutropius Macrino annum quidem unum, duosque menses adscribunt, at Elagabalo neque solidum triennium tribuere videntur. *Mirum fortasse*, ait Lampridius Constantinum Imperatorem alloquens in vita Heliogabali cap. xxxiv., *cuipiam videatur, Constantine Venerabilis; quod haec clades, quam retuli loco Principum fuerit, & quidem* PROPE TRIENNIO; *itaut nemo inventus fuerit, qui istum a gubernaculis Romanae majestatis abduceret &c.* Eutropius vero lib. viii. de eodem Elagabalo sic ait: *Is cum Romam ingenti & militum, & senatus exspectatione venisset, probris se omnibus contaminavit. Impudicissime, & obscenissime vixit:* BIENNIOQUE POST, ET OCTO MENSIBUS, *tumultu interfectus est militari.* Ab his haud multum discrepare videntur uterque Victor, quorum prior oppressum Elagabalum tradit *trigesimo Regni mense*, alter vero imperasse scribit *biennio, & octo mensibus.* Verum duos priores scriptores Dioni consentire, infra ostendemus. In Imperatorum quoque Romanorum, & Constantinopolitanorum serie Chronologica, quam e Palatinae Bibliothecae Libro περὶ Ἀρχαιότητος τῆς Κωνσταντινουπόλεως in lucem extulit Fridericus Sylburgius in fine Romanae Historiae

Scri-

Scriptorum Graecorum Minorum, Macrino duo anni Imperii tribuuntur, totidemque Avito, seu Elagabalo; ubi tamen Scriptoris errore, de quo adposito asterisco monemur, describitur priori loco Elagabalus, posteriori vero Macrinus. Haec enim eo catalogo habentur:

* Ἄβιτος ἐβασίλ. ἔτη β.
Μακρῖνος ἐβασίλ. ἔτη β.
Avitus imperavit ann. II.
Macrinus imperavit ann. II.

Alium eodem loco Chronologicum Imperatorum Catalogum profert, Sylburgius, in quo omisso Macrino sic de Elagabalo legitur:

Ἀντωνῖνος ἄλλος. δ.
Antoninus alius. 4.

Cui quidem consonant alii duo a Dodwello in Appendice ad Dissertationes Cyprianicas editi, in quibus, nulla pariter habita Macrini ratione, anni δ. *quatuor* eidem Elagabalo adscribuntur.

Hae variae quidem veterum Scriptorum de Antonini Elagabali Imperii annis sententiae; at non praecipuum Chronologorum id opus, aut labor. In Canone Paschali S. Hippolyti Graece inscripto in marmorea ejusdem, ut videtur, Hippolyti Cathedra, quae anno 1551. in agro Verano extra muros Urbis inventa, a Marcello postea II. P. M., quum adhuc Cardinalis esset, Vaticanae Bibliothecae illata fuit, haec primum leguntur:

ΕΤΟΥϹ Α. ΒΑϹΙΛΕΙΑϹ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟϹ ΕΓΕΝΕΤΟ .Η. ΔΙ. ΤΟΥ ΠΑϹΧΑ ΕΙΔΟΙϹ ΑΠΡΕΙΛΙΑΙϹ ϹΑΒΒΑΤῼ ΕΜΒΟΛΙΜΟΥ ΜΗΝΟϹ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ

Anno I. imperii Alexandri Imperatoris facta est XIV. *Pa-*

Paschae Idibus Aprilis Sabbato, quum mensis Embolimaeus fuisset &c. Hunc annum, extra omnem aleam est, fuisse V. C. DCCCCLXXV. Epochae vero vulgaris Christi 222. quum eo anno Idus Aprilis in Sabbatum inciderint, Cyclo Solis VII. Lunae XIV. Lit. Domin. F., Lunaque XIV. Paschalis seu Martii eo ipso die scilicet XIII. Aprilis contigerit. Egregio hoc antiquitatis monumento, quo aerae Christianae initium perperam a Baronio ab anno V. C. DCCLII. Augusto Caesare XIII. & M. Plautio Silvano Coss., & a Panvinio ab anno V. C. DCCLIII. Cornelio Lentulo, & L. Calpurnio Pisone Coss. ductum, emendatur, annoque V. C. DCCLIV. Cajo Caesare, & L. Aemilio Paulo Coss. consignandum decernitur; satis etiam superque finis Imperii Elagabali, & Severi Alexandri initium ante Idus Aprilis ejus anni V.C.DCCCCLXXV. Ch. 222. videtur definiri; quod Dionis sententiam mirum in modum confirmat. Elagabalus enim Macrinum proelio fudit sub initium mensis Junii anni V. C. DCCCCLXXI. Quare si ab eo tempore *annos tres menses novem, & dies quatuor is imperavit*, occisus fuit mense Martio anni V. C. DCCCCLXXV. adeoque Idibus Aprilis ejus anni Alexander recte potuit Imperator supponi ab Hippolyto. Verum en Romanum alium lapidem apud Panvinium lib. II. Fastorum pag. 254. & Gruterum pag. LXXXV. 2. priori prorsus contrarium.

SERAPI. SACR
IMP. CAES. M. AVREL.
ANTONINVS. AVG.
PIVS. FELIX. COS. IIII.
P. P.

A ter-

A tergo.

DEDIC. ID. APR.
IMP. CAES. ANT. PIO. IIII. ET
M. AVR. ALEXANDRO. COS.

Conſules hoc marmore ſcalpti ſunt haud dubie anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. In fragmento enim Conſulari apud Bucherium pag. 247. ut obſervat etiam Em. Norifius Diſſertat. de numiſm. Impp. Diocletiani, & Maximiani cap. VI. pag. 45. ponuntur *Antoninus* IV. *& Alexander* cum nota *Mar.* qua innuitur Kalendas Januarias illius anni die Martis contigiſſe, qui eſt evidentiſſimus character anni Ch. 222. Cyclo Solis VII. Lunae XIV. Lit. F. Quare eodem anno, menſe, atque die, quo in Laterculo Hippolyti imperare Alexander ſupponitur, Elagabalus eo in lapide viſitur, Serapidi templum dedicaſſe.

Accedunt Latini plures ejuſdem Elagabali nummi Tribunitia illius Poteſtate V. ſignati, quorum aliquot recitat Goltzius in Theſauro Rei Antiquariae, duos, argenteum ſcilicet unum, & aereum alium Adolphus Occo, alios duos, unum pariter argenteum, & alium aereum Mediobarbus, unumque argenteum Vaillantius; quibus e Muſeo Mediceo adjiciendus eſt alius aereus, cujus ectypum in fine Capitis V. afferemus. Elagabalus, Imperium & Tribunitiam Poteſtatem primum ſuſcepit menſe Junio anni V. C. DCCCCLXXI. quo, ut ſupra diximus, in fugam Macrinum conjecit: aut, ſi mavis, τῇ τοῦ Μαΐου ἑκκαιδεκάτῃ *die ſextadecima menſis Maii* ejuſdem anni, qua, ut ait Dio apud Xiphilinum, a militibus in Phoenicia acclamatus fuit Impera-

perator; unde ſi menſe Martio anni V.C. DCCCLXXV. juxta Dionem, atque ante Idus Aprilis juxta Hippolytum interfectus fuiſſet, eumque Alexander excepiſſet, nulla proculdubio ratione Tribunitiam Poteſtatem V. is attigiſſet. Praeter laudatos Elagabali nummos Trib. Pot. V. notatos, extat apud Vaillantium in nummis Graecis nummus Anniae Fauſtinae, quae fuit tertia, ut alias dicemus, ipſius Elagabali uxor, L. E. *anno quinto* imperii conjugis inſcriptus, uti alter Juliae Aquiliae Severae, ſecundae quidem Elagabali uxoris, ſed ad quam jamdiu dimiſſam, poſtquam ſcilicet *aliam poſt*, *deinde aliam*, *atque aliam*, ut ait idem Dio, duxiſſet, is tandem rediit, eodem quoque L. E. *anno quinto* obſignatus.

Ex his tam variis, ac diſcrepantibus tum veterum Scriptorum, tum antiquarum Inſcriptionum monumentis, variae itidem ac diſcrepantes recentiorum ſententiae emerſerunt.

Jacobus Oiſelius in Theſauro ſelectorum numiſmatum antiquorum pag. 32. Herodiano prorſus ſubſcribit. *Occiſus*, inquit de Elagabalo loquens, *a militibus poſt ſexennium fere, ut Herodianus ſcribit, quam Imperium nactus fuiſſet*. Triſtanus in Hiſtor. Impp. tom. II. Comment. xx. pag. 327. quum ex Graeco Elagabali nummo L.Δ. *anno quarto* inſcripto concludi adnotaſſet eum Imperatorem, ſi quatuor revera annos haud imperavit, annum quartum ſaltem libaſſe; ſubjicit, ex nummo praeterea a Goltzio recitato, ſignatoque TR.P.V., ſi probatae fidei is ſit, deprehendi, quintum etiam Tribunitiae Pot. annum, eum inchoaſſe, magiſque proinde veritati acceſſiſſe Herodianum, qui ſex illi annos adſcribit; quum praeſertim credi haud facile poſſit, eum exi-

exiguo adeo tempore, quemadmodum ceteri Historici sentiunt, vixisse, si probe quae ab illo gesta, quaeque ab eodem sex fuere celebrata conjugia, perpendantur. Carolus etiam Patinus in Impp. Rom. Numism. ex aere med. & min., quum pag. 328. vitae & regni Elagabali annos incertos esse, asseruisset, pag. postea 331. exhibitis Graecis ejus Imperatoris Numismatis Δ. E. inscriptis, inquit nummos illos Herodiano favere, qui Elagabalum sex annos imperasse asserit, quum Δ. & E. annum quartum, & quintum significent. Hallucinatur hic quidem Cl. Patinus, quum notas illas Δ. E. simul junctas, quae Δημαρχικῆς ἐξουσίας significant, annum quartum, & quintum, autumat, designare; at extant revera alii nummi, qui, ut supra visum, quinto imperii Elagabali anno inscribuntur.

Franciscus Mediobarbus in Impp. Roman. Numism. pag. 309. relicta hac in re Adolphi Occonis, cujus numismata illustrat, adaugetque, Dioni consona opinione, Elagabalum censet *annos quatuor, & mensibus aliquot* imperasse; traditque Anno V. C. 971. Ch. 218., eum Augustum, P. M., Tr. P., Imp., Cos. Des. ab exercitu dictum fuisse A. D. *Idus Aprilis*, & A. D. VII. *Idus Junii* occiso Macrino solum imperasse: pag. vero 313. Anno V. C. 975. Ch. 222. eum docet mense Septembri occisum fuisse.

Joannes Vaillant in Numism. Impp. praestant. tom. I. de Roman. aereis pag. 135. ex postrema editione, Dioni quidem sententiae accedit, quum eo loci Elagabalum scribat a militibus *post annum tertium* fuisse interfectum; at in Nummis Graecis pag. 289. ex editione Amstelaedamensi, priori sententia abjecta, Mediobarbum om-

nino sequutus est. Ibi enim de Urbibus differens, in quibus Epochae, recitatis tribus Elagabali nummis a Tripolitis, qui aera Seleucidarum utebantur, percussis, eorum postremum signatum anno ΓΛΦ. 533., cusum dicit fuisse ab Autumno V. C. 974. usque ad Autumnum anni V. C. 975. *anno Elagabali quarto, & quinto excurrente*, additque Elagabalum *mense Septembri* ejusdem anni occisum fuisse; quum paullo ante tradidisset, eum A. D. *Idus Aprilis* V. C. 971. imperium arripuisse: quae est ipsissima opinio Mediobarbi.

Huic systemati perquam facile assentiunt, suumque lubentissime calculum addunt recentes fere omnes Antiquarii, quum de supradictis Elagabali nummis TR. P. V. notatis res agitur. Id enim pridem expertus sum, quum bellum egregio cuidam Numismati, non ea quidem epigraphe, sed alia epocha insignito indixissem; quo in certamine plures eximios, praestantesque viros mihi adversantes nactus sum, acerrimos Mediobarbi sententiae assertores.

His porro omnibus laudatis Scriptoribus reluctantur alia ex parte omnes propemodum Chronologi, qui uno ore Dioni, hac in re, esse plane acquiescendum, pronunciant. Inter hos Onuphrius Panvinius, Em. Baronius, Calvisius, Petavius, Norisius, Pagius, aliique Viri ingenio, & eruditione praeclarissimi; ne quid dicam de Johanne Baptista Egnatio, qui in Vit. Romanorum Princ. lib. 1. Elagabalum *per duos annos & amplius* regnasse, dumtaxat scribit, & de Cl. Equite Paulo Alexandro Maffei, qui in elegantissimo opere nuper Italice edito De Gemmis antiquis figuratis par. 1. pag. 60. eum annos solummodo duos & menses octo, quae est Victoris Junioris Sententia, tradit imperasse.

Ab

Ab eo tot Doctissimorum Virorum judicio discedere, haud leve sane piaculum fore, arbitrarer; verum, ut ingenue, quod sentio, eloquar, obstat adhuc, vigetque e superius recitatis nummis petita difficultas, quam, si veritatem amemus, nondum ab eorum quopiam sublatam esse, fatendum est. A plerisque enim illorum de ea ne γρῦ quidem dictum; ab aliis vero si quid disputatum, nihil tamen, quod rem plene dirimat, absolvatque, hactenus propositum. Mediobarbi autem opinioni, qua aliquo modo satis iis Numismatis fit, lubens quidem ipse accessissem; at praeterquamquod haud satis firmam eam deprehendi, plurima quoque, ac praesertim nonnulla insequentium Imperatorum Numismata, marmoreaeque Inscriptiones, quibuscum id minime systema consentit, vetuere. Accedit, quod ex eadem Mediobarbi sententia, ut cap. III. ostendemus, haud temnenda etiam cietur lis adversus Sanctissimos Martyres Pontianum Episcopum, & Hippolytum Presbyterum, qui in Catalogo veterum Pontificum Romanorum a Bucherio V. C. in Comment. de Doctr. Temp. pag. 269. publicato, exules deportati leguntur in insulam nocivam Sardiniam, Severo & Quinctiano Coss., idest anno aerae vulgaris CCXXXV., primoque Imperii Maximini: ipseque Sanctus Pontianus eodem anno, eademque Insula *discinctus* dicitur IV. *Kalendas Octobris;* quo certe tempore, juxta ipsum Mediobarbi systema, nullo pacto invicti ii Martyres Maximini persequutioni obnoxii esse, potuissent. His ego difficultatibus actus quum rem maturius perpenderem, nonnulla animum subiere, quae lucem aliquam istiusmodi disputationi afferre, praeque dictam Dionis sententiam, cui omnes Chronologi adhaerent, cum laudatis Nu-

mismatis haud incommode conciliare, visa sunt. Haec porro eruditis Viris exponere, aggressus impraesens sum. Quod ut aptius exequar, ipsam primum Dionis sententiam firmare, Mediobarbi deinde opinionem, quae recentibus Antiquariis adeo arridet, convellere, Antonii postea Pagii, aliorumque hujusce difficultatis solutiones elidere, ac demum quid senserim ipse, explanare, in animo proposuimus.

CAPUT II.

Adstruitur Sententia Dionis pro tempore Imperii Macrini, & Elagabali. Exponuntur textus Lampridii, & Eutropii, qui Dioni videntur contrarii. Aliud testimonium Lampridii, pro Natali Alexandri, Dioni contrarium. Pagii, pro Dionis, & Lampridii concordia, observationes refelluntur. Philippi Bonarotae de eodem Natali Alexandri opinio. Textus Lampridii fortasse depravatus, & quomodo corrigendus. Tillemontii super eadem re conjectura expenditur, & confutatur.

HAud multum morari nos debet Herodiani, aliorumque supra memoratorum Scriptorum a Dione, quoad tempus Imperii Macrini, dissensio. Siquidem

dem Dionis ſententia, qua ille *anno uno*, *duobuſque menſibus*, *tribus demptis diebus* regnaſſe, decernitur, praeterquamquod confirmatur a Capitolino in vita ejuſdem Macrini cap. VIII. ubi *anno amplius* is imperaſſe affirmatur, a Lampridio in vita Antonini Diadumeni cap. VIII. ubi ipſe Diadumenus *quartodecimo menſe imperii* interfectus fuiſſe cum Patre legitur, ac demum ab Eutropio lib. VIII., qui Macrini, & Diadumeni Imperium *duorum menſium*, *& unius anni* fuiſſe ſcribit, adſtruitur etiam plurimis ejuſdem Macrini Latinis Numiſmatis ab Occone, & Mediobarbo recitatis, in quibus viſitur Tribunitia illius Poteſtas II., nec non aliquot Graecis a Vaillantio laudatis, quibus ΕΤ. Β. annus ejus Imperii II. exhibetur.

Dionem itaque tum in hac, cum in aliis, quae aetate ſua geſtae ſunt, rebus, ceteris Scriptoribus praeferendum eſſe, non ambigimus. Ipſe ſiquidem eorum temporum hiſtoriam perdiligenter ſe fore ſcripturum, pollicetur; eaſdemque res nulli melius, quo poſteris traderentur, perſpectas atque ſibi fuiſſe, profitetur. *Itaque cetera* (inquit apud Xiphilinum in Commodo) *accuratius*, *diligentiuſque perſcribam quam ſuperiora*, *partim quod ego eis interfui*, *partim quod illa nemini eorum*, *qui aliquid memoria dignum poſſunt ſcribere*, *melius quam mihi cognita eſſe putem*. Imo quum ad Imperium Alexandri is deveniſſet, quo tempore Romae non diu commoratus eſt, ac in morbum incidit, & variis extra Italiam Praefecturis diſtentus fuit, ingenue fatetur, ea quae tunc temporis acta fuere, ſe perſequi eadem diligentia non potuiſſe, qua jam ſuperiora deſcripſerat. *Ceterum* (inquit in Alexandro) *ea*, *quae ſupra dicta ſunt*, *ego quidem accurate diligenterque conſcripſi*,

ſcripſi, ut potui; quae vero reſtant, mihi non licuit perſequi pari diligentia, quod Romae non ſum diu commoratus, quodque in morbum incidi, quum ex Aſia in Bithyniam veniſſem, ex qua profectus ſum ad Imperium Africae: poſt ubi reverti in Italiam pene recta in Dalmatiam, atque inde in Pannoniam ſuperiorem miſſus ſum, ut eis praeeſſem &c. E quibus elucet, quanta fides in horum temporum hiſtoria Dioni adhibenda ſit, quantumque ejus auctoritati tribuendum.

Neque igitur quoad annos imperii Elagabali a Dionis ſententia abſcedendum. Ab eo etenim non ſolum, anni, ſed vel menſes, ac dies ſedulo exacteque adnotantur, tempuſque praeterea indicatur, a quo eoſdem ipſe annos numeravit. *At in alias omnes* (inquit de Elagabalo lib. LXXIX. pag. 907.) *turpiſſimas, maximeque flagitioſas, & ſanguinarias actiones uſqueadeo exorbitavit: ut pleraque nunquam admiſſa Romae, non aliter illic atque in patria viguerint; alia ſcelerato auſu ab aliis atque aliis tentata, totos* AD TRES ANNOS, ET NOVEM MENSES, ET DIES QUATUOR, *quod in Imperio tempus exegit numerandum a praelio, quo poteſtatem protinus omnem adſequutus eſt, floruerint.* Idem tradunt Xiphilinus in ipſius Dionis Epitome, Zonaras, & Michael Glycas par. III. Annal., qui tamen dies illos quatuor praeterit.

Dioni autem adprime etiam conſentire Lampridium, & Eutropium, quamvis ceteroqui diſcrepare ab illo videantur, jam animadvertimus. Eorum verba ſupra a nobis cap. I. allata refricare, hic liceat. *Mirum fortaſſe videatur* (ait Lampridius in vit. Heliog. cap. XXXIV.) *quod haec clades quam retuli loco principum fuerit, & quidem* PROPETRIENNIO, *itaut nemo inventus fuerit,*

rit, qui iStum a gubernaculis Romanae MajeStatis abduceret, &c. Eutropius vero: *Creatus eſt poſt hos Marcus Aurelius Antoninus.... Is quum Romam ingenti & militum & ſenatus exſpectatione veniſſet, probris ſe omnibus contaminavit. Impudiciſſime & obſceniſſime vixit* BIENNIOQUE POST ET OCTO MENSIBUS *tumultu interfectus eſt militari.* Cave itaque ſis, ne hinc colligas, Lampridium, & Eutropium Elagabalo nec ſolidum imperii triennium, ut recentes Scriptores communiter ſentiunt, tribuiſſe. Siquidem advertamus neceſſe eſt, Elagabalum non ſtatim ac ſumma rerum e Macrini caede potitus eſt, Romam advenaſſe, ſed e Syria reducem Nicomediae, ob anni tempeſtatem, hiberna egiſſe. *At vero Antoninus* (ait Herodianus lib. v. cap. v.) *e Syria profectus Nicomediae biemavit, ita poſtulante anni tempore.* Cujus quidem rei meminit etiam Lampridius in vit. ejuſdem Elagabali cap. v. & Dio pag. 909.; imo ex eodem Dione pag. 908. colligi quoque videtur, neque ſtatim poſt ipſa hiberna Elagabalum Nicomedia exceſſiſſe, ſed aliquantulum etiam ibidem poſt commoratum. Diſerte etenim eo loco aſſerit Dio, quod Elagabalus Syllam, qui cum imperio Cappadociae praefuerat, & Provincia tunc abierat, ideo morte mulctaverit, quod is *in pleriſque curioſus eſſet, & Roma juſſu ejus accerſitus Germanicis militibus occurriſſet, qui domum* POST HIBERNA, *quae in Bithinia babuerant, turbis illic nonnullis excitatis redibant*. Pag. etiam 909. plures turbas Dio recenſet adverſus Elagabalum, quum in hibernis Nicomediae ageret, obortas, quas ut ipſe reſtingueret, ſuumque Regnum plane confirmaret, neceſſe videtur, ut iis in locis aliquanto poſt eadem hiberna, ſubſtitiſſet. Quare quae Lampridius cap.

xxxiv.

xxxiv. de clade, quae *prope triennio loco principum* fuit, quaeque Eutropius de foedissima Elagabali vita, deque illi, *biennio post, & octo mensibus*, illata nece, commemorant, a tempore, quo Romam is venit, sunt intelligenda. Unde si ejusmodi *prope triennio*, seu *biennio & octo mensibus*, quibus Romae Elagabalus egit, id temporis addas, quo extra Romam, seu Nicomediae, commoratus est, annos plane imperii conficies, quos illi tribuit Dio.

Illud tamen pro die, quo in fugam acto Macrino, Elagabalus regnare coepit, & quo ipse demum Elagabalus tumultu militari occisus est, statuendo, aliquod, ut ingenue fatear, negocium facessit, quod idem Lampridius in Alexandro cap. vi. Senatus acclamationes quibus ipsi Alexandro Antonini, & Magni nomen, post ejus inaugurationem, oblatum fuit, recensens, illas se eruisse fatetur *ex Actis Urbis A. D. pridie nonas Martias;* quod constare cum Dione haud potest. Macrinus enim, ut etiam testatur Dio lib. LXXVIII. pag. 885. (quae tamen Typographi errore notata est 887.) Imperium suscepit μετὰ τετάρτην ἡμέραν *post quartum*, ab Caracallae interitu, *diem*. Caracalla autem interfectus fuit, juxta eundem Dionem pag. 882., τῇ ὀγδόῃ τοῦ Απριλλίου *octava die Aprilis*. Quare si ab die duodecima Aprilis, aut si mavis ab die undecima (quod ferre etiam potest τὸ, μετὰ τετάρτην ἡμέραν) annum unum, & menses duos, tribus demptis diebus, quibus Macrinus regnavit, enumeremus, in diem octavam, aut septimam Junii incidemus anni V. C. DCCCCLXXI. Ch. 218.; quibus si deinde adjiciantur anni tres, menses novem, & dies quatuor, quibus Elagabalus imperavit, haud diem sextam Martii habebimus anni V. C.

DCC-

DCCCCLXXV. Ch. 222., ſed diem potius undecimam, aut minimum decimam. Pagius in Diſſertat. Hypatica par. II. cap. XII. num. VIII. ſenſerat cum Spartiano in Caracalla cap. VI., Caracallam interemptum fuiſſe die ſexto Aprilis, ac Dionem ab eo ipſo die, a morte nimirum Deceſſoris Imperium Macrini numeraſſe, non vero a die, quo is fuerat electus, *quo etiam modo*, inquit, *ſe geſſit, in annis Severi computandis, quos non a die, quo Carnunto Imperator nuncupatus fuerat, ſed a die emortuali Juliani deceſſoris deducit*. Quare Macrinum proelio victum, & Elagabalum ſummis potitum die tertia Junii anni V. C. DCCCCLXXI. Ch. 218. decernit, peremptumque Elagabalum ſuſtinet die ſexta Martii anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222., qua die, e Lampridio, cenſet, Alexandrum Severum nuncupatum fuiſſe Auguſtum. Haec in Diſſertat. Hypat. In Critica autem Baroniana quum ad ann. Ch. 217 num. III. Spartiani ſententiam de die obitus Caracallae improbaſſet, eumque cum Dione die octava Aprilis interfectum definiiſſet; ad annum poſtea Ch. 218. num. III., ut Elagabali necem, & Alexandri primordium die ſexta Martii anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. ſartum tectum tueretur, Macrini pugnam nihilominus, & Elagabali initium diei tertiae anni V. C. DCCCCLXXI. Ch. 218. illigare, non eſt veritus, iterumque aſſerit, *Dionem Macrini Imperium a die mortis Caracallae, octava nempe menſis Aprilis anni ſuperioris, non vero a die undecima ejuſdem menſis, qua Imperator dictus fuerat, numerare*. Atque in hanc rem rurſus affert exemplum Septimii Severi, cujus annos Dionem dicit *non a die decima tertia menſis Aprilis, qua apud Carnuntum Imperator dictus fuerat, ſed a* Ka-

Kalendis Juniis, qua die Julianus interfectus, repetiisse. Quia vero a die octava Aprilis anni praecedentis ad diem tertiam Junii anni currentis, non exacte tempus Macrini a Dione statutum interfluit, quum unus adhuc superfit dies, proindeque diei potius quartae ejus mensis illud proelium esset tribuendum, & Elagabali tandem mors diei septimae Martii; ideo ut huic etiam difficultati occurreret, Dionem, dixit, cuilibet ex illis duobus mensibus, quibus supra annum regnavit Macrinus, triginta tantum dies attribuisse, *adeout secundus mensis sexto Junii die desinat, atque tres dies tollendi sint, sextus nempe, quintus, & quartus, & Macrinus die tertia debellatus fuerit.*

Belle quidem, ac peracute excogitata a Clariss. Viro haec sunt. Verum quod primum, de Macrini Imperio a Caracallae nece, non vero a die, quo dictus fuit Imperator, computando, spectat; haud facile in animum possum inducere, Dionem, qui tam diserte Macrinum, post quartum, aut quarto ipso a Caracallae interitu die, Imperium suscepisse tradit, a die postea illius interitus imperii ejus tempus numerare voluisse. Quam vero diversa, annos Septimii Severi a nece Juliani repetendi, ratio extiterit, nemo est, qui non videat. Severus enim Idibus Aprilis acclamatus apud Carnuntum Imperator, Imperium non nisi Kalendis Junii, necato Juliano, adeptus est: Macrinus vero, octava die Aprilis Caracalla interfecto, neque Imperio ea die potitus est, neque a militibus acclamatus. Quod vero ad secundum attinet, nimirum cuilibet ex illis duobus mensibus, quibus supra annum regnavit Macrinus, triginta tantum dies Dionem attribuisse, id etiam purum putum commentum existimem. Si enim dies mensibus pro arbi-

arbitrio definiendi; quidni deducta etiam Imperii Macrini Epocha a die undecima Aprilis, qua revera dictus fuit Imperator, triginta dumtaxat dies duobus, tribusve mensibus, prout opus fuerit, adsignemus? Cur etiam relicto initio Elagabali die sexta Junii, ut in Annalibus, quos corrigit, Dionem cum Lampridio postea quoad Alexandri natalem conciliaturus, unum quatuor singulis mensibus, diem non adimit, triginta iis dumtaxat dies tribuendo?

His accedit, quod quamvis Elagabali neces ad diem sextam Martii quoquo modo retrahi valeat, haud inde tamen satis constans Dionem inter, & Lampridium, concordia iniretur. Pagius in Dissertat. Hypat. loco supra laudato censet Lampridium in Alexan. cap. VI. tradidisse, Alexandrum Severum die sexta Martii nuncupatum fuisse Augustum, & in Critica Bar. ad ann. Ch. 222. num. II. Senatus acclamationes, quas Lampridius eod. cap. VI. *ex Actis Urbis ante diem pridie nonas Martias* recitat, *in Inauguratione* Alexandri fuisse habitas, contendit. Verum ex iis, quae citato loco habet Lampridius, satis colligitur, Alexandrum non ea die nuncupatum fuisse Augustum, sed die quopiam alio praecedenti. *Interfecto Vario Heliogabalo* (ait Lampridius cap. I.) . . . *Aurelius Alexander . . . accepit Imperium, quum Caesar a Senatu esset appellatus, mortuo scilicet Macrino: Augustumque nomen idem recepit. Addito eo, ut Patris Patriae nomen, & jus proconsulare, & Tribunitiam potestatem, & jus quintae relationis, deferente Senatu, uno die assumeret.* Et inferius cap. VI. *Recusavit & Magni nomen, quod ei quasi Alexandro est oblatum Senatus judicio. Interest retexere orationem, qua nomen Antonini, & Magni delatum sibi a Senatu*

 recu-

recusavit; quam priusquam referam, addam acclamationes Senatus, quibus id decretum. EX ACTIS URBIS A. D. PRIDIE NONAS MARTIAS *quum Senatus frequens in Curiam &c.* Ex his non aliud elicimus, quam die sexta Martii a Senatu actum de Antonini, & Magni nomine Alexandro novo Imperatori deferendo. Infra vero, quum Senatus acclamationes, quibus Alexandro nomen Antonini delatum, retulisset, Alexandrum cap. VIII. ita loquentem inducit: *Gratias vobis P. C. non nunc primum, sed & de Caesareo nomine, & de vita servata, & Augusti nomine addito, & de Pontificatu Maximo, & de Tribunitia potestate, & Proconsulari Imperio, quae omnia uno die in me contulistis.* Tum subjicit: *& quum diceret acclamatum: Haec suscepisti: Antonini nomen suscipi mereatur &c.* Ea certe gratiarum actio Alexandri, ut recte etiam Philippus Bonarota, Vir haud doctrina, & nobilitate modo, sed vel Senatorio ordine Clarissimus, in Observationibus Historicis in Numismata majoris moduli Eminen. Cardin. Carpinei pag. 236. observat, quemadmodum allata Senatus responsio satis luculenter demonstrat, Alexandrum non illa die, qua a Senatu de Antonini, & Magni nomine ei tribuendo, actum fuit, Augusti nomen, Tribunitiam potestatem, Pontificatum Maximum, & Imperium Proconsulare suscepisse, sed suscepta ea omnia jam ab illo antea fuisse.

Porro idem modo a nobis laudatus Philippus Bonarota ex Nummo ipsius Alexandri abs se Tab. XII. 1, exhibito, verisimile etiam existimat eadem pag. 236., Imperium illi a Senatu delatum fuisse ante Kalendas mensis Martii. In priori parte ejus nummi visitur Imperator laureatus cum Toga, & Sceptro Consula-

ſulari, in averſa vero idem Imperator in quadrigis coronatus a victoria, cum Epigraphe P. M. TR. P. VIII. Cos. III. P. P. ut infra.

Ex habitu Conſulari, quo indutus is Princeps apparet, nummum illum percuſſum autumat, antequam tertio ſuo Conſulatu, quem anno V. C. DCCCCLXXXII. iniit, ſe abdicaſſet: quare quum e Lampridio cap. XVIII. *primo nundino*, quod in Kalendas Martii incidebat, ſuis conſulatibus, quos tres tantum geſſit, ſemper abierit, confici hinc, inquit, videtur, quod ante dictas Kalend. menſis Martii anni V. C. DCCCCLXXXII. Tribunitiam Pot. VIII. inchoaverit, ac proinde ante Kalendas Martii anni V. C. DCCCCLXXV. Tribunitiam Pot. primum, atque Imperium capeſſierit. Verum illud etiam Vir eximius animadvertit, quod quemadmodum Claudius, ut notat Dio, Poteſtatem Conſularem, ludos quoſdam triumphales celebraturus, & ſi minime Conſul eſſet, ſuſcepit; ita Alexander dici poſſit, ut Triumphalium quadrigarum honore, quem illi delatum is nummus indicat, uteretur, Poteſtatem etiam

Con-

Consularem denuo sumpsisse, quamvis Consulatu, ut Suffectis Consulibus cederet, jam abiisset. Quae quidem, licet addat incerta esse, ac de Imperatore, qui veteres ritus, & ad Nundina praesertim spectantes instaurare, ac colere religiose, studebat, haudquaquam credenda, vera nihilominus arbitrer; nisi cum Norisio in Epist. Consulari pag. 161. Lampridii fidem ea in re, nimirum quod Alexander in suis Consulatibus *primo Nundino* sibi alios semper suffecerit, elevemus, quum ut citato loco observat Emin. Scriptor, Capitolinus cap. IV. in Gordiano Seniore, scribat ipsum Gordianum Consulatum primum iniisse cum Antonino Caracalla, *secundum cum Alexandro Severo:* unde quum nusquam Gordianus in fastis legatur Collega Alexandri, necesse videtur, ut Alexander quempiam trium Consulatuum extenderit ultra Kalendas Martias, ut Gordianus ejusdem Collega dici possit.

Ceterum ut ad Senatus acclamationes *pridie nonas Martias* habitas, redeamus, ex iis, quae supra tradidimus, liquet, non ipsa die Inaugurationis Alexandri, eas revera habitas fuisse; adeoque, etsi Elagabali mors, uti diximus, ad diem sextam Martii revocari possit, non satis tamen Dionem & Lampridium ea in re conciliaveris. Quare quum haec agitarem, meque plurimum ipsius Lampridii testimonium, utpote erutum ex Actis Urbis vexaret, ea animum incessit cogitatio, quod in textum Lampridii quopiam fortassis modo irrepserit *Pridie Nonas Martias*, loco *Pridie Idus*. Sic enim deducto Macrini initio ab undecima die Aprilis anni V. C. DCCCCLXX. seu quarta ab Caracallae interitu die, Macrinus devictus fuisset die septima Junii anni V. C. DCCCCLXXI., atque Elagabalus tandem interfectus

die

die decima Martii anni V. C. DCCCCLXXV.; unde Alexandro, eo, vel quopiam ex insequentibus diebus, dicto Imperatore, necnon Patris Patriae nomine, Tribunitia Pot., & jure Proconsulari insignito, die tandem quartadecima, seu *pridie Idus Martii*, in Senatu, de Antonini & Magni nomine eidem tribuendo, actum fuisset. Id vero visum quoque postea comperi Clariss. & accuratissimo Viro Tillemontio in Histor. Impp. tom. III. par. III. nota VI. in Heliogab., qui ingeniose praeterea observat, eas Senatus acclamationes, seu Urbis Acta obita fortassis fuisse die quidem sexta Martii, sed non ejus anni aerae Christianae 222.; Quod tamen nullo pacto ipse admiserim, quum ex iisdem acclamationibus contrarium exsculpi videatur, ac rationes, quas pro ea conjectura adstruenda is profert, satis apte, ut ego quidem opinor, queant dilui. *Les discours* (primo inquit) *d'Alexandre y paroissent audessus d'un enfant de treize ans, & demi: qui est l'age, que ce Prince avoit selon Herodien au mois de Mars* 222. *Il y est parlé* (inquit secundo) *de vaincre les Parthes, & les Perses. Et les Romains ont-ils songé aux Perses, jusqu' à ce que leur empire ait esté retabli par Artaxerses; ce que ne paroist s' estre fait que vers l'an* 225. *ou* 226.? *Le Senat* (postremo observat) *y dit a Alexandre:* Vicisti vitia, vicisti crimina, vicisti dedecora. Nos te & a pueritia probavimus, & nunc probamus. *Cela se peut-il dire mesme par des flateurs à un enfant de* 13. *ans & demi?* Juxta allatam secundo loco rationem fieri enim vero ea Acta non potuere nisi post, aut circa annum aerae Christianae 226. vel ad minus 225., postquam scilicet Persarum Regnum fuit denuo ab Artaxerse instauratum. At hae priores, quae in iis Actis editae fuere acclamationes:

tiones: *Auguste innocens Dii te servent . . . Dii te nobis dederunt, Dii conservent. Dii te ex manibus impuri eripuerunt, Dii perpetuent. Impurum Tyrannum & tu perpessus es, impurum, & obscenum & tu videre doluisti. Dii illum eradicaverunt. Dii te servent. Infamis Imperator rite damnatus. Felices nos Imperio tuo, Felicem Remp. Infamis unco tractus est ad exemplum timoris. Luxuriosus Imperator jure punitus est. Contaminator bonorum jure punitus est. Dii Immortales Alexandro vitam. Judicia Deorum hinc apparent.* Haec haud dubie non quinto, aut quarto Imperii anno Alexandro dicta videntur, sed non multo post ipsius inaugurationem, quum Senatus nimirum furore adhuc, in interfectum Elagabalum, per plateas jam recens tractum, & dilaniatum, percitus esset, aut gaudio quodammodo, ob nequissimum Tyrannum sublatum, adhuc exiliret. Alexander Antonini nomen sibi in iisdem Actis oblatum respuens sic cap. IX. effatur: NUPER *certe P. meministis, quum ille omnium non solum bipedum, sed etiam quadrupedum spurcissimus Antonini nomen praeferret. . . . . qui gemitus omnium fuerint &c.* Illud *nuper* de re profecto non quinque, aut quatuor annis transacta, sed quae non multo ante evenit, intelligendum. Senatus laudatae Alexandri orationi respondens sic acclamavit: *Dii mala prohibeant. Haec te imperante non timemus, de his te Duce securi sumus . . . . certi sumus,* BENE PRAESUMIMUS, *nos te & a pueritia probavimus, & nunc probamus.* Quid illud *bene praesumimus*? Num de Imperatore, quem quinque, aut quatuor annis bene prorsus moratum, castissimumque fuerant experti? Quum Alexander, ea non obstante Senatus responsione, con-

stan-

ſtanter idem Antonini nomen repudiaſſet, ſic Senatus tandem cap. x. acquievit: *Alexander Auguſte Dii te ſervent verecundiae tuae, prudentiae tuae, innocentiae tuae, caſtitati tuae. Hinc* INTELLIGIMUS QUALIS FUTURUS SIS. *Hinc probamus. Tu facies, ut Senatus bene Principes eligat. Tu facies optimum eſſe judicium Senatus.* Nonne haec etiam de Imperatore recens electo intelligenda? His addere poſſumus, quod Lampridius quum, poſt recitata ea Acta, tradidiſſet cap. xii. Alexandrum multo clariorem viſum eſſe *alienis nominibus non receptis, quam ſi recepiſſet, atque ex eo conſtantiae, ac plenae gravitatis famam* obtinuiſſe, eam hujus rei affert rationem, quod nimirum *uni adoleſcenti* (vel, ut aptius ad rem noſtram legitur in Codice MS. noſtrae hujus Abbatiae Florentinae, *uni vel adoleſcentiori*) *potius Senatus totus perſuadere non potuit.* Quae ratio tredecim circiter annorum juveni melius congruit, quam octodecim, aut novendecim. Subjicit tandem Lampridius, quod Alexander *quamvis Senatu rogante non potuerit perſuaderi, ut vel Antonini, vel Magni nomina ſuſciperet, tamen ob ingentem vigorem animi, & mirandam ſingularemque conſtantiam contra militum inſolentiam, Severi nomen a militibus inditum eſt, quod illi ingentem inpraeſentia reverentiam, magnamque apud poſteros gloriam peperit.* In nummis autem Alexandri, id nomen non quarto, aut quinto imperii anno adtributum illi videmus, ſed ſtatim ſub imperii initia. At falſum fortaſſis, quod Lampridius, de Severi nomine Alexandro, ob ſeveritatem a militibus indito, aſſerit, quum Goltzius nummos etiam ipſius Alexandri, quum purus Caeſar adhuc eſſet, eo nomine obſignatos recenſeat.

Quod vero habitae in iis Actis ab Alexandro orationes supra aetatem, quam, quum Augustus fuit nuncupatus, agebat, videantur, id mirari neutiquam subit, nam is, ut ait Lampridius cap. III. *a prima pueritia artibus bonis imbutus tam civilibus, quam militaribus, ne unum quidem diem sponte sua transire passus est, quo se non ad literas, vel ad militiam exerceret*. Recenset postea eodem loco Lampridius, quos jam in patria, antequam cum Elagabalo Romam venisset, Praeceptores eximios, sive Literatores, sive Grammaticos, sive Rhetores, sive Philosophos habuerit, & quos postquam Romam advenit. Qua autem gravitate etiam, ac modestia in puerili adhuc aetate, praeditus ille fuisset, probat optima Mamaeae matris educatio, quae, ut testatur Herodianus lib. v. cap. IV., quum Elagabalus vellet eum turpissimis suis institutis imbuere, sedulo ab illis eum avocabat, *submissis clam Doctoribus omnium disciplinarum, modestiamque edocens, ac palestra, virilibusque gymnasiis insuefaciens, Graecisque eum pariter & Latinis literis instituens*. Quibus sane de rebus indignatus Elagabalus Doctores omnes ejusmodi aula exegit, aliis quidem morte mulctatis aliis vero exilio, *ridiculas*, ut ait idem Herodianus, *allegans causas, quod filium ipsius corrumperent, neque agitare eum choros, neque ebacchari sinerent, sed ad modestiam componerent, & virilia officia edocerent*. Agitur porro iisdem in Actis, de Parthis, Persisque vincendis, quum inter alia, quibus Alexandro Antonini nomen oblatum est, sic etiam Senatus acclamarit: *Parthos, & Persas Antoninus vincat*. Verum etsi Alexandri initio Persarum Regnum nondum instauratum fuisset, sed Parthorum, seu Arsacidarum Imperio subditi adhuc ii essent; id

tamen

tamen minime vetat, quo, de iis quoque vincendis, fieri mentio potuisset. Praeter enim, quamquod dici possit, Persarum nomine eo loci fortassis designari quotquot praeter Parthos in Asia tum temporis imperitabant, qua ratione videtur etiam Spartianus in Septimio Severo cap. XVIII. Abgarum, qui ab Herodiano lib. III. cap. IX. in gestis ejusdem Severi Osrhoënorum Rex dicitur, Regem Persarum appellasse: illud tamen a Senatu dictum putarim, quod quum Arsacidarum Imperium, quod tum late dominabatur, quodque unum Romanae rei metui erat, e Parthis simul Persisque conflaretur, ideo ad illud prorsus delendum, ut utrisque jugum Alexander inferret, optaverint. Certe juxta ipsius Tillemontii observationem, post Parthos subactos, ac Persici Principatus instaurationem, diserte de Parthis simul, ac Persis vincendis fuit actum, licet Parthi tum Persis parerent. Quidni ergo de iisdem simul vincendis a Senatu agi potuit, quum Parthis Persae adhuc subditi essent? His addo, quod, quum etiam ante Artaxersem, ac Parthis imperantibus, Persae suum semper ac peculiarem, ut de suo tempore testatur Strabo lib. XV., Regem habuerint, cui Persidis regio, & Carmania, & Susiane, ac reliquae provinciae in ora Maris Indici parebant, ut docte observat Salmasius in Plinian. Exercit. in Solini Polyhist. cap. IV.; credibile admodum est, ut, licet humiles diu, & Partho addicti, obnoxiique egerint, sensim nihilominus illorum vires, ac praesertim post cladem ipsis Parthis a Septimio Severo illatam, adoleverint, itaut circa Severi Alexandri initium potentiores revera effecti, bellum, magno armorum, atque militum apparatu, adversus eosdem Parthos instruere, Artaxerse Duce, aggressi sint, sicque

D 2 ipsis

ipsis etiam Romanis, quibus postea idem Artaxerses, *se recuperaturum omnia, quae Persae olim tenuissent usque ad mare Graecum, quaeque ad se propter majores suos pertinerent*, ut scribit Dio apud Xiphilinum, minitatus est, haud parum timoris injecerint. Quod demum ad postremam Tillemontii rationem ex iis acclamationibus erutam: *Vicisti vitia, vicisti crimina &c.*; nullam sane ego in illis assentationem reperio, imo veraciter ea omnia de Alexandro dicta existimem; quum revera, in ipsa sua pueritia, ab probris omnibus, ac turpitudinibus, quibus Elagabalus se contaminabat, eumque etiam imbuere studebat, quammodestissime, juxta Mamaeae praeceptiones, se cohibuerit: itaut ipse Elagabalus ea de re, quemadmodum loco supracitato testatur Herodianus, summopere indignatus sit, jamque adoptionis, imperiique participati poenituerit. Quare ex dictis concludere, possumus, ea recensita a Lampridio Urbis Acta gesta revera fuisse, circa initium imperii Alexandri, ac non alia proinde ratione Dionem, & Lampridium, quoad funereum Elagabali diem conciliari invicem posse, nisi loco *pridie Nonas Martias* legamus *pridie Idus Martias*. Verum, quidquid etiam hac de re sit, illud pro certo, quod ad rem nostram attinet, habendum est, Dionem nempe, & Lampridium Elagabali necem mense Martio definiisse.

CA-

CAPUT III.

Refellitur Mediobarbi, & Vaillantii opinio de tempore necis Elagabali. Germanica Maximini Victoria quo anno habita. Gordianus Africanus nuncupatus Imperator post inchoatum tertium annum imperii Maximini. Maximinus quartum annum imperii libavit. Philippi Bonarotae, de notis SC. in nummis scalptis, sententia. Quo tempore interfectus Maximinus. SS Pontianus, & Hippolytus primo anno imperii Maximini passi. Maximini initium perperam a Dodwello consignatum Nummi Anniae Faustinae, & Aquiliae Severae cum L. E. non satis, nec juxta Mediobarbi sententiam, explicati.

MEdiobarbus, & Vaillantius, viri de re Antiquaria optime meriti, Dionis, & Lampridii auctoritate neglecta, Elagabalum, ut cap. 1. monuimus, vitam, & imperium ad mensem usque Septembris anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. protraxisse, autumant. Rationes, cur ad id statuendum Mediobarbus fuerit adductus, in Fastis suis attulisse se, scribit. *Hoc anno* (inquit in lib. de Impp. Roman. Numism. pag. 313. ad annum V. C. 975. Christi 222.) *mense Septembri occisus est Elagabalus, ut pluribus probavimus in Fastis nostris*. Optassem, ut aliquando praedicti Mediobarbi

bi Fasti prodiissent. Porro haec opinio, praeterquamquod Dioni, & Lampridio, ut ex capite superiori perspicuum fit, adversatur, repugnat enim vero antiquissimo etiam Lapidi supra a nobis cap. I. exhibito, in quo Heckadaecaëteris Paschalis S. Hippolyti cernitur, quoque Alexander ab Idibus Aprilis ejus anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. Imperio jam auctus demonstratur. Neque enim praedictus Laterculus erroris propterea insimulandus, quod aliquanto fortassis post illa tempora, ut mihi quidem eruditus Amicus objecerat, fuerit Hippolyti Cathedrae incisus; nam etsi id fieri potuerit, nihilominus Heckadaecaëteridem illam Paschalem exacte juxta Hippolyti autographum in Cathedra descriptam fuisse, existimare par est. Hippolytum autem Elagabali, atque Alexandri aevo vixisse, ex Eusebio lib. VI. Histor. Eccles. cap. XXI. omnino certum. Quod vero alio in Lapide, supra pariter cap. I. recitato, Elagabalus Idibus ipsis Aprilis ejusdem anni Serapidi templum dedicasse, conspiciatur, illum, aut ante Elagabali necem, quo omnia, pro Templi dedicatione Idibus Aprilis peragenda, parata forent, insculptum putarim, aut, quod veri forte similius, id Templum ab Elagabalo antea exstructum, Idibus tandem Aprilis illius anni sub successore Alexandro fuisse dicatum. Certe Dedicationis inscriptio, non eodem, quo Elagabali Elogium, sed alio a tergo Lapide incisa apparet; quare fieri potuit, ut post mortem Elagabali, quemadmodum re ipsa autumat Pagius in Dissertat. Hypat. pag. 54., ea ab Alexandro posita sit: aut ut tota etiam Inscriptio praevie ab Elagabalo, sed excepta die, insculpta sit, uti censet Tillemontius in Histor. Impp. not. VI. in Heliogab., ubi haud metuit, praeterea

terea addere : *Si non je pense , qu' il faut dire , que l' inscription est fausse*. His autem sat stabilitis, expendendum modo, quae, ex ea Mediobarbi, & Vaillantii sententia, incommoda proficiscantur.

Statuta mense Septembri anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. Morte Elagabali, eoque tempore initio Alexandri consignato, occisum tandem eundem Alexandrum fuisse, ac Maximinum a militibus electum anno V.C. DCCCCLXXXVIII. Ch. 235. circa initium Octobris consequenter dicendum. Lampridius enim in Alexandro cap. LX. illum *annis* XIII. *diebusque novem* imperasse tradit, & Eutropius periisse eumdem testatur XIII. *imperii anno*, *&* *die octava*, ubi Eutorpius diem forte illius emortualem excludit, aut imperii natalem, quem Lampridius includit. Herodianus etiam lib. VI. cap. IX. & lib. VII. cap. I. Alexandrum *quatuordecim annos* regnasse scribit, quod de annis Julianis intelligendum, illisque utinque incompletis. Id quidem non diffitentur Mediobarbus, & Vaillantius, alter in Numismat. Impp. pag. 325., alter vero tum in num. aur. & arg. pag. 305. tum in num. Graec. pag. 251. Verum enim vero Maximini Imperii initium ad Octobrem usque illius anni differri non posse, plura suadent. Germanicam Maximini, post interfectum Alexandrum Victoriam, quam late Herodianus lib. VII. cap. II. & Capitolinus in Maximinis duobus cap. XII. describunt, eodem ipso anno V. C. DCCCCLXXXVIII. contigisse, Baronius ad annum Ch. 237. quem dicto anno V. C. DCCCCLXXXVIII. ideo copulat, quod duobus annis aeram Christianam jam ab initio anteverterat, Petavius de Doctr. temp. lib. XIII., Pagius, aliique contendunt. Illud autem bellum aetatis tempore, seu maturis jam segeti-

bus,

bus, a Maximino geſtum fuiſſe conſtat. *At vero Maximinus* (ait Herodianus loc. cit.) *hoſtilem ingreſſus agrum, diu nomine qui reſiſteret invento ... regionem illorum depopulabatur* MATURIS JAM SEGETIBUS. Et infra: *Igitur Maximinus in eam regionem longe lateque graſſatus, populatis* SEGETIBUS, *omnique pecore captivo militibus permiſſo, nullos adhuc hoſtes invenerat &c.* Si itaque id bellum aeſtate illius anni Germanis a Maximino poſt interitum Alexandri illatum, haud poterit proculdubio in menſem uſque Octobrem ejuſdem anni Alexandri neces, & Maximini exordium rejici. Mediobarbus equidem, ut difficultatem hanc declinaret, nummos, in quibus Maximinus *Germanicus* dicitur, ſub anno ſequenti locavit, laudatamque proinde Victoriam, non illo anno V.C. DCCCCLXXXVIII. Ch. 235., ſed anno V. C. DCCCCLXXXVIIII. Ch. 236. conſignavit. At alia teſtimonia Herodiani perlegamus. *Pontem*, inquit eodem loco, *conſtruxerat Maximinus ſupra flumen, qua adverſus Germanos tranſiret. Ut enim primum ſummam rerum ſuſcepit, ſtatim bellica facinora affectavit* (ſeu ut melius Graeco textui conſonat, *ſtatim bellica facinora aggreſſus eſt*, ἰυθέως πολεμικῶν ἔργων ἤρξατο.) *Siquidem ob immanem corporis ſtaturam, & militare robur, ac peritiam pugnandi adſcitus ad imperium, reipſa famam confirmare, atque opinionem militum tendebat, ut metum illum, atque cunctationem Alexandri in praeliis capeſſendis jure improbatam fuiſſe, coargueret.* Et aliquanto poſt: *His ita diſpoſitis rebus collecto exercitu omni, ac ponte interpide pertranſito bellum Germanis intulit .... At vero Maximinus hoſtilem ingreſſus agrum .. regionem illorum depopulabatur maturis jam ſegetibus &c.* Maximi-

num

num hic cernimus, ſtatim, poſt capeſſitum imperium, bellicas adverſus Germanos res meditari, atque aggredi, cordi illi ſummopere eſſe, quo ſui in re militari exiſtimationem apud milites plane confirmet, ac omni tandem ſtudio eniti, ut Alexandri, in bello inferendo, cunctationem, ab exercitu jure damnatam, punitamque palam demonſtret. Supra etenim idem Herodianus lib. VI. cap. VII. tradiderat, quod *Miles Romanus iniquo animo ferebat, fruſtra ſe tempus terere nulla occaſione fortiter quidquam, animoſeque gerendi, intento aurigationibus, (ut ajebant) ac deliciis Alexandro, quum contra oporteret, vindicare potius Germanos, poenaſque ab iis exigere audaciae*. Cur itaque, in tanto hoc rerum aeſtu, tantaque animi, tum militum de ſe opinionis tuendae, tum cunctationis Alexandri improbandae, ſolicitudine, bellum a Maximino, ad aeſtatem uſque anni inſequentis, differendum? Si autem, deducto initio Alexandri a menſe Martio anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222., illum menſe pariter Martio anni V. C. DCCCC-XXXVIII. Ch. 235. interfectum, fuiſſe aſſeramus, jam patet, ut Maximinus, confeſtim, poſt tres nempe, aut quatuor ab inito imperio menſes, bellum Germanis aeſtate ejuſdem anni, inferre potuerit. Eo autem trium, aut quatuor menſium ſpatio, ſingula etiam idem Maximinus, quae ante bellum ab eo patrata refert Herodianus, commode potuit perficere. His addere poſſumus duo a Goltzio recitata numiſmata ipſius Maximini, in quibus *Germanici* titulus illi tribuitur, quamvis in iis tantum legatur: P. M. TR. P. P. P. ſine nota Conſulatus, quem geſſit is Imperator anno V. C. DCCCC-LXXXVIIII.; Ex quo recte inferri poteſt, eos nummos cuſos fuiſſe anno praecedenti DCCCCLXXXVIII.

quo Maximinus nondum trabea Consulari fuerat ornatus: unde si cum *Germanici* appellatione in iis exhibetur, bellum etiam ipsum Germanicum eodem anno erit consignandum. At pergamus.

Idem Mediobarbus pag. 331. ad An. V. C. 990. Ch. 237. *Marcus Antonius*, inquit, *Gordianus Africanus purpura induitur a juventute Tysdriana in Africa*. A. D. VI. *Kal. Junii a Senatu, Populoque Romano confirmatus P. M. TR. P. COS. P. P.* Quod ad diem, mensemque attinet, quo a Senatu confirmatus Gordianus fuit, testis est Capitolinus in Maximinis duobus cap. XVI., ubi, illa die Gordiani literas in aede Castrorum fuisse lectas tradit. *Quum ventum esset*, inquit, *in aedem Castrorum VI. Kalendas Junias, acceptas literas Julius Syllanus Consul Africae Gordiani Imperatoris Proconsulis recitavit.* Tum post recitatas literas subjicit: *Lectis literis statim Senatus acclamavit: Gordiane Auguste Dii te servent: Felix imperes. Tu nos liberasti, salvus imperes. Tu nos liberasti, per te salva Resp.; Omnes tibi gratias agimus*. Quo autem tempore, a suscepto a Maximino imperio, id contigerit, diserte indicat Victor de Caesaribus in Epitome: *C. Julius Maximinus*, inquit, *Imperator, filiusque ejus pari nomine Caesar est factus. Quis biennium summis potitis repente Antonius Gordianus Africae Proconsul ab exercitu Princeps apud Tysdri oppidum absens fit, qui Carthaginem petit. Ibi quum avertendis prodigiis, quorum metu haud inane augebatur, rem divinam solitis ageret, repente hostia partum edidit &c.* Prodigia, quae avertere, studebat Gordianus, fuerat magna quaedam Solis Eclipsis, quae die duodecima Aprilis illius anni, hora quarta post meridiem, acciderat; ex quo colligit Pagius ad ann.

Ch.

Ch. 236. num. VII., in Africa nuncupatum fuiffe Imperatorem Gordianum circa illum diem XII. Aprilis dicti anni 237. Si igitur, quum Gordianus Africanus ab exercitu dictus fuit Imperator, aut faltem, quum a Senatu VI. Kalendas Junias ejus anni, aut etiam, fi mavis, VI. Kalendas Julias (ut eo loco legendum putat Salmafius) confirmatus fuit, Maximinus *biennium* fummis jam fuerat potitus, plane conficitur, initium Maximini, non a menfe Octobri anni V. C. DCCCCLXXXVIII. Ch. 235., fed à menfe potius Martio ejus anni, effe defumendum. Quod e Victore didicimus, luculenter edocent etiam tria infignia ejufdem Maximini epigrammata, in Hifpania alterum, & reliqua in Gallia reperta, in quibus Maximinus TR. P. III. infcribitur, quum ea ceteroquin, antequam a Senatu Gordianus confirmatus effet, pofita fuiffe, videantur. Prius habemus in Thefauro Gruteriano pag. CLVIII. 6.

IMP. CAES. CAIVS. IVLIVS
VERVS MAXIMINVS. PIVS. FE
LIX. INVICTVS. AVG. PONT
MAX. PATER. PATRIAE. TRI
BVNICIAE. POTESTATIS. TER. COS
GERMANICVS. MAX. DACICVS
MAX. SARMATICVS. MAX. &c.

Alia duo funt apud Sponium in Mifcellan. eruditae Antiquitatis pag. 187. 3. 4. Porro dicata ea elogia fuiffe, antequam in Senatu fuperius laudatae acclamationes pro Gordiano editae fuiffent, colligimus ex eodem Capitolino cap. XV., ubi poftquam retuliffet, a Senatu utrumque Gordianum Auguftos fuiffe appellatos, & Maximinum contra, ejufque filium hoftes vocatos, eundem Senatum, fubjungit, literas ad omnes Provincias,

 quo

quo universis ea Gordianorum nuncupatio perspecta foret, misisse, illasque ab omnibus fuisse auditas. *Ubi haec gesta sunt*, inquit, *Senatus magis timens Maximinum aperte, ac libere hostes appellat Maximinum & ejus filium. Literas deinde mittit ad omnes provincias, ut communi saluti libertatique subveniant, quae* AUDITAE SUNT AB OMNIBUS. Earum autem literarum exemplum ex eodem Capitolino hoc fuit. S. P. Q. R. *per Gordianos Principes ab illa tristissima bellua liberari coeptus Proconsulibus, Praesidibus, Legatis Ducibus, Tribunis, Magistratibus, ac singulis Civitatibus, & Municipiis, & Oppidis, & Vicis, & Castellis salutem, quam nunc primum recipere coepit, dicit. Diis faventibus Gordianum Proconsulem virum sanctissimum, & gravissimum Senatorem meruimus, Augustum appellavimus; nec solum illum, sed etiam in subsidium Reip. filium ejus Gordianum nobilem juvenem. Vestrum est consentire ad salutem Reipublicae obtinendam, & ad scelera defendenda, & ad illam belluam Maximinum, atque illius amicos ubicumque fuerint persequendos. A nobis etiam Maximinus cum filio suo hostis est judicatus*. Non itaque verisimile est, ea elogia, in laudatis provinciis, post ejusmodi acceptas literas, incisa fuisse. At neque posita, eadem censenda, post necem Gordianorum, non multo post consequutam; nam statim, post eorum interitum, Maximus Pupienus, & Clodius Balbinus a Senatu electi fuere, & Pupieno adversus Maximinum profecto, scriptum pariter a Senatu est, ut testatur idem Capitolinus in Maximo, & Balbino cap. x., *ad omnes provincias missis frumentariis, jussumque, ut quicunque Maximinum juvisset, in hostium numero duceretur*. Si ergo positae illae inscriptiones fuere, antequam Maxi-

Maximinus a Senatu hoſtis declararetur, atque in iis Tribunitiae Pot. tertium revera is dicitur, neceſſe eſt, illum, ante id tempus, nimirum ante diem vigeſimam ſeptimam menſis Maii, ſeu VI. *Kalendas Junias* anni V. C. DCCCCLXXXX. Ch. 237. tertium annum imperii attigiſſe. Sed ſatis hac etiam in re immoratum.

Maximinus *a Pupieno Aquileiae occiſus eſt* (ait Eutropius lib. IX.) *deſerentibus eum militibus ſuis cum filio adhuc puero, cum quo imperaverat triennio, & paucis diebus*. Victor etiam in epitome, Euſebius in Chron., & in Hiſtor. Eccleſ., Oroſius, S. Epiphanius, aliique Maximinum tribus annis regnaſſe, confirmant. Eutropio fidem conciliant nummi duo Latini alter ab Occone, & alter a Mediobarbo recitati, in quibus Maximinus dicitur TR. P. IIII., ac duo praeterea Graeci, alter ejuſdem Maximini, alter vero Maximi ejus filii, apud Patinum in Theſauro Mauroceni L. Δ. *anno* IV. inſcripti. In Muſeo Mediceo extat nummus a Mediobarbo laudatus, cujus ectipum a Cl. & peritiſſimo ejus Gazae Cuſtode, Sebaſtiano Bianchi, qui praeſtantiſſimi ejuſdem Muſei jam abs ſe adornatam Deſcriptionem in lucem ut tandem efferat, optandum, impetratum ſubjicio.

Hunc

Hunc nummum indubitatae fidei esse, contrectantibus plane manifestum; quod Pagio etiam Emin. Norisius testatus fuerat, in privata ad illum Epistola, cujus ipse Pagius meminit ad ann. Ch. 238. num. IV. Scio equidem, Tillemontio, not. v. in Maximin., non parum negocii facessere, quod eo in nummo S. C. visatur. Quum enim Maximinus jam multo antea a Senatu hostis fuisset declaratus, credibile non est, ut ejusdem Senatus consulto, & auctoritate, nummi illi, circa id tempus, percussi sint. Quare, quum ille adnotasset, Pagium ejus nummi antiquitatem Norisii auctoritate sustinuisse, subjicere non dubitavit: *mais je voudrois, qu' il nous eust justifié ce S. C.* Verum etsi dici possit, eos nummos cum S. C. potuisse etiam cudi, jussu ipsius Maximini, in iis locis, quibus degebat; nihilominus cum Cl. Bonarota in supra a nobis cap praecedenti laudatis Observat. Histor. in Numism. Card. Carpin. pag. 202., juvat hic observare, notam illam SC. haudquaquam, ut vulgo creditur, officinas, aut monumenta ab Senatu Imperatoribus condita significare, quum indicari id videamus mediis notis E X S C, aut S P Q R, aliisve similibus inscriptionibus, quas saepenumero junctas etiam cernimus cum SC., sed potius, uti ille pag. 203., post rejectas aliorum singulas, circa hanc rem, opiniones, adstruit, tres aeris magnitudines in Republica olim constitutas, tametsi ob pretii mutationem mole deinceps variatas, denotare: ex quo deinde is reddit rationem, quare in nummis maximi moduli, Italice *Medaglioni*, nusquam SC. conspiciatur, quia nimirum ii recentis, fuere magnitudinis, aevoque inductae sequiori. Si itaque Maximinus quartum annum imperii libavit, deducto ejus initio ab Octobri anni V. C. DCCCCLXXXVIII. Ch. 235. ad

men-

mensem usque Octobris anni V. C. DCCCCLXXXXI. Ch. 238. regnavisset. At falsum id esse, ipse etiam Mediobarbus tandem fatetur. *Aquileia obsessa* (inquit pag. 329. A. V. C. 991. Christi 238.) *frustra a Maximino; qui cum filio trucidatur circa mensem Majum*. Et pag. 334. anno eodem: *Maximinus, occisus circa Majum: Mense Junio circa solstitium, cum Ludi Capitolini, sive Agon Capitolinus ageretur, cum Pupieno occisus est Balbinus Aug. &c.* Balbinum, & Pupienum aliquanto post Maximinum interiisse, omnino certum. Eos autem trucidatos fuisse, quum Romae anno V. C. DCCCCLXXXXI. Agon Capitolinus celebraretur, testis locuples est Herodianus lib. VIII. cap. VIII. ubi sic ait: *Quum itaque ludi Capitolini celebrarentur, deditis festis ac spectaculis omnium mentibus, repente dissimulatum diu sensum milites indicarunt. Namque ira instincti, ac vesano quodam motu unanimiter ad Regiam concurrentes senes Principes* (Pupienum, & Balbinum) *ad necem deposcebant*. Quod vero ludi illi Capitolini acti fuerint *mense Junio circa Solstitium* non adeo certum. Petavius lib. XI. de doctr. temp. cap. XXII. ex editione Antuerpiensi, aestivo quidem tempore ludos hos fuisse celebratos, contendit. Pagius autem ad ann. Ch. 238. num. VI. non aestivo, sed verno potius tempore actos existimat, idque probat ex eo, quod *Balbinus, & Pupienus ante finem mensis Maii interfecti sint; cum Gordianus*, inquit, *Junior septimum imperii annum attigerit, annoque Christi ducentesimo quadragesimo quarto ante Kalendas Julias perierit, ut ex dicendis constabit. Quare*, concludit, *hoc anno* (Christi 238.) *quo Balbinus, & Pupienus occisus, Ludi Capitolini post diem* XIV. *mensis Martii, & ante Maii exitum editi*. Verum Cl. Vir ad laudatum

annum

annum Christi CCXLIV. licet ostendat, Gordianum quidem Juniorem septimum imperii annum delibasse productis duobus nummis, in quibus is dicitur TR. P. VII., nullam tamen profert rationem, qua illum ante Kalendas Julias periisse, demonstret; imo rejiciens recentiorum Chronologorum sententiam, quod idem Gordianus mense Martio interemptus sit, praecipuam eorum rationem convellit, petitam e Codice Justinianaeo, in quo extat lex 6. *ad exhibendum* a Philippo Augusto data II. *Idus Martii*, *Peregrino*, *&* *Aemiliano Coss.*; eosque praeterea arguit, qui arbitrati sunt in altera lege 6. *De collationibus* data a Gordiano VII. *Kalendas Maii*, *Peregrino*, *&* *Aemiliano Coss.*, loco VII. *Kalendas Maii*, legendum esse VII. *Kalendas Martii*. Contendit siquidem, optime fieri potuisse, ut Philippus eo anno legem illam 6. *ad exhibendum*, II. Idus Martii ediderit, ac Gordianus VII. Kalendas Maii, quo die aliam legem 6. *de collationibus* dedisse legitur, adhuc in vivis fuerit; quum e Capitolino dicat se observasse, utrumque, Gordianum nempe, & Philippum, id temporis imperio praefuisse. Quod si verum, nec aliunde Gordianus ante Kalendas Julias periisse, quemadmodum pollicitus fuerat, probetur, non video, cur Ludi Capitolini, quibus interempti Balbinus, & Pupienus, celebrari non potuerint aestivo tempore, ut censet Petavius, ac Gordianus III., ex eo tempore usque ad aestatem anni V. C. DCCCCLXXXXVII. Ch. 244., quod Philippi primordium, juxta ipsum Pagium, minime vetat, sex annos imperii dinumerare, & Tribunitiam Pot. VII. inire. At, ut verum fatear, quia non satis mihi illa Pagii observatio arridet, quod nempe Philippus simul cum Gordiano III. aliquod tempus regnarit, ideo

nec

nec lubens praedictae Petavii, de tempore, quo obiti ludi illi, sententiae subscripserim. Etsi enim Philippus maximam sibi apud milites auctoritatem, atque imperium, uti scribit Capitolinus in Gordiano III. cap. XXIX. & XXX. adversus ipsum Gordianum arripuisset; attamen ex eodem Capitolino cap. XXXI. constat, a Senatu ignoratum id prorsus fuisse, itaut quum Gordianus Philippi opera jam fuisset interfectus, ipse Philippus *ne n crudelitate*, ait Capitolinus, *nancisci videretur imperium, Romam literas misit, quibus scripsit, Gordianum morbo periisse, seque a cunctis militibus electum*. Subjicit vero: *Nec defuit, ut Senatus de his rebus, quas non noverat, falleretur. Appellato igitur Principe Philippo, & Augusto nuncupato Gordianum adolescentem inter Deos retulit*. Non itaque veri simile apparet, Philippum, vivente adhuc Gordiano, uti Augustum habitum fuisse, ac leges in particulari, quamadmodum autumat Pagius, nomine suo obsignatas edidisse. Porro eruditus Amicus, pro ea Pagii observatione tuenda, tres mihi nummos Philippi, Viminacii, quae Provinciae Moesiae Superioris Colonia erat, percussos proposuerat, in quorum alio apud Mediobarbum legitur AN. III. in alio AN. IV. & in alio AN V. Numerales eae notae annos disignant, ajebat, a deducta Viminacio per Gordianum III. Colonia, *secundo anno imperii* ipsius Gordiani *exeunte*, uti statuit Vaillantius tom. II. Numism. Coloniarum pag. 220., *aut tertio incboante*. Sunt autem nummi ejusdem Coloniae tum apud Mediobarbum, tum apud ipsum Vaillantium Gordiano III. dicati cum AN. IV. & V. Revera itaque, concludebat, Philippus partem anni III. totum annum IV. & partem anni V. ejus Coloniae, simul cum Gordiano regnavit,

Verum etsi nescius non sim, Vaillantium laudato loco, aliosque, censuisse, notas illas annos a deducta Viminacio Colonia significare; nihilominus cum Emin. Norisio in Dissert. de Numism. Liciniani Licinii cap. VI. pag. 99. id plane falsum existimandum, fatendumque, eam nobis rem in obscuro adhuc latere. *Haec tamen observatio* (ait Cardin. doctissimus de ea loquens opinione) *falsitatis apertae convincitur. Etenim laudantur a Goltzio nummi Alexandri, & Juliae Maesae cum epigraphe* COL. VIM. AN. I & AN. II. *Ex quibus patet Viminacium jure Coloniae exornatum antequam Gordianus ad Romanae rei fastigium eveheretur. Praeterea in scriniis Numismatum Sereniss. Cardinalis ab Etruria in eadem tabella visitur nummus Gordiani cum epigraphe:* COL. VIM. AN. V. *& duo Philippi quorum unus inscribitur* COL. VIM. AN. III. *alter vero* AN. IV. *Itaque non exprimuntur anni a deducta Colonia, cum iidem nequaquam recta serie deducantur, sed iterum sub Gordiano, & postea imperante Philippo incboati appareant.* Hic vides, Norisium ex iis Philippi nummis AN. III. & IV. inscriptis dictam potius interpretationem refellere, quum haudquaquam credibile sit, ut ex Capitolino supra probavimus, Philippum una cum Gordiano Augustum fuisse, ac tandiu praesertim, ut parte anni III. toto anno IV. & parte anni V. simul cum illo imperarit. Subjungit praeterea idem Norisius: *Certe in Nummis Daciae non exprimuntur anni Coloniae deductae.* Non enim Dacia Colonia deducta fuerat: extantque praeterea nummi apud eundem Vaillantium ipsius Daciae cum AN. I. AN. II. & AN. III. Philippo, necnon cum AN. VII. Aemiliano percussi; quum ceteroquin a nece Philippi, usque ad Aemilia-

milianum, plures sane, quam quatuor anni, quidquid scribat idem Vaillantius, effluxerint. Praeter superius a Norisio laudatos Viminacii nummos, alios Tranquillinae, & Gordiani recitat Goltzius, in quorum alio visitur AN. VI., in alio vero AN. VII., qui aeque supradictam Vaillantii sententiam evertunt. At ad Ludos Capitolinos, quibus Balbinus, & Pupienus necati, redeundum.

Calvisius in opere Chronologico ad ann. post Ch. 238. pag. 493. Ludos illos celebratos existimat ante mensem Aprilem ejus anni; idque colligit ex Capitolino in Gordiano III. cap. XXIII. qui postquam narrasset Gordianum post Pupienum, & Balbinum extinctos, appellatum fuisse Augustum, subjicit: *Sed indicium non diu imperaturi Gordiani hoc fuit, quod Eclipsis facta est, ut nox crederetur, neque sine luminibus accensis quidquam agi posset.* Eo autem anno contigit Solis Eclipsis die II. Aprilis feria II. horis quatuor ante meridiem. Verum quum duae per haec tempora Romae Solis Eclipses visae sint, una anno praecedenti die XII. Aprilis hora IV. post meridiem, altera vero anno praesenti, die, ut dixi, II. Aprilis hora IV. ante meridiem; ac quum Eclipsis anno praesenti facta non ea videatur, quae noctem invehere potuerit, sed id potius Eclipsi anni praecedentis conveniat, quum haec longe major illa extiterit, ut eas computavit Petavius lib. II. de Doctr. temp. cap. XXIV., hinc fit, ut allatum etiam a Calvisio argumentum plane corruat. Verum, ut ut res se habuerit; nimirum sive Ludi Capitolini aestivo, aut verno tempora obiti sint, sive Eclipsis, quae non diu duraturum imperium Gordiani III. portenderat, ea fuerit, quae anno praecedenti, aut quae anno praesenti visa; id plane certum, quod Maximinus ad mensem usque Octo-

brem ejusdem anni V. C. DCCCCLXXXXI. Ch. 238., ut omnes, idemque ipse Mediobarbus, consentiunt, neutiquam imperare potuerit. Si enim ad praedictum mensem neque Balbinum, & Pupienum pervenisse compertum, quanto minus, illum attigisse Maximinum, dicendum est? Fateor sane, Panvinium, aliosque Maximini necem circa Kalendas Octobris, ex quodam perperam intellecto Herodiani loco, statuisse. Verum is mensis non fuit praesentis anni V. C. DCCCCLXXXXI. Ch. 238. sed fuit praecedentis anni Ch. 237., quem etiam ipse Panvinius, ex errore aeram Vulgarem anno uno praevertendi, anno V. C. DCCCCLXXXIX. alligavit. Melius itaque Emin. Norisius, apud Pagium ad dictum annum Ch. 238. num. III., existimat, Maximinum peremptum fuisse verno tempore, quum ex Herodiano lib. VIII. cap. IV. constet illum Aquilejam venisse, quum *solutae vicinorum montium nives, quas longa biems duraverat, maximum torrentem effecerant;* quae certe vernae potius tempestati congruunt, quam autumnali. Quare si e Scriptoribus, atque ex nummis Maximinum quartum imperii annum attigisse, exploratum est, neque aliunde ad mensem usque Octobrem anni V. C. DCCCCLXXXXI. Ch. 238. illius imperium est prorogandum, probe constat, neque ejusdem imperii initium a mense Octobri anni V. C. DCCCCLXXXVIII. Ch. 235. esse repetendum. Vides igitur, quae ex dilata ad mensem usque Septembrem nece Elagabali, incommoda consequantur. Si vero cum Dione, & Lampridio mense Martio anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. laudati Imperatoris caedem statuamus, atque in eundem mensem anni V. C. DCCCCLXXXVIII. Ch. 235. Alexandri

xandri

xandri mortem, quemadmodum Maximini primordium conferamus, vides, ut bene omnia fluant, recteque anno V C. DCCCCLXXXXI. Ch. 238. verno tempore, quo induratae hieme nives solvuntur, Maximinus, post delibatum quartum imperii annum, potuerit interfici.

Hactenus enumeratis incommodis, quibus obnoxiam Mediobarbi sententiam vidimus, accensendum id etiam judico, quod de Sanctis Martyribus Pontiano Papa, & Hippolyto Presbytero supra cap. I. monuimus. *Pontianus* (sic legitur in Pontificali Bucheriano) *annos quinque; menses duos, dies septem. Fuit temporibus Alexandri, a Consulatu Pompejani, & Pelignani. Eo tempore Pontianus Episcopus, & Hippolytus presbyter exules sunt deportati in insulam nocivam Sardiniam Severo, & Quinctiano Coss. In eadem insula discinctus est* IV. *Kalendas Octobris, & loco ejus ordinatus est Anteros* XI. *Kalend. Decemb. Consulibus suprascriptis*. Quid significent ea verba *Discinctus est*, quae varie varii, iique doctissimi, Hagiologi interpretati sunt, haud moramur. Ii certe Consules, nimirum Severus, & Quinctianus, fuere anni V. C. DCCCCLXXXVIII. Ch. 235. Persequutio vero, qua Sancti illi Martyres exules in Sardiniam deportati fuere, ea sane extitit, ut Bollandus tom. I. April. pag. XXII., Ruinartus Praefat. in Act. Martyrum pag. XLIX., aliique observarunt, quae excitata a Maximino, quem in *Ecclesiarum Antistites*, ex Eusebio lib. VI. cap. XXXVIII, & in *Sacerdotes, & Clericos*, ex Orosio lib. LVIII. cap. XIX., exarsisse, plane manifestum. Qui autem fieri potest, ut eo anno, sub ipso Maximino Urbe exacti, & in Sardiniam relegati Pontianus, & Hippolytus fuerint, discinctusque ibidem sit Pontianus IV. Kalendas Octobris, si Maximinus

minus nonnisi sub initium Octobris ejus annni, regnare inchoarit? Verius itaque mense Martio ejus anni Alexandri interitus, & Maximini natalis juxta praedicta concludendus; quod ut fiat, necesse est, ut mense pariter Martio anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. neces Elagabali, & Alexandri primordium illigetur.

At scio Dodwellum Dissertat. Cyprian. XI. De Paucit. Martyr. §. L. quo arctioribus Maximini Persequutionem limitibus coërceret, ac S. Hippolytum Portuensem regionis suburbicariae Episcopum, cujus Natalis, in Martyrologiis, XXII. Augusti assignatur, Martyrum albo expungeret, Maximinum, sensisse, nonnisi, post diem XIII. Augusti anni Ch. CCXXXV. imperium arripuisse, quo die *Legem*, inquit, ***habemus Alexandri Imperatoris in codice Justiniani*. *Ex quo obiter***, subjicit, *constat, quantum aberrarit a scopo vulgus Chronologorum, qui ante illum mensem constituunt Natalem Maximini*. *Ita fiet*, concludit, *ut, cum tanto intervallo absuerit a Roma Maximinus, vix potuerit occidi eo anno Hippolytus Romae, si Augusti* XXII. *passum credamus*. Ut autem, neque Augusto anni insequentis, eum pati, potuisse, demonstret, addit, quod eo tempore nulla erat fortasse Romae potestas Maximini. ***Proximo itaque anno***, inquit, ***ineunte Imperatores facti sunt in Africa duo Gordiani*. *Literas Gordiani Patris e Carthagine datas ad Senctum recitavit Junius Syllanus Cos. suffectus Maii XXVII., ut legimus in hodierno Capitolino, vel Junii XXVI. ut emendat ex veteri editione Salmasius*. *Ita mense Augusto***, concludit, ***nihil potuit Romae Maximinus***. An Hippolytus hic Portuensis, de quo in Martyrologiis die XXII. Augusti, idem sit ac cujus depositio in Kalendario Bucheriano cum Pontiani Depositione conjungitur ad diem XIII.

Augu-

Augusti, ut ipse Dodwellus eadem Differt. § XLIX., opinatur, disceptarint alii. Id unum contendo, quod sive XXII. Augusti anni Ch. CCXXXV., sive anni CCXXXVI., is Hippolytus passus dicatur, nil ei prorsus allatae a Cl. V. observationes officiant. Etenim Gordianos, quod postremum spectat, non anno Ch. CCXXXVI., sed anno CCXXXVII., dictos fuisse in Africa Imperatores, satis evincitur ex iis, quae e Victore, tribusque ejusdem Maximini Inscriptionibus, quas supra eodem hoc capite attulimus; ubi eum Imperatorem, ante Gordianorum inaugurationem, tertium Imperii, & Tribunitiae Potestatis annum libasse, monstravimus. Quod vero ad alterum pertinet, nimirum quod in Codice Justiniani extet Lex Alexandri die XIII. Augusti anni CCXXXV. data, id sane argumentum haud multum vexare nos debet, quum earum legum subscriptiones mendosas quandoque esse, perspicuum sit, habeaturque reipsa in eodem Codice lib. IX. tit. I. num. 3. ejusdem, ne remotiora exempla petamus, Alexandri Lex *data* III. *Non Febr. Alexandro A. Cos.* nimirum anno Ch. CCXXII., quo cum Elagabalo, quem in ea subscriptione, uti in aliis ejusdem anni legibus, ideo reticet, quod id nomen ex annalibus Senatus auctoritate erasum fuerat, Consulatum primum iniit Alexander, ac nihilominus certum sit, ea die Alexandrum nondum fuisse Imperatorem. Certe Germanicam Maximini Victoriam anno CCXXXV. contigisse, idem ipse Dodwellus, ni abs se diffidere is velit, fateatur necesse est. *Nec plura*, inquit eodem loco de ipso Maximino, *quam unius anni gesta commemorat Herodianus. Contulerat se in biberna Maximinus proximo vere in hostem moturus. Minatus enim est se excisurum, subacturumque oceano tenus omnes Germanas barbaras nationes. Id quod*

etiam

etiam praestiturum credit Herodianus, ni domesticis fuisset turbis impeditus. Proximo itaque anno ineunte Imperatores facti sunt in Africa duo Gordiani. Exploratum autem est, Maximinum, quum in hiberna, juxta Herodianum, se contulit proximo vere in hostem moturus, Germanos jam devicisse. Quare si *Maturis jam segetibus*, ut late supra observavimus, eadem Victoria gesta, illa proculdubio ab eodem Dodwello aestate anni CCXXXV., atque ea tempestate, quo maturae segetes sunt, erit consignanda. Non itaque post diem tantum XIII. Augusti ejus anni, sed multo ante coepit regnare Maximinus; adeoque probe potuit, vel eo anno die XXII. Augusti Martyrium subire Hippolytus.

Pro Capitis istius coronide, adnotasse, juvabit, parum etiam, ex eadem hucusque rejecta Mediobarbi, & Vaillantii opinione, pro explicandis Aquiliae Severae, & Anniae Faustinae Numismatis L. E. inscriptis, commodi, lucisve accersiri. Dio apud Xiphilinum loquens de Elagabali uxoribus primum sic ait: *Corneliam Paulam duxit in matrimonium, quo fieret pater, sicut dicebat, celerius.* Paullo autem post addit: *Post haec repudiata Paula, quod maculam haberet in corpore, sicuti dicebat, Aquiliam Severam duxit &c.* Tandem vero ait: *Neque tamen hanc* (Aquiliam Severam) *diu retinuit; sed aliam post, deinde aliam, atque aliam duxit: dein iterum ad Severam rediit.* Quae fuerit tertia Elagabali conjux, ac quae reliquae duae, Dio non meminit. Herodianus tamen lib. v. cap. VI. licet tertiae uxoris nomen non prodat, illam tamen a Commodo genus suum deduxisse, tradit. *Sed eam quoque* (loquitur de Aquilia Severa) *paullo post dimisit, tertia uxore ducta, quae referre suum genus ad Commodum dicebatur.*

Haec,

Haec, quae ab Herodiano genus suum ad Commodum referre, dicitur, eadem videtur, quae a Dione neptis Marci Antonini vocatur. *Quamquam erat* (loquitur de Pomponio Basso, quem interfici, jussit Elagabalus) *alterum crimen in Basso, quod pulcherrimam uxorem, atque nobilissimam habebat. Ea erat Claudii Severi, & Marci Antonini neptis; quam ipse postea* (Elagabalus) *uxorem duxit, nec ei, ut mariti mortem lugeret, permisit.* Postremis hisce Herodiani, & Dionis testimoniis ducti Mediobarbus, Vaillantius, aliique passim Antiquarii, censent, tertiam Elagabali uxorem fuisse Anniam Faustinam. Marcus enim Aurelius, cujus neptis a Dione ea dicitur, ex Annia gente oriundus erat, nam, ut tradit Capitolinus in ejus vita cap. I., illius pater, avus, proavusque Annii Veri dicti sunt, patruus Annius Libo, & soror natu minor Annia Cornificia: Faustinae vero cognomen, ex eodem Capitolino laudato loco, amitae ipsius Marci Aurelii, quae Galeria Faustina, aviae ejusdem paternae, quae Rupilia Faustina, ac ejus etiam uxori, quae consobrina illi erat, atque Annia pariter Faustina vocabatur, commune erat. Habemus autem, apud Vaillantium in nummis Graecis, Juliae Corneliae Paulae nummos L. Γ. & L. Δ. *anno tertio*, & *quarto* percussos. Habemus praeterea, apud eundem Vaillantium, nummos Juliae Aquiliae Severae L. E. *anno quinto* obsignatos, ac tandem nummos Anniae Faustinae eodem L. E. *anno quinto* notatos. Nummos Aquiliae Severae eo quinto anno inscriptos, post nummos Anniae Faustinae, quum Elagabalus nempe ad ipsam iterum Severam rediit, percussos putaverim. His porro constitutis, explicet Mediobarbus, & Vaillantius, qui fieri potuerit, ut quum Annia Faustina

tertia Elagabali uxor extiterit, sintque illius nummi anno quinto imperii Elagabali obsignati, ipse Elagabalus intra mensem Junium anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222., quo quintum imperii annum attigit, & mensem Septembrem, quo tandem interfectus fuit, tam brevi scilicet trium circiter mensium spatio, duo alia conjugia inierit, ac demum ad Severam redierit. Scio equidem, a dementissimo Principe, uno etiam, alterove die, fieri haec potuisse; verum id factum, nonnisi aegre admodum credam. Neque juvat, quod Elagabalus, juxta Mediobarbum, & Vaillantium, non mense Junio ejus anni, quintum annum imperii attigerit, sed *A. D. Idus Aprilis;* quum hoc nimirum die, atque mense anni V. C. DCCCCLXXI. Ch. 218. imperium illi, vivente adhuc Macrino, a militibus delatum fuisse, ii Antiquarii statuerint. Nam paeterquamquod, e duobus his circiter mensibus, non ea accessio temporis fit, qua Elagabalus plura illa matrimonia, satis commode, post inchoatum quintum annum, inire potuerit; neque video, unde ii praedicta die Elagabalum imperio potitum elicuerint. Dio enim seditionem enarrans, qua milites adversus Macrinum tumultuari coeperunt, ac Lupum Moesae nepotem, ipsum scilicet Elagabalum, Imperatorem, opera Eutychiani, acclamavere, id factum docet τῇ ἕῳ τῆς τοῦ Μαΐου ἑκκαιδεκάτης *prima luce diei decimae sextae mensis Maii* non vero Idibus Aprilis. Parum itaque, vel ex illa Mediobarbi, & Vaillantii, de Elagabali morte ad Septembrem usque differenda, opinione, pro laudatis explicandis Numismatis, utilitatis accedit.

CA-

CAPUT IV.

Proponitur prior Antonii Pagii, quam ipse postea deserit, praesentis difficultatis solutio. Rejicitur alia ejusdem Pagii solutio. Nummi ad Processus Consulares spectantes, non est necesse, ut sint cusi Kalendis Januariis, quibus Consulatus suscipiebatur. Dio perperam a Pagio pro sua observatione allegatus. Expenduntur exempla, in confirmationem sententiae Pagii, a Philippo a Turre Adriae Episc., in Epistola ad Job. Anton. Astorium, allata Opinio ejusdem, de nummis Anniae Faustinae, post Elagabali necem, percussis. Nummus Anniae Faustinae P. Chamillardi adulterinus.

PAgius ad annum Christi 218. num. v. quum pro certo haberet, Elagabalum, juxta Dionem, & Lampridium, die sexta Martii, anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222., periisse, nummosque, apud Occonem, & Mediobarbum, vidisset, in quibus is Imperator dicitur TR. P. V., censuit, inde apparere, eum acclamatum fuisse Imperatorem, saltem medio mense Martio illius anni Ch. 218., ac si vere quintum annum Imperii non inchoavit, illum saltem proxime attigisse, itaut nummi illi in Romanis provinciis cudi, potuerint, antequam

 nun-

nuncius necis ejus ad eas perveniſſet. Ex quo illud etiam intulit, Heliogabalum in Phoenicia minime creatum fuiſſe Imperatorem die decima ſexta menſis Maii, ut legitur apud Xiphilinum in ejus vita, ſed die decima ſexta menſis Martii, & apud Xiphilinum loco *τῆς τȣ͂ Μαΐȣ ἑκκαιδεκάτης* legendum *τῆς τȣ͂ Μαρτίȣ ἑκκαιδεκάτης*. Cujus emendationis aliam etiam addit rationem, quod nempe quae ab Hiſtoricis geſta narrantur, a die decima ſexta menſis Maii ad diem tertiam menſis Junii, qua (ut ipſe Pagius ſtatuerat) Macrinus in praelio victus, intra dies ſcilicet XVIII. neutiquam geri potuerint.

Non eſt, ut hoc loco hanc Cl. Viri animadverſionem, qua laudatos nummos cum ſua ſententia conciliat, refellamus, quum vel ipſe ad eundem annum num. x., ubi aliam proponit obſervationem, lubens illam, ac libens abjiciat. Quod tamen textum Xiphilini ſpectat de die, quo a militibus in Phoenicia Imperator acclamatus fuit Elagabalus, is mihi minime ſolicitandus videtur, quod, quae ab illo die, uſque ad tempus, quo cum Macrino pugnatum eſt, ab Hiſtoricis geſta narrantur, minime tam brevi ſpatio fieri, potuerint. Quae enim a Dione, & Herodiano recenſentur, quaeque ab ipſomet Pagio exſcribuntur, non video, cur perfici intra illud tempus, nequiverint, maxime quum a Dione, ſeu Xiphilino in Macrino dicatur, Elagabalum *ὅτω ταχέως* *tanta celeritate* adverſus Macrinum, poſtquam dictus fuerat Imperator, contendiſſe, *ὥστε χαλεπῶς τὸν Μακρῖνον ἐν κώμῃ τινὶ τῶν Αντιοχέων, ἑκατὸν κ̀ ὀγδοήκοντα τῆς πόλεως ςαδίȣς ἀπεχούσης συμβαλεῖν αὐτῷ*, *ut difficile Macrinus in vico quodam Antiochenorum, a quo centum octoginta ſtadia diſtabat urbs, cum eo conflixerit.* At alteram, quam

quam, repudiata priori, idem Pagius proponit, observationem perlegamus.

Postquam haec scripseram (ait Cl. V. ad dictum annum Ch. 218. num. x.) *in manus meas venit nova editio Numismatum Imperialium Vaillantii, in qua exhibet nummum Heliogabali, ex quo deduco hunc Imperatorem ab anno superiori, vel saltem a Kalendis Januariis currentis anni quo dictus est Imperator, annos suos numerasse. Extat enim ibi nummus ejus signatus* P. M. TR. P. III. COS. III. P. P. *& visuntur quadrigae Imperatore aurigante, ubi is Antiquarius recte notat: Quadrigae ad Antonini Elagabali triumphum non pertinent, nullum enim egit, sed spectant ad Processum Cos. III. Postea repraesentatur alius nummus cum processu Consulari in Quadrigis, &* TR. P. V. COS. IIII. *Ex quibus apparet primo die anni CCXX. Elagabalum tertium Imperii annum numerasse, & primo die anni CCXXII. annum quintum. Inde processere tot numismata Graeca, & Latina in quibus legitur* ετοΥξε (corrige erratum Typographi: ΔΗΜ. ΕΞΟΥ. Ε.) *vel* TR. P. V. *quod aliunde procedere non potest, quam ex eo quod Heliogabalus Tribunitiam potestatem per anticipationem* προλάμβανων αὐτὸ *oapessebat, ut inquit Dio. Indubitatum itaque videtur, hunc Imperatorem annos suos deduxisse a die, quo Eutychianus monitus fuit ab Oraculo Dei Heliogabali, ut Imperatorem nominaret praetensum Caracallae filium, qui designatum fuisse Imperatorem ab illo Deo honori ducebat. Legatur Dio lib. 78. pag. 888. Quare Heliogabalus per antecessum Augusti, & Caesaris nomen cum imperio Proconsulari, ac Tribunitia potestate, ut habet Dio pag. 907. sumsit, & paulo post se Consulem dixit, ac Macrini nomen e Fastis eradi jussit, quia persuasum omnibus*

bus voluit, se jam a Kalendis Januariis Imperatorem legitimum fuisse, & Consulatum ad se, non vero ad Macrinum pertinuisse. Porro licet haec verba Processus in Quadrigis in nummis aliquando triumphum, & aliquando processum Consularem designent, in omnibus tamen Heliogabali hactenus visis, nonnisi processum Consularem denotant, quia in iis cernitur Heliogabalus tenens in manu scipionem, qui est ornamentum Consulare, & praeterea, ut jam dixi, nunquam is triumphavit.

Verba ipsa Cl. Pagii placuit exscribere, ut facilius, quae ejus mens sit, assequaris. Primum itaque contendit, Elagabalum ab anno V.C. DCCCCLXX. Ch. 217., aut saltem a Kalendis Januariis anni sequentis, annos suos numerasse; idque se deducere, ait, e duobus illis numismatis a Vaillantio recitatis, quorum alterum epigraphen exhibet: P. M. TR. P. III. COS. III. P. P., ac visuntur Quadrigae aurigante Imperatore, alterum vero habet: P. M. TR. P. V. COS. IIII. P. P., & cernitur Imperator in quadrigis dextra ramum, sinistra scipionem eburneum. Utrumque nummum, praeeunte Vaillantio, dicit, ad processus Consulares Elagabali esse referendum, priorem ad processum Consulatus III. ab illo initi anno V.C.DCCCCLXXIII. Ch.220., posteriorem ad processum Consulatus IIII. gesti anni V.C DCCCCLXXV.Ch.222.Igitur primo die anni V.C.DCCCCLXXIII. Ch. 220., quo tertium Consulatum suscepit, tertium annum, & primo die anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. quintum annum Imperii Elagabalus numeravit. Ergo primo die anni V. C. DCCCCLXXI. Ch. 218. primum etiam annum imperii numeraverat. Haec ut patet Cl. Viri ratiocinatio. Addit, Elagaba-

gabalum, qui nonnisi mense Junio illius anni V. C. DCCCCLXXI. Ch. 218. quo cum Macrino certatum, summa rerum potitus est, Tribunitiam suam potestatem per anticipationem sumsisse, inque hanc rem Dionem, ac ex eo illa verba προλαβεῖν αὐτὸ minus exacte citat. Id etiam paullo infra repetit, asserens ex eodem Dione pag. 907. Heliogabalum per antecessum Augusti, & Caesaris nomen cum imperio Proconsulari, ac Tribunitia Potestate sumsisse. Contendit demum, annos suos deduxisse Elagabalum per ejusmodi anticipationem a tempore, quo Eutychianus a Dei Heliogabali oraculo monitus fuerat, ut ipsum Elagabalum, Imperatorem nominaret, & in hanc rem petit, ut legatur Dio lib. 78. pag. 888. Omnia haec adnotavi, quum singula singulari, mihi quidem, examine digna videantur.

Quod ad palmarium e duobus illis numismatis erutum argumentum pertinet, illud nullius certe momenti esse, censeo. Eos nummos ad processus Consulares Elagabali pertinere, lubens admitto; quamvis, si dicatur, insolentissimum, & cuncta pro arbitrio agentem Imperatorem propria etiam auctoritate sibi ejusmodi Quadrigarum honorem usurpare, potuisse, non tam facile revinci id posse crediderim, quum e Lampridio cap. XXIII. Elephantorum etiam quadrigas, quae Parthico ceteroquin triumpho destinatae jamdiu erant, ut idem Pagius ad ann. Ch. 230. num. III. observat, etsi nullum triumphum gesserit, agitarit. Verum his missis, dico, non satis apte ex eo, quod nummi illi ad processus Consulares Elagabali pertinuerint, eundem Elagabalum elici, primo die anni V. C. DCCCCLXXIII. Ch. 220. tertium annum, & primo die anni V. C. DCC-

DCCCCLXXV. Ch. 222. quintum annum imperii numerasse. Etenim Vaillantius de num. aur. & arg. pag. 299. nummum recitat Alexandri inscriptum : P. M. TR. P. V. COS. II. P.P., & cernitur idem Alexander in quadrigis dextra ramum, sinistra scipionem eburneum. In eum autem nummum hanc subjicit is Antiquarius observationem : *Monumentum est pariter processus Alexandri Consulatus II. quem iniit au. V. C. 979. cum Quintilio Marcello*. Alium nummum ejusdem Imperatoris laudat idem Vaillantius pag. 300. cum epigraphe : P. M. TR. P. VIII. COS. III. P. P. & visitur Imperator in Quadrigis Consularibus. *Alexander* (subjicit Vaillantius) *trium suorum Consulatuum pompam constanter expressit ... Tertium hunc cum Dione Cassio suscepit anno 982., cusufque est in rei memoriam nummus cum Trib. Pot. VIII. iniisset eodem anno*. Certum autem est, Alexandrum, Kalendis Januariis anni V. C. DCCCCLXXIX., quo die Consul secundum processit, quintum imperii, aut Tribunitiae pot. annum, & Kalendis Januariis anni V. C. DCCCCLXXXII., quo die Consulatum tertium iniit, octavum annum Imperii, ac Tribunitiae pot. nequaquam computasse. Id enim non solum ex Dione, & Lampridio, quorum sententiae Pagius subscribit, perspicuum fit, sed evincitur etiam, ex plurimis, apud Occonem, & Mediobarbum, ejusdem Alexandri numismatis, in quibus cum Consulatu II. juncta visitur Tribunitia ejus Pot. IIII. Pleraque etiam aliorum Imperatorum numismata, ad processus illorum Consulares spectantia, possem proferre, in quibus haud dubie, non eandem Tribunitiam Potestatem efferri, cernimus, ac quae ab iis, quum Consules initio anni processerunt, numerabatur.

Nomi-

Nomine itaque Processus Consularis haud is tantum indicabatur, quo primo anni die Consules, ad capessenda Magistratus insignia, prodibant, novo anno nomen daturi: de quo Processu eleganter Claudianus, in fine Panegirici ad Manlium Consulem:

Consul per populos idemque gravissimus Auctor
Eloquii, duplici vita subnixus in aevum
Procedat, pariter libris, fastisque legendus.

Verum eo nomine illi etiam omnes Processus designabantur, quibus per annum, ingenti pompa, ad ludos pro delatis trabeis de more edendos, iidem Consules ferebantur. Processus hujusmodi non semel aut iterum tantum a Consulibus per annum obitos, omnino certum. De Gordiano Seniori scribit in ejus vita Capitolinus cap. III. *Quaesturam magnificentissime gessit; Aedilitatis suae tempore* XII. *populo Romano munera, idest per singulos menses singula exhibuit*. Itaque Gordianus duodecies ad edendos ludos processit, ut observat Eminentiss. Norisius in Dissertat. de Numism. Impp. Dioclet. & Maximian. cap. v. pag. 40., qui propterea Constantini nummi epigraphen: FELIX. PROCESSUS COS. VI. AUG. N., quam pag. 35. de processu Consulatus VI ejus Imperatoris explicaverat, sic etiam laudata pag. 40. interpretatur: *Felix processus Consularis Sextus Augusti Nostri:* itaut in eo numismate non quidem sextus ejusdem Consulatus inscribatur, sed sextus processus, quum scilicet idem in Consulatu sextum ad edendos ludos exivit. Pluries quam duodecies ab aliquot Consulibus, aliquando etiam fortassis processum. Siquidem Justinianus in Novella cv. qua lata lege numerum Processuum Consularium definivit, ideo legem illam se sanxisse, cap.

11. asserit, ***ne dandorum***, (idest donationum, quae in iis processibus populo fieri consueverant) ***immensitate Consulatus desint***, additque: ***& propterea superfluas illas donationes, & expensas abbreviamus, & in populum*** EFFVSAS PROCESSIONES, ***& spectacula ad bene se habentem deduximus mensuram***. Porro Processuum numerus, quem is Imperator in dicta Novella cap. 1. decrevit, est, ut septem forent. Prior processus statutus fuit pro Kalendis Januariis, quo Consulatum suscipiebant. Secundus, quum iterum procedebant, spectaculum certantium equorum, quam mappam vocabant, edituri. Tertius, quum ad exhibendum *Theatroquinegium* (seu melius *Theatrocynegium*, nam Graece, θεάτρου κυνήγιον) nimirum theatricam venationem, prodibant. Quartus, ad edendum spectaculum, quod dicebatur *totius diei*, & πάγκαρπον, quo homines cum bestiis pugnabant. Quintus, quo ducebantur ad Theatrum, ubi scenici ludi agebantur. Sextus, ad danda iterum equorum certamina. Postremus tandem, quum Consulatum deponebant. Neque vero, ad haec obeunda, ludorum Editores pedites cum reliquis Magistratibus in circum perrexisse, putandum est, ut sensisse videtur Panvinius in tab. lib. II. cap. II. Siquidem curru vectos eos fuisse, pluribus probat Emin. Norisius in laudata Dissertat. pag. 36.

Constat igitur, necesse haudquaquam fuisse, ut nummi ad processus Consulares spectantes, sub anni initium, quo Consules Magistratus insignia sumebant, percussi fuerint, sed cudi infra annum potuere, quum ad ludos, spectacula, aliaque, id genus, festa, pro suscepto Consulatu, exhibenda, prodibant; unde non mirum si iisdem in nummis alia saepenumero Tribunitia potestas lega-

legatur, ac quae ab illis, quum Consules Kalendis Januariis processerant, numeraretur. Non itaque ex eo, quod praedicti Elagabali nummi ad Processus ejus Consulares pertineant, alter nempe ad processum Consulatus III., alter ad processum Consulatus IIII., recte potest deduci, Elagabalum primo die anni V. C. DCCCCLXXIII. Ch. 220. tertium Tribunitiae pot. annum, & primo die anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. quintum Tribunitiae pariter pot. annum numerasse.

Age vero Dionem a Pagio allegatum, quo per *anticipationem*, seu *antecessum* Tribunitiam potestatem sumsisse Elagabalum, adstruat, adeamus. Libro LXXIX. pag. 907. haec habet Dio: Καὶ ἐν μὲν τῇ πρὸς τὴν βουλὴν ἐπιστολῇ, τῷ τε πρὸς τὸν δῆμον γράμματι, καὶ αὐτοκράτορα, καὶ καίσαρα, τοῦ τε Ἀντωνίνου υἱὸν, καὶ τοῦ Σεβήρου ἔκγονον, εὐσεβῆ τε, καὶ εὐτυχῆ καὶ Αὔγουστον καὶ ἀνθύπατον, τήν τε ἐξουσίαν τὴν δημαρχικὴν ἔχοντα αὑτὸν ἐνέγραψε, προλαμβάνων αὐτά. Sic vertit Xilander: *In epistola quam ad Senatum, & scripto quod ad populum misit, & Imperatorem, & Caesarem se, filiumque Antonini, Severi nepotem, pium, felicem, Augustum, proconsulem, Tribunitiae potestatis inscripsit, haec nomina nec dum sibi decreta prior occupans.* Postrema illa verba προλαμβάνων αὐτά Xilander, ut patet, reddit: *haec nomina necdum sibi decreta prior occupans.* Pagius vero intelligit, quod per anticipationem, relate nempe ad tempus, quo Eutychianus monitus fuerat a Deo Elagabalo, ut illum Imperatorem nominaret, sibi eadem nomina sumserit. Priorem Xilandri interpretationem omnino accommodam esse, textumque ipsum legentibus maxime obviam, posteriorem vero Pagii plane infirmam, obtortamque, nemo non videt. At idem Dio sui ipsius interpretem agit

 pag.

pag. 909., ubi recensens, quae a recepta consuetudine aliena, seu παρὰ τὸ καθεςηκὸς, Elagabalus novaverat, id primum ab eo factum ait, ὅτι τῶν ὀνομάτων τινὰ τῶν ἐς τὴν ἡγεμονίαν αὐτῷ τεινόντων πρὶν ψηφισθῆναι, ὥσπερ εἶπον, αὐτὸς ἑαυτῷ ἔθετο: *quod ex iis pleraque nominibus, quae spectabant ad imperium, ipse sibi priusquam essent a senatu decreta, sicut dixi, sumsit*. Non idem est sane, sibi illa sumere nomina πρὶν ψηφισθῆναι, ac eadem *per anticipationem*, quemadmodum priora verba προλαμβάνων αὐτὰ interpretatus est Pagius, adsumere.

Morem tandem eidem Pagio geramus perlegendo, quae apud Xiphilinum habet Dio pag. 888. Utar vero Xilandri interpretatione, quum haud opus sit, Graecum ipsum textum consulere: *Eutychianus libertus Caesarianus, homo ludicrus, nec ignarus ejus odii, quod milites in Macrinum conceperant, persuasusque a Sole, quem vocant Heliogabalum, coluntque maxime, atque aliis vaticiniis adductus esset, statuit, Macrinum occidere, & Lupum Moesae nepotem licet puerum adhuc, pro eo imperatorem facere; ac utrumque perfecit. Finxit enim hunc esse Tarantis spurium filium, ornatumque veste, qua ille usus fuerat puer, noctu, matre, aviaque inscientibus, ad exercitum duxit: & XVI. Kalendas Junii prima luce, militibus studiose quaerentibus occasionem rebellandi, persuasit, ut res novas molirentur. Quo facto milites statim hunc nominant Antoninum, & Imperatorem designant*. Haec laudato loco ad rem Dio. E quibus illud quidem perspicue habemus, quod Eutychianus a Sole persuasus, aliisque vaticiniis adductus Macrinum occidi, & Elagabalum imperatorem fieri, curaverit. At quo tempore, antequam ipse Elagabalus a militibus XVI. Kalendas Junii, seu τῇ τοῦ Μαΐου ἑκκαιδεκάτῃ reapse nominatus fuit Imperator,

tor,

tor, ea edita fuerint oracula, nil prorſus Dio; imo ſi narrationem ipſam ſpectemus, ex ea potius apparet, haud multum temporis, ab iis ſuſceptis oraculis ad praedictam militum acclamationem, fluxiſſe. Quod ſi verum, vel hinc patet, Elagabali initium, quod *per anteceſſum* ab edito Solis oraculo repetere Pagius contendit, perperam ad annum uſque praecedentem V. C. DCCCCLXX. Ch. 217., aut etiam ad initium currentis V. C. DCCCCLXXI. Ch. 218. ab eodem Pagio retrahi.

Quae in fine capitis praecedentis contra Mediorbabi, & Vaillantii ſententiam de Nummis Anniae Fauſtinae, & Aquiliae Severae L. E. *anno* V. inſcriptis, ac de aliis duobus ab Elagabalo poſt Anniam Fauſtinam, & ante reditum ad Severam, initis conjugiis, notavimus, Pagio etiam hic objici, poſſunt, quum ſtatuit, ab initio ſaltem anni V. C. DCCCCLXXI. Ch. 218. Elagabalum annos ſuos numeraſſe. Si enim initio dumtaxat anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. quintum annum inchoaviſſet, quum menſe poſtea Martio ejuſdem anni interfectus fuerit, tot certe conjugia intra bimeſtre illud ſpatium contrahere non potuiſſet. Haec de Cl. Pagii ſententia, cui vel ipſe, in privatis ad Amicum epiſtolis, olim adhaeſeram, ſatis.

Verumtamen quum haec ſcripſiſſem, prodiit Venetis typis, Diarii Literatorum Italiae tom. IV. pag. 361. inſerta Praeclariſſimi Adriae Epiſcopi Philippi a Turre Italica ad Joh. Antonium Aſtorium notae eruditionis virum, in elegans Anniae Fauſtinae Numiſma Epochae Damaſcenorum anno ΕΛΦ DXXXV. inſignitum, Epiſtola, in qua quum vel ipſe Dionis ſententiam, de imperii Elagabali annis, probaſſet, nummos poſtea ejus impera-

pera-

peratoris TR. P. V. notatos conciliaturus, eandem Pagii opinionem, quod Elagabalus Tribunitiam Potestatem, atque annos imperii a Kalendis Januariis anni Ch. 218. numerarit, non modo uti meliorem, sed tanquam plane certam pag. 375. amplexus est, addens pag. 376., haud nobis deesse persimilis anticipationis exempla, quum Senatus etiam, juxta Censorinum de Die Nat. cap. xxi., Octavium Caesarem nonnisi die XVII. Januarii Augusti nomine honestarit, at coeperint nihilominus anni Augustales numerari a Kalendis praecedentibus. Non is ego sum, qui censoria virga Illustrissimi, ac de re literaria praeclare meriti Praesulis judicium, valeam, aut ausim, notare. Observo tamen, longe esse diversam rationem, cur annorum Augustalium, seu Aerae Augustorum primordium, atque initium imperii Elagabali a Kalendis Januariis peti debuerint. Siquidem etsi nonnisi die decima septima Januarii, Octavius Caesar Augusti titulo ornatus fuerit, aut (quod ea in re magis fortassis est attendendum) septima dumtaxat die ejusdem mensis universum populi & senatus imperium is omnium primus susceperit, ut liquet ex Inscriptione Narbonensi apud Gruterum pag. ccxxix.; attamen Romani, ut novae illius praeclaraeque Epochae initium celebri quopiam die figeretur, Kalendis illud Januariis, quibus anni etiam eorum civiles auspicabantur, consignarunt, quum ab iis praesertim ad diem septimum, quo summa rerum potestas collata illi fuit, aut ad diem decimum septimum, quo Augusti nomen tributum, tam pauci dies effluxissent. Elagabalus vero, quum nonnisi mense Junio, post quinque scilicet a Kalendis Januariis exactos menses, imperium adeptus sit, nulla adesse ratio videtur,

tur,

tur, cur ab ipsis Kalendis Januariis annos suos exordiri voluerit, maxime quum solenne jam esset, ut iidem anni ab initi imperii die computarentur.

Quod vero e contrario eadem pag. 376. subjicit, Julium etiam Caesarem Pompejum quidem sub initium Autumni devicisse, quo jacta fuere Monarchiae fundamenta, at annos nihilominus Imperii, seu Aerae Caesarianae, nonnisi a Kalendis Januariis anni insequentis numeratos; Id profecto nil Pagii sententiam juvat, nam si ita factum, quod tamen verti quoque in dubium posset, ideo factum, quia Julius Kalendis ipsis Januariis, ejus anni *Dictaturam annuam* (ut ille ipse ait in Monumentis veteris Antii pag. 116.) *extra exemplum sibi delatam apud Alexandriam iniit, & Consul solus processit: quo rationem, & jus Monarchiae, & legitimi Principatus stetisse, nemo non videt. Unde* (addit) *tunc vere, ut ait Eusebius in Chronico*, singulare arripuit Imperium, *& tunc canente Ausonio in Caesaribus:*

Imperium, binis fuerat solemne quod olim
Consulibus, solus Julius arripuit.

Quoad illud autem, quod postremo adjicit, Justinum quoque Juniorem medio mense Novembri imperium iniisse, ac nonnisi a Kalendis pariter Januariis sequentis anni, annos suos numerasse, quod in Monumentis etiam Veteris Antii tradiderat; veniam det Cl. Praesul, si, ad incudem id revocare, contendam. Etenim, ni fallor, is in primis supponit, Justinum Juniorem, qui Kalendis Januariis anni Christi DLXVII., ut probat Pagius ad illum annum num. 1., Consulatum iniit, Justiniano successisse medio mense Novembri anni dumtaxat praecedentis DLXVI., quae est

etiam

etiam opinio Labbei in Chronico, Cointii tom. II. anno DLXVI. & tom. III. anno DCLXIX. num. XXVII., aliorumque Recentiorum: ac eundem Justinum, deinde putat, nonnisi a Kalendis ipsis Januariis supradicti anni DLXVII. annos sui imperii computasse. Utrumque autem erroris revincitur ex praeclaro cujusdam Boetii Epitaphio, Romae olim in Vaticano Coemeterio reperto, & in atrium Ecclesiae S. Angeli postea translato, quod recitatur a Paulo Aringho tom. I. Romae Subterran. lib. II. cap. X., & Reinesio in Syntagm. Inscript. pag. 912., & e quo pauca haec adrem hic exscribimus.

✠ DEP. EST BOETIUS. CL. P. OTC. KAL. NOBR. INDICT. XI. IMP. DOM. N. JUSTINO. PP. AUG. ANN. XII. ET. TIBERIO CONST. CAER. ANN. III. &c.

Ea Indictio XI. non coepit nisi mense Septembri anni Ch. DLXXVII.; nam quamvis per ea tempora Indictionum anni ab aliquibus a mense etiam Januario deducerentur, illam tamen non hoc mense, sed mense revera Septembri praecedenti coeptam fuisse, demonstrat annus III. Imperii Caesarei Tiberii Constantini eodem Epitaphio inscriptus. Tiberius enim a Justino Caesar renunciatus fuit mense Decembri anni DLXXIV., ut probat Pagius in Crit. Baron. ad eum annum num. VII. VIII. & IX.; unde si illa Indictio XI. coepisset Kalendis Januariis anni Ch. DLXXVIII. concurrisset haud dubie cum Tiberii anno IV., non autem cum III. Coepit igitur mense Septembri anni DLXXVII. At quum *octavo Kalendas Novembris*, seu die XXV. Octobris eadem concurrerit cum anno Justini XII., hi certe Justini anni, necesse est, ut ante mensem Novembrem anni

Ch.

Ch. DLXVI., & multo magis ante Kalendas Januarias anni DLXVII., inchoati ſint; nam alias non concurriſſet illa Indictio cum anno ejus XII., ſed dumtaxat cum XI. Non itaque Juſtinus imperium iniit menſe Novembri anni Ch. DLXVI., ſed potius menſe Novembri anni DLXV., ut recte oſtendit Pagius ad eundem annum num. III., aliiſque locis in annis ſubſequentibus: neque a Kalendis Januariis anni DLXVII. annos imperii numeravit. His addo, quod tantum abeſt, ut Juſtinus a tempore, quo Conſulatum ſuſcepit, annos imperii putarit, quin potius annos ipſos imperii ab annis Conſulatus idem ipſe diſerte diſtinxerit. Siquidem notandum eſt, Juſtinum, quum Conſulatum, qui ab aliquot annis, nimirum poſt Conſulatum Baſilii Junioris, pene abrogatus cenſebatur, reſtituit, ſeu novam potius ejuſdem Conſulatus formam, qua is nempe a ſolis Auguſtis, ſine Collega, ac perpetuo, gereretur, invexit, ſtatuiſſe etiam, ut ab eodem Conſulatu, non minus quam ab Imperio, Auguſtorum anni numerarentur; qui ſane mos ab ipſo Juſtino uſque ad Conſtantinum Pogonatum perduravit. Extant itaque apud Julianum Anteceſſorem duae ipſius Juſtini Novellae, quorum altera, quae eſt ad Spem in Deum Archiepiſcopum Provinciae Byzacenae, his verbis ſubſcribitur: *Dat. Kal. Majas Conſtantinop. Imperii Domini Juſtini* PP. *Aug. anno* III. *Conſ. ejuſdem* II.; altera vero, quae eſt *De Filiis liberarum*, ſic ſignatur: *Dat. Kal. Mart. Conſtantinop. Imp. DN. PP. Aug. Juſtini ann.* V. *Indict.* III. *Quaeſtor* (qui de more ſubſcripſit) *legi*. *Dat. Kal. Mart. Conſtantinop. Imp. DN. Juſtino PP. Aug. ann.* V. *poſt Conſ. ejuſdem DN. ann.* II., ubi tamen loco *ann.* II. legendum eſt, ut recte ob-

servat Baluzius in Notis ad Capitularia Regis Francorum pag. 1255., *ann.* IV. Duas alias ejusdem Justini Novellas similibus subscriptionibus notatas exhibet Scrimgerus. Earum prior signatur: *dat. XV. K. Jun. Const. Imp. DN. Just. PP. Aug. anno VII. post Conf. ejusdem anno III.* Posterior vero: *dat. XV. K. Febr. Const. Imp. DN. Just. PP. Aug. ann. VIII. post Conf. ejusdem ann. III.* Sed emendandi sunt in utraque anni post Cons., nam in priori legendum, *ann. VI.*, & in altera *ann. VII.* Fateor tamen, e Corippo colligi videri, Justinum annos suos a Kalendis ipsis Januariis, quibus Consul processit, deduxisse. Siquidem is scriptor lib. 4. de ejus laudibus, ut recte idem Illustriss. Praesul in Monumentis Veteris Antii pag. 116. observat, loquens de Processu ejusdem Consulatus, haec ait:

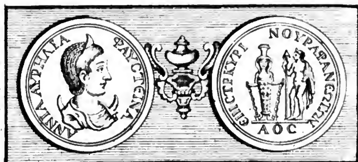
Hinc vester primus feliciter excipit annus,
Votaque pluratuis celebret nova Roma triumphis.

Verum quum ex dictis superius constet, Justinum non modo annos imperii a tempore, quo Consulatum suscepit, non computasse, sed expresse annos imperii ab annis Consulatus distinxisse, aliud proculdubio iis carminibus indicasse Corippum, ac quod prima fronte apparet, putandum est. Dici itaque potest, quod quum Justinus Consulatum jam pene abrogatum restituisset, atque ab eo, utpote perpetuo ab Augustis gerendo, non minus quam ab imperio eorundem Augustorum annos numerari, constituisset, probe ideo Corippus, annum illum, quo Justinus Consulatum auspicatus est, primum ejus annum, Epochae scilicet a Consulatu deductae, vocaverit; eo vel maxime quia, quum post Basilium Juniorem, nimirum a viginti quinque annis, nemo Consulatum iniisset, atque id summope-

mopere populo, ob missilia praesertim ab ipsis procedentibus spargi solita, displicuisset, propterea, quum Consulatum a Justino, ingenti pompa, magnaque munerum largitione, renovari, inspexere, gavisi adeo cuncti fuere, ut aevum veluti instaurari, ac felicia Augusti Saecula rediisse, censuerint. Sic etenim, quum Consul is prodiisset, apud eundem Corippum, a Senatu acclamatum:

Salve Augustorum numeri non ordine prime
Sed meriti; largitor opum, largitor honorum,
Libertatis apex, mundi caput, unica virtus,
Et rerum manifesta salus, reparator opimi
Nominis. Antiqui redeunt nova saecula fasti,
Augusti primum renovasti Caesaris aevum:
Clarius est, meliusque tuum: tua gaudia tecum:
Hinc vester primus feliciter excipit annus,
Votaque plura tuis celebret nova Roma triumphis.

Quia vero idem Illustriss. Antistes in laudata Epistola profert e Museo Cl. P. Chamillardi nummum Anniae Faustinae in aversa parte inscriptum ΕΠΙ ϹΤΡ ΚΥΡΙΝΟΥ ΡΑΦΑΝΕΩΤΩΝ ΑΟϹ *Sub Praetore Cyrino Raphaneotarum CCLXXI.*, quem primum anno 1706. mense Octobri, brevi in illum adjecta Dissertatione, edidere eximii Ephemeridum Trevoltianarum Scriptores, quique enimvero Mediobarbi sententiae, jam a nobis Capite praecedenti rejectae, favere mirum in modum, videtur; haud aegre propterea tum ipse Cl. Praesul, tum iidem Trevoltiani Scriptores ferant, si nonnulla hic, unius veritatis studio, circa id numisma, subjiciam. En porro illud vel a nobis ob oculos positum.

Sane quum Dionis ſententia, de annis imperii Elagabali, a nobis cap. III & IV. ſatis firmata videatur, ac Mediobarbi contra opinio pluribus obnoxia incommodis monſtrata ſit; haud levem in primis difficultatem exiſtimo, quae adverſus hunc nummum ex inſcripto Aerae Raphaneotarum, quae eadem, atque Antiochenorum, putatur, anno CCLXXI. emergit. Quum enim is annus nonniſi Autumno anni V. C. DCCCCLXXV. Ch. 222. inchoarit, ac Elagabalus, Anniae Fauſtinae vir, menſe Martio, juxta dicta, necatus, fuerit imo ante ſui necem, ea repudiata, aliam, atque aliam duxerit, ac demum ad Aquiliam Severam redierit, mirum videtur, ut eo tempore nummi illi Auguſtae dicati ſint.

Neque vero nuperae ejuſdem Cl. Adriae Epiſcopi, in ſaepe memorata Epſtola, opinioni acquieverim, quod a Severo Alexandro is illi nummorum honos tributus ſit; nam licet aliquot exempla afferat, quibus Auguſtorum uxores, etiam poſt mortem virorum, Auguſtas nuncupatas oſtendat, haud probat tamen, nummos quoque iis per-

percussos. Livia certe, & Agrippina, ut inquit pag. 379., quemadmodum etiam Antonia, post conjugum excessum Augustarum dignitatem, imo addo etiam nummos, obtinuere; at duae quidem priores a successoribus filiis; postrema vero, nempe Antonia, a Cajo Caligula ejus nepote, qui & Sacerdotem Augusti eam renunciavit, illique omnes Vestalium honores detulit. Lucillae quoque, post mortem Veri, idem titulus, ac principatus insignia relicta fuere, sed primum sane a Patre, deinde vero a Fratre. Num autem Manlia Scantilla, post peremptum Julianum Augustae nomen, quod Didiae Clarae sublatum fuit, retinuerit, haud satis constat. Quod vero post mortem Caracallae *nihil* Juliae Domnae *de regio famulatu ejus aut de stipatoribus, quos secum habebat*, immutatum sit, id pura Macrini indulgentia concessum est, atque ideo fortassis, ut abs se interfecti filii suspicionem omnino amoveret, quemadmodum eadem de causa Divinos honores eidem Caracallae decrevit, ac de ejus morte ad Senatum, ut scribit Capitolinus in Macrino cap. v., *literas misit. Divum illum appellans, excusansque se, & jurans, quod de caede illius nescierit*. Ut ut tamen sit, is certe honos praeter spem eidem Juliae contigit; nam illa, ut tradit Xiphilinus, *cognita filii caede, ita affecta est, ut se graviter percuteret, ac mortem sibi consciscere conaretur. Eum enim, quem vivum oderat, lugebat mortuum; non quod cuperet illum vivere, sed quod ipsam PRIVATAM VITAM DEGERE OPORTERET: ob eamque causam vexabat Macrinum omnibus contumeliis. Sed postquam ille non modo nihil de regio famulatu ejus, aut de stipatoribus, quos secum habebat custodiae causa, immutavit; verum etiam multa ad eam percommode scripsit;*

scripsit; coepit BONA SPE INJECTA desiderium mortis deponere. Absque dubio Annia Faustina ab Elagabalo dimissa, ac repudiata jam fuerat. Ac licet demus, Puellam patricii generis, cujus meminit Herodianus initio lib. VI., Severo Alexandro nuptam, ac postea a Mamaea Alexandri matre aula exactam, rogasse, quemadmodum ille pag. 382. contendit, ut sibi saltem Augustae nomen relinqueretur, (quod ceteroquin minime scribit Herodianus) ea tamen ab Alexandro haud repudiata, pulsave fuerat, Marito namque chara, grataque in primis erat, sed a sola Mamaea, *invito, coactoque Alexandro* per omnem contumeliam ejecta. Sed ignoscat Illustriss. Praesul, si ab Herodiano illud minime dictum praenotarim. Siquidem ea verba, *& cum ipsa tantum vocari Augusta vellet*, quae in suum is sensum laudata pag. 382. allegat, non de Puella, sed de ipsa Mamaea Alexandri matre sunt accipienda. En textus integer Herodiani, cum perpolita Angeli Politiani, meaque etiam ad verbum adjecta interpretatione.

Vers. Polit.	Tex. Herod.	Ad verbum.
Dedit item filio	Ηγάγετο δὲ αὐτῷ καὶ	*Collocavit autem*
in matrimonium	γυναῖκα τῶν εὐπα-	*illi* (Mamaea A-
puellam patricii	τριδῶν, ἣν συνοικοῦ-	lexandro) *in ma-*
generis, quam,	σαν καὶ ἀγαπωμένην	*trimonium femi-*
etiam marito cha-	μετὰ ταῦτα τῶν βα-	*nam patricii ge-*
ram gratamque	σιλείων ἐδίωξεν. ἐνυβρί-	*neris, quam coha-*
in primis, eadem	ζουσά τε καὶ βασίλισσα	*bitantem, & di-*
paullo post aula	εἶναι θέλουσα μόνη,	*lectam postea re-*
per omnem con-	φθονοῦσά τε τῆς προ-	*giis aedibus exe-*
tumeliam exegit.	σηγορίας ἐκείνῃ, εἰς	*git. Contumeliaf-*
ET CUM IPSA	τοσοῦτον προεχώρησεν	*que inferens, ET*
TAN-	ὕβρι-	*AU-*

TANTUM VOCARI AUGUSTA VELLET, EAMQUE APPELLATIONEM PUELLAE INVIDERET, eo contumeliarum provecta est, ut puellae pater, quamvis magnae apud Alexandrum generum auctoritatis, impatiens Mammaeae injuriarum, quas ipsi, nataeque inferebat, confugerit in castra, gratiam se habere Alexandro dictitans habiti sibi honoris; ceterum Mammaeam accusans nihil non contumeliae inferentē. Quare indignata mulier, eum quidem interfici jussit, puellam vero aedibus imperatoriis exactam, in Africam relegavit.

ὕβρεως, ὡς τὸν πατέρα τῆς κόρης, καίτοι ὑπ' Ἀλεξάνδρου γαμβροῦ ὄντος πάνυ τιμώμενον, μὴ φέροντα τὴν Μαμαίαν ἐνυβρίζουσαν αὐτῷ τε καὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, φυγεῖν εἰς τὸ στρατόπεδον, τῷ μὲν Ἀλεξάνδρῳ χάριν εἰδότα ἐφ' οἷς ἐτιμᾶτο, τὴν δὲ Μαμαίαν αἰτιώμενον ἐφ' οἷς ὑβρίζετο. ἐκείνη δὲ ἀγανακτήσασα, αὐτόν τε ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσε, καὶ τὴν κόρην ἐκβληθεῖσαν τῶν βασιλείων, εἰς Λιβύην ἐφυγάδευσε.

AUGUSTA SOLA ESSE VOLENS, EAMQUE ILLI INVIDENS APPELLATIONEM, eo processit contumeliae, ut pater puellae, quamvis ab Alexandro genero in honore plurimum habitus, haud ferens Mamaeam contumelias ei, nataeque ipsius inferentem, fugerit in castra, Alexandro quidem gratiam habens propter honores, quibus afficiebatur, Mamaeam vero incusans propter contumelias, quas patiebatur. Illa vero indignata, & eum de medio tolli jussit, & puellam aula ejectam in Africam relegavit.

Ex adducto Herodiani textu jam patet, ad quam verba illa, ex Politiani interpretatione, *& cum ipsa tantum vocari Augusta vellet*, sint referenda. Quare quum non de

Puella,

Puella, sed de Mamaea ea dicta sint, quis eandem Mamaeam, feminam scilicet adeo contumeliosam, superbam, ac quae *Augusta sola esse* vellet, idque nomen vel nati sui uxori invideret, tulisse credat, ut Anniae Faustinae, perditissimi Imperatoris, cujus antea cadaver diu per totam urbem raptatum in Tyberim demum projectum fuerat, conjugi, non modo illud nomen, sed vel regius famulatus, principatus insignia, idemque ipse numismatum honos mansisset? Quod Annia vero plurimum apud Alexandrum, ut inquit pag. 383. & sequentibus, gratia polleret; id sane omnes silent Historici: imo si verum, eo illam magis Mamaea, prae invido suo, difficili, contumeliosoque ingenio, odisset.

At neque satis intelligo, cur idem Cl. Praesul, ipsam Anniam Faustinam Alexandro sanguinis conjunctione devinctam, pag. 384. & sequentibus, asseruerit. Etenim etsi non dubitem, Anniam hanc M. Aurelii neptem fuisse, proindeque e clarissima Antoninorum familia profectam, non tamen video, cur revera eidem familiae Severus quoque Alexander sit accensendus. Is certe Antonini nomen, sibi a Senatu delatum, recusans, primam ejus repudii causam id fuisse, apud Lampridium in Alexan. cap. IX., fassus est, quod displiceret, *alienae familiae nomen assumere*. Scio equidem, Alexandrum a Xiphilino Antonini Caracallae filium dici, eoque titulo, quemadmodum Severi nepotis appellatione, plurimis in Inscriptionibus, insigniri. At quae Antonini Caracallae, & Septimii Severi, cum veris Antoninis, aut Aureliis, e quibus genita Annia, necessitudo? Caracalla, seu Bassianus, Antonini nomen a Patre tum tantum accepit, quum apud Viminatium Caesar fuit appellatus, ut tradit Spartianus in Severo

cap.

cap. x., atque idcirco id illi nomen appofitum fuit, quod Severus, ut ibidem ait Spartianus, *fomniaverat, Antoninum fibi fucceffurum*, aut, ut alii, apud eundem Spartianum putant, *quod Severus ipfe in Marci familiam tranfire voluerit*, non quod reipfa idem Severus, ac Caracalla, ex Marci ipfius, aut Antoninorum, fanguine orti fuiffent. Hinc, ut opinor, Alexander, apud Lampridium cap. x., in Senatu, de Augufti, & Antonini nominum difcrimine, differens, idem Antonini nomen affectatum in Caracalla vocavit, & ridiculum in Elagabalo. *Antonini ipfi*, inquit, *Augufti dicti funt. Antoninus idem Pius Marcum, & item Verum jure adoptionis vocavit: Commodo autem hereditarium fuit, fufceptum Diadumeno, AFFECTATUM IN BASSIANO, RIDICULUM IN AURELIO:* Quo tamen poftremo loco, pro *Aurelio* legendum proculdubio *Vario*, quod erat nomen Elagabali, quemadmodum fufpicati quidem nos prius fueramus, ac in Codice poftea MS. noftrae hujus Abbatiae Florentinae, ita legi reapfe, deprehendimus. Severum etiam Marci filium, & Commodi fratrem fe dictitaffe, teftatur Xiphilinus, docentque plurimae ejus Imperatoris Infcriptiones; at plane certum, illum, qui Africa oriundus erat, haudquaquam iis vere fuiffe conjunctum. *Hunc exitum* (ait idem Xiphilinus in Commodo) *Commodus habuit . . . . in quo DOMUS VERE AURELIORUM principatum amifit*. Si itaque nulla fuit Caracallae, ac Severi cum veris Aureliis neceffitudo, neque Alexandri ulla erit cum Annia Fauftina, ex veris Aureliis profecta, cognatio.

Quid autem ad alterum Anniae Fauftinae numifma, Epochae Damafcenorum anno ΕΛΦ DXXXV. fignatum,

 ac

ac ab eodem Cl. Praeſule memorata ratione vindicatum, dici poſſit, prorſus ignorem. Si revera ejus nummi antiquitati alia non obſtent, videndum, num fortaſſis in litera E levia aliqua veſtigia deprehendantur, quibus argui poſſit, illam primum fuiſſe B, nummumque proinde notatum fuiſſe anno ΒΑΦ DXXXII., quod Dionis plane ſententiae, atque hiſtoriae congrueret. Fieri enim poteſt, ut detritis progreſſu temporis quibusdam ex litera B extremitatibus, nunc nonnisi ſpecies literae E habeatur. At ad nummum eximii P. Chamillardi redeundum.

Aliud, quod, de falſitate ejus nummi, aliquam etiam injicere, poſſet, ſuſpicionem, eſt, quod Raphanea, ſeu Raphaneae, πολίχνιον Συρίας, *Oppidulum*, ſeu *Civitatula Syriae*, ut eam vocat Stephanus de Urbibus, nummos, Epocha, & Praetoris nomine inſignitos, percuſſerit. Horum etenim nulli, nec apud Emin. Noriſium, nec apud Cl. Vaillantium, viſuntur; imo unicus tantum, quem Raphaneotarum in Elagabalo recitat idem Vaillantius, ſine Epocha, & ſine Praetoris nomine apparet. Verum his, ne nimium moroſus videar, miſſis, brevis tandem, eaque perlepida, numiſmatis ejus hiſtoria recenſenda.

Non multos abhinc annos ſimillimum prorſus, aut illum ipſum fortaſſis, nummum quidam Antiquitatum ſtudioſus, prae mera, ut audivi, voluptate, proque lubitu omnino ſuo, caelavit. In antica parte Caput Anniae Fauſtinae ex nummo maximi moduli, cum eo ipſo nomine, quod in aliis quoque cernitur nummis, delineaverat. Quia vero poſtea animadvertit, inter literas ΑΝΝΙΑ, & ΦΑΥϹΤΕΙΝΑ, plus aequo ſpatii ſe reliquiſſe; ſciens è Xiphilino, Anniam hanc M. Aurelii Antonini neptem fuiſſe, ut inane illud repleret, alterum nomen ΑΥ-

ΡΗ-

ΡΗΑΙΑ interjecit. In averſa autem parte, uſus eſt typo cujuſdam nummi primi moduli Antonini Pii, ab Epheſiis & Cyzicenis percuſſi, quem, narrationis confirmandae gratia, hic ſubdimus.

Epigraphen ΕΠΙ ϹΤΡ ΚΥΡ'ΝΟΥ ſumſit e nummo Smyrnaeorum Elagabalo, apud Vaillantium, ſcalpto: nomen ΡΑΦΑΝΕΩΤΩΝ ex alio ejuſdem Imperatoris ab eodem Vaillantio laudato, ac tandem Epocham ΑΟϹ ex nummo Botryenorum, apud eundem Vaillantium in Elagabalo, inſcripto anno ΟϹ, cui numero unitatem etiam nempe Α, ex arbitrio, nullaque ſibi propoſita fraude, adjecit. Haec quoad nummi efformationem. Quod vero ad ejus exitum, ſeu ad quem is tandem pervenerit, ſpectat; id ſcio, nummum tunc a Caelatore alteri Antiquitatum ſtudioſo, prope dono, traditum fuiſſe, atque ex hujus poſtea manibus in praeclari Viri, ut vocant, Ultramontani, una cum aliis non paucis, antiquis quidem, ut intellexi, recentibuſque, ditionem migraſſe. Porro vidi ego aliquando plumbeos typos, quorum ope praedictus nummus conflatus.

CAPUT V.

Nicolai Toinardi conjectura pro nummis, in quibus plures anni, quam Imperatores regnarint, a Pagio relata, & rejecta. Conqueritur Toinardus, non omnino bene fuisse a Pagio eandem recitatam. Vera Toinardi observatio ex titulo Libelli, quem pollicitus fuerat, exsculpta; & alia via confutata. Non absimilis Petavii observatio proponitur, & refutatur. Aliae Pagii, & aliorum, similium difficultatum solutiones eliduntur.

DIo lib. LIII. pag. 508. haec, juxta Xilandri interpretationem, de Imperatoribus scribit; *Tribunitiam potestatem, quanta i am maxima fuerit, accipiunt, & quia quotannis eam cum Tribunis plebis ejus anni renovant, annorum imperii ipsorum hinc summa concipi solet*. Quo autem die Tribuni plebis Magistratum susciperent, indicat Dionysius Halicarnassensis, nimirum *IV. Idus Decembris*. Ex his Nicolaus Toinardus V. Cl. apud Pagium ad ann. Ch. 103. num. V. infert, Imperatores, qui ante diem decimam Decembris imperium susceperant, quum rursus ea die, cum Tribunis plebis Tribunitiam potestatem capesserent, tempus, quod a delato illis imperio ad illum usque fluxerat diem, pro anno computasse, sicque eo die annum

num ſecundum, ſeu Tribunitiam poteſtatem II. inſtauraſſe. Hinc autem V. C. cenſet, plures dilui difficultates, quibus Chronologia implicatur, ob varia, eaque indubitatae fidei numiſmata; in quibus plures anni quibuſpiam Imperatoribus tribuuntur, quam ex ceteris Hiſtoriarum monumentis regnaſſe eos, conſtet. Sic extat, inquit, Galbae Latinus nummus TR. P. II. ſignatus, quum tamen Galbam, certum ſit, ſecundum Imperii annum non attigiſſe. Superſunt pariter nummi Graeci Nervae, in quibus tertius annus notatur, quum ceteroquin ſecundum tantum is delibaverit. Meminit etiam nummi cujuſpiam Graeci Heliogabali a Vaillantio tom. II. numiſm. Coloniarum recitati, in quo legitur annus quintus, quem, addit, is ſcriptor praetermiſit, quod Elagabalus ad illum non pervenerit. Eadem ratione, explicare, nititur, Trajani nummos, in quibus is Imperator dicitur: P. M. TR. P. VII. IMP. IIII. COS. IIII. DES. V., quorum nummorum auctoritate fulti Mediobarbus in Numiſm. Impp. Rom. pag. 152., Noriſius in Epiſt. Conſulari pag. 64, Fabrettus in Syntagmate de Columna Trajani cap. IX. contendunt, quintum Trajani Conſulatum geſtum fuiſſe anno Ch. CIV., quum aliunde veteres omnes Faſtorum conditores, eundem Conſulatum anno Ch. CIII. copulaverint. Docet enim, minime ob laudatos nummos veteres faſtos eſſe ſolicitandos, quum probe fieri potuerit, ut Trajanus anno Ch. CII., IV. Idus Decembris, quum adhuc eſſet Conſul dumtaxat Deſignatus V., Tribunitiam Pot. VII. inchoaverit: Nam licet anno Ch. XCVII., V. Kalendas Novembris, Tribunitia Pot. fuerit primum ornatus, eodem tamen anno, IV. Idus Decembris, juxta ſuum laudatum ſyſtema, cum Tribunis

Plebis

Plebis eandem Tribunitiam Potest. potuerat iterare. Haec apud Pagium Toinardus.

Verum si germana ea est, & fideliter a Pagio recitata Toinardi observatio, recte proculdubio idem Pagius illam, plurium numismatum ope, refellit. Laudat enim primo e Mediobarbo duos Neronis nummos, in quibus is dicitur: TR. P. III. COS. II., qui tamen anno Christi LVII., quo secundum Consulatum gessit TR. P. IV. COS. II. diceretur, si mense Decembri anni LIV. secundum Tribunitiam Potestatem, ut vult Toinardus, auspicatus esset: mense enim Octobris illius anni Claudio successerat. Alius extat, apud eundem Mediobarbum, Neronis nummus, in quo legitur: TR. P. VI. COS. IIII.; juxta autem Toinardum anno Ch. LX., quo Nero Consulatum IIII. suscepit, legendum fuisset: TR. P. VII. COS. IIII. Laudat secundo nummum Domitiani, in quo dicitur: TR. P. II. COS. VIIII. Domitianus imperare coepit die XIII. Septembris anni LXXXI., quare anno LXXXIII., quo Consulatum IX., sumsit, non TR. P. II., sed TR. P. III. diceretur. Huic addere poterat, ejusdem Domitiani nummos, apud ipsum Mediobarbum, notatos: TR. P. III. COS. X., TR. P. IIII. COS. XI., TR. P. V. COS. XII., TR. P. VI. COS. XIII., TR. P. VII. COS. XIIII., & TR. P. XIIII. COS. XVII., in quibus, si vera Toinardi sententia, alius semper addendus fuit annus Tribunitiae potestatis. Docet tertio Mediobarbum varios M. Aurelii nummos proferre, in quibus legitur: TR. P. XV. COS. III. quum ceteroquin M. Aurelius qui anno Christi CXLVII. Tribunitia potestate fuerat ornatus, initio anni CLXI., quo Consul tertium processit, dici debuisset TR. P. XVI. At hic peccat Cl. Pagius

Toinar-

Toinardo praedictos M. Aurelii nummos objiciens, nam falsum est, M. Aurelium initio anni Christi CLXI. debuisse, juxta illius sententiam, Tribunitiam Pot. XVI. numerare; quum ex ea consequatur dumtaxat, illum Tribunitiam Pot. XV. praeferre debuisse, ut numeranti patebit. Necessum autem fuisset, ut nummos proferret, in quibus TR. P. XIIII. COS. III., quorum tamen nullus apud Mediobarbum. Laudat postremo nummos Severi Alexandri, in quibus, apud Mediobarbum, dicitur: TR. P. IIII. COS. II., quum tamen Alexander, qui anno Christi CCXXII. mense Martio regnare coepit, ante annum CCXXVI., quo Consulatum secundum iniit, IV. scilicet Idus Decembris anni praecedentis Tribunitiam Pot. V. inchoavisset. His sane locupletissimis, certissimisque nummorum monumentis Cl. Viri opinionem, prout a Pagio refertur, satis superque revelli crediderim.

At jam video, ipsum Toinardum, in Epistola ad Cl. Virum Franciscum Dronium, *De Galbae Numismate Aegyptiaco* Parisiis ann. 1689., una cum *Trajani & Caracallae Alexandrinorum Duorum Numismatum Interpretatione*, impressa, de Pagio conqueri, quod *non omnino bene* is suam illam observationem retulerit. *Qua vero ratione* (inquit in laudata epistola) *in Galba, qui decimum dumtaxat Imperii mensem ad summum attigit, duo computentur anni, aperiam in* Tractatu de Tribunicia Imperatorum Potestate, bifariam dinumerata. *Meam super ea re Observationem, Parisiis anno* 1685. *cum V. C. Ant. Pagio communicatam, piget dicere non omnino bene a Clariss. Auctore, pag.* 7. *ad annum Ch.* 103. *in* Critica sua Baroniana (*Parisiis hoc anno* 1689. *edita*,) *fuisse relatam*; ac *deinde* ibid. *minus* appo-

apposite confutatam, *pag*. 304. *in* Addendis. *Sed de hoc alias*. Optassem ut Clariss. Vir suum illum, quem pollicitus est, *De Tribunicia Imperatorum Potestate, bifariam dinumerata*, Tractatum tandem publici juris fecisset.

Jam vero, ut intelligerem, quae ejus, super re illa, germana observatio esset, Parisios ad Cl. e nostris Virum, mihique jamdiu summa necessitudine conjunctum, D. Anselmum Bandurium scripsi, rogavique, ut pro sua humanitate, exquireret, num alicubi Libellus ille manu exaratus extaret, ac si invenisset, eum mihi, si fieri posset, exscribendum curaret: sin vero minime inventus, petii, ut quempiam saltem eruditorum virorum, quibuscum Toinardus, quum adhuc in vivis ageret, versatus fuerat, adiret, atque ab eo, quae vera illius exstiterit mens, percontaretur. Convenit Vir amicissimus Toinardi amicum. Intellexit, librum, *De Tribunibunicia Imperatorum Potestate bifariam dinumerata*, Toinardum quidem scripsisse, at ideo, quod Viris doctis non probaretur, credi, illum postea suppressisse. De illius vero opinione, nihil praeterea respondit, quam quod e Pagio superius exposuimus. Haesi, miratus quae Toinardus laudata epistola scripserat, scilicet *non omnino bene* relatam a Pagio suam opinionem, minusque ab eodem apposite confutatam. Hinc siquidem deprehendebam, aliud quidpiam Cl. Virum sensisse, praeter id, quod Pagius, ac eruditus Toinardi Amicus monuissent. Relegens itaque Tractatus, quem pollicitus fuerat, titulum, in mentem venit, eam fortassis Toinardi sententiam fuisse, quod in Imperatorum numismatis Tribunitiae Potestatis, aut Imperii, anni duplici ratione numerari, consueverint. Id enim ferre, videbatur

tur

tur titulus: *De Tribunitia Imperatorum Potestate BIFARIAM dinumerata*. At unde, ajebam, duarum hujusmodi Epocharum initia repetenda? A die alterum suscepti imperii, cogitabam, illum fortassis deduxisse, alterum vero a die decima Decembris, qua ab Imperatoribus Tribunitiam Pot. iterari, noveram Cl. Virum, juxta Dionem, contendisse. Sic enim, cessare, videbam, difficultatem illi e nummis a Pagio objectam. Nam quae Neronis, Domitiani, Alexandri, ac aliorum proferuntur numismata, in quibus haud cernitur praedicto modo iterata Tribunitia Potestas, illa reponere posset, annos a suscepti imperii die numerare. Ceterum quum nummi etiam sint, in quibus plures anni Imperatoribus tribuuntur, quam eos regnasse constet, annos, inquiet, in iis putari a decima die Decembris, cum praedicta Tribunitiae Potestatis, eo die, cum Tribunis plebis facta iteratione. Haec mea quidem Toinardi sententiae, e titulo Libelli petita, divinatio. Quae si minime mendax; licet profecto Cl. Viri hoc modo explicata observatio, minus, ut ille ipse inquit, apposite confutetur a Pagio, aliis nihilominus subesse difficultatibus constat, ut neutiquam mirari subeat, quod, quum doctis viris non probaretur, eam supprimere, Toinardus ipse censuerit. Neque enim video, unde bellam hanc, concinnamque, annorum in nummis putandorum diversitatem exspiscari, licuerit Toinardo. Si textus Dionis vera ab illo usurpata explicatio, cur non in omnium Imperatorum nummis Tribunitia eorum potestas a die decima Decembris cum asserta iteratione computatur? De omnibus quippe Imperatoribus Dionem loqui, manifestum est. An ideo fortassis, quia non omnes, sed aliqui tantum Imperatores eam, cum

Tribunis plebis, renovavere? At quae id adſtruunt monumenta? Non omnes profecto eam illo die renovarunt, aut ſi renovarunt, major certe illorum pars, non a menſe Decembri, ſed a die ſuſcepti imperii numeravit. At ſi de majori id parte fatendum, cur non etiam de omnibus adfirmandum? Nervam, qui ſecundum tantum imperii annum libavit, Tribunitiam Poteſtatem praedicto die iteraſſe, ipſe contendit, quod, ut ſuperius dictum, ſint Graeci ejus nummi anno III. imperii ſignati. At ſi iteravit, cur tot extant, apud Occonem, & Mediobarbum, illius ipſius nummi aurei, argentei, atque aerei, in quibus dicitur: TR. P. II. COS. IIII.? Si iteraſſet, initio anni Ch. XCVIII. quo Conſul quartum proceſſit, Tribunitiam Pot. III. numerare, debuiſſet: imperium namque ſuſceperat menſe Septembri anni Ch. XCVI., ac menſe poſtea Decembri ejuſdem anni Tribunitiam Pot. II., coepiſſet, numerare. Trajanum etiam illam eodem die iteraſſe, aſſerit Toinardus, ut ejus nummos TR. P. VII. COS. IIII. DES. V. ſignatos, in concordiam cum veteribus Faſtis adducat. At plures etiam ejuſdem Trajani occurrunt, apud Occonem, & Mediobarbum, nummi, in quibus legitur: TR. P. III. COS. III., & TR. P. IIII. COS. IIII. Trajanus, ut ſupra obſervatum, Tribunitiam Pot. ſuſcepit V. Kalendas Novembris anni Chriſti XCVII., quare ſi IV. Idus Decembris ejuſdem anni Tribunitiam Pot. II. exorſus eſt, initio anni Chriſti C., quo Conſulatum tertium iniit Tribunitiam Pot. IIII., & initio anni CI., quo Conſul quartum proceſſit Tribunit. Pot. V. praetuliſſet.

Unum ſupereſt, ut hanc etiam aquam tranſiliat Toinardus, quod variis in regionibus, dicat, varie fuiſſe nummos percuſſos, itaut non quidem ubi-

que,

que, sed alicubi tantum Tribunitiae Pot. anni in illis, juxta praedictam iterationem, fuerint notati. At unde, iterum peto, haec diversitas? Si alicubi anni cum ea Tribunitiae Pot. iteratione computabantur, nonne Romae praesertim, ubi IV. Idus Decembris, ea, ut ait, fiebat iteratio? At videas apud Gruterum plurimas Imperatorum Romae positas Inscriptiones, in quibus ab delati dumtaxat Imperii die Tribunitia Pot. numeratur. Sic pag. cc. 2. haec habetur Vespasiani.

Romae, in domo Gentilis Delphinii, in parva basi.

IMP. CAESAR
VESPASIANVS . AVG.
PONTIF. MAX. TRIBVNIC.
POTEST. VI. IMP. XIIII. P.P.
COS. VI. DESIG. VII. &c.

Et pag. CLIV. 4.

Romae, translata ex Appiae viae ruinis in Capitolium Columna &c.

IMP. CAES. VESPA
SIANVS . AVG.
PONT. MAX. TRIB
POT. VII. IMP
XIIII. P . P . CEN
SOR. COS. VII. DE
SIGN. VIII.

Vespasianus creatus fuit Imperator, & Tribunitia Po-

 testa-

teſtate primum ornatus Kalendis Julii anni Ch. LXIX., Conſulatum vero ſextum ſuſcepit anno LXXV., & ſeptimum anno LXXVI. Iterata itaque IV. Idus Decembris anno Ch. LXIX. Tribunitia illius Poteſtate, initio anni LXXV. Tribunitiae Pot. VII., & initio anni LXXVI. Tribunitiae Pot. VIII. dictus fuiſſet.

At textum Dionis, e quo ſuam illam Toinardus elicuit obſervationem, expendamus. *Δημαρχεῖν μὲν γὰρ ἅτε ϗ ἐς τοὺς εὐπατρίδας πάντως τελοῦντες, οὐχ ὅσιον νομίζουσιν εἶναι. τὴν δὲ δὴ δύναμιν τὴν τῶν δημάρχων πᾶσαν ὅσηπερ ϗ μάλιστα ἐγένετο προστίθενται, ϗ δι' αὐτῆς ϗ ἡ ἐξαρίθμησις τῶν ἐτῶν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, ὡς ϗ κατ' ἔτος αὐτὴν, μετὰ τῶν ἀεὶ δημαρχούντων λαμβανόντων προβαίναι.* Haec Dio lib. LIII. pag. 508., quae Gulielmus Xilander ſic vertit: *Gerere quidem tribunatum plebis nefas ducunt Imperatores, quum utique ipſi Patricii ſint: omnem vero Tribunitiam poteſtatem, quanta unquam maxima fuit, accipiunt: & quia quotannis eam cum Tribunis plebis ejus anni renovant, annorum imperii ipſorum hinc ſumma concipi ſolet.* Fateor equidem, hanc interpretationem Toinardi intentionem juvare; verum ſi textum ipſum penſitemus, illam certe minus accomodam deprehendemus. *ϗ δι' αὐτῆς ϗ ἡ ἐξαρίθμησις τῶν ἐτῶν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, ὡς ϗ κατ' ἔτος αὐτὴν μετὰ τῶν ἀεὶ δημαρχούντων λαμβανόντων, προβαίναι.* Sic ad verbum reddiderim: *Et per eam* (Trib. Pot.) *etiam enumeratio annorum imperii ipſorum, ac ſi quotannis eam cum iis, qui plebi ſemper praeſunt, ſuſciperent, procedit.* Quae quidem verſio conſonat interpretationi Johannis Leunclavii, qui priorem Xilandri ſic corrigit: *& juxta eandem imperii quoque ſui numerant annos, quaſi ſi quotannis, & ipſi cum Tribunis plebis eam acciperent.* Hoc autem modo Dionis textu explicato,

cato,

cato, de Tribunitiae Pot. renovatione, quotannis ab Imperatoribus facta, nihil inde, exsculpi, video, sed ex eo contrarium potius satis luculenter concludi, crediderim. Porro statim post recitata verba, de iisdem Imperatoribus subjicit Dio: *Haec igitur singula* (utor emendatiori Leunclavii interpretatione) *prout olim in usu fuerunt, ita ex reipublicae popularis statu Imperatores per illa ipsa nomina* (scilicet Proconsulis, Imperatoris, & Pontificis Maximi) *sibi sumunt, ut nihil sibi a subditis non datum habere videantur. Aliud porro quoddam jus adquisiverunt, nulli unquam priscis illis Romanis palam datum, quo solo, tum illorum, tum aliorum quoque peragendorum licentiam sibi sumpserunt. Legibus enim soluti sunt, quod ab eis totidem verbis Latinis dicitur, hoc est liberi sunt, ab omni coactione legum, nec ulla scripta lege tenentur. Ad hunc itaque modum* (sequitur quae castigatione non eget Xilandri versio) *ratione eorum nominum, quae in populari Civitatis statu usurpantur omnem totius reipublicae potestatem accipiunt: ac regiam etiam, nisi quod invidiam nominis vitant.* Mirum autem videatur, si maxima hac in Rempublicam potestate praediti Imperatores, Tribunitiam quotannis cum Tribunis plebis potestatem suscipere, adigebantur. Si enim Tribunatum plebis gerere, quod Patricii essent, οὐχ ὅσιον εἶναι, arbitrabantur, quanto magis summa rerum potiti nefas duxissent, sese singulis annis, ad Tribunitiam potestatem, cum Tribunis plebis a populo accipiendam, demittere? His forsan minime, acquiescet Toinardus, cum reponi possit, Imperatores non quidem cum Tribunis plebis quotannis Tribunitiam potestatem sumsisse, sed annos revera ipsius Tribun. Pot. perinde, ac quotannis μετὰ τῶν ἀεὶ δημαρχούντων

simul

ſimul cum Tribunis plebis ſumſiſſent, dinumeraſſe: quare quum Tribuni plebis magiſtratum IV. Idus Decembris ſuſciperent, ab eo quoque die Imperatores ſuos annos computaſſe, dicendum eſt. Id ſi conſequi, velit, per me modo licet. Sed quid haec cum aſſerta Tribunitiae poteſtatis inſtauratione, ab Imperatoribus, primo anno imperii, peracta? De hac ne verbulum quidem Dio; imo illam nummorum, ac Lapidum inſcriptionibus repugnare, jam ſupra viſum. Textus itaque Dionis, ac illorum praeſertim verborum *κατὰ τῶν ἀεὶ δημαρχούντων*, hunc eſſe ſenſum putarim, quod Imperatores juxta Tribunitiam Pot., ſeu a die Tribunitiae Pot. ſuſceptae annos etiam ſui imperii numerarint, perinde, ac quotannis eandem Tribunitiam Pot. ſumſiſſent, quemadmodum Tribuni plebis quotannis eam accipere, conſuevere. At a me diu cum ſpectris fortaſſis pugnatum.

Eandem, quam Toinardus, aut ſaltem ſimillimam inſiſtit viam Petavius lib. XI. De Doctr. Temp. cap. XXVIII., nummum C. Vibii Voluſiani, apud Occonem, inſcriptum TR. P. IIII. COS. II., cum ſua Chronologia conciliaturus. Voluſianus Tribunitia Pot. nonniſi anno Ch. CCLII., aut minimum ſub finem anni CCLI. ornatus fuit. Ex eo nummo, illum cum Gallo Patre, efficitur, ſaltem ad finem uſque anni CCLIV. regnaſſe. At praeter Scriptores qui neque duos integros annos iis tribuunt, ut Euſeb. in Hiſt. Eccl. lib. VII. cap. XVIII. Eutropius, Oroſius lib. VII. cap. XXI., aut qui annos duos, & menſes quatuor concedunt, ut idem Euſeb. in Chron., Caſſiodorus, Epiphanius, aliique, aut tandem Dexippum, a Gregorio Syncello laudatum, qui eos imperaſſe menſibus decem, & octo, tradit, obſtat nummus Gallieni ab Occone recitatus, in quo ipſe Gal-

lienus

lienus dicitur: TR. P. IIII. COS. II. Gallienus tertium Consulatum iniit anno Ch. CCLVII., quare nummus ille percussus erit anno praecedenti CCLVI. Anno ergo Ch. CCLII. Gallienus Tribunitiam Pot., & imperium suscepit. Idem evincunt ejusdem nummi TR. P. VIIII. COS. IIII. inscripti apud eundem Occonem. Consulatum enim quintum suscepit Gallienus anno Ch. CCLXII. Ii ergo nummi sunt anni CCLXI., adeoque prima ejus Tr. Pot. ab anno CCLIII. repetenda.

Baronius, qui, ex laudato Volusiani numismate, Gallum, & Volusianum, contendit, vere quartum imperii annum libasse, ut nodum hunc solvat, censet Valerianum, & Gallienum biennium, ante Galli, & Volusiani necem, imperium fuisse adeptos, remque publicam simul cum illis, per totum id tempus, administrasse. Verum; quum plura sint, quibuscum responsio istiusmodi pugnat, hinc Petavius docuit, Gallum quidem, & Volusianum, annos duos dumtaxat, & dies quatuor, juxta Eusebium in Chron. & Cassiodorum, regnasse, sed haud mirum esse, quod in nummis Tribun. eorum Pot. IIII. visatur, *quum*, inquit, *novò anno Juliano nova Tribunitia Potestas inchoata sit, adeoque quatuor instaurari potuerit. Quamobrem*, subjicit, *ineunte anno Christi CCLIV. Gallus, & Volusianus interfecti sunt, cum imperassent annos solidos duos nempe CCLII., & CCLIII., ac menses quatuor, qui postremam anni CCLI. partem, & tres circiter primos anni CCLIV. menses occupant*. Quam Toinardus Tribunitiae Pot. iterationem, IV. Idus Decembris cum Tribunis plebis, fieri, senserat, hanc novo anno Juliano peractam contendit Petavius. Eminen. etiam Norisius in Dissertat. Liciniani Licinii cap. VI. pag. 97. hanc sententiam insinuaverat, dicens, quod quum

habean-

habeantur nummi Neruae TR. P. III. inscripti, ac certum sit, Neruam tertium annum imperii non attigisse, forte idem Nerua Kalendis Januariis praeter morem cum Tribunis plebis Tribunitiam potestatem bis iteraverit. Verum, in Dissertat. Chronologica De Votis Decennalibus cap. v. pag. 141., eandem, uti a Petavio traditam rejicit, aitque Tribunitiam potestatem initio statim delati imperii susceptam fuisse, nec Kalendis Januariis anni Juliani iteratam, sed die ipsa natali imperii, atque inde factum, ut eodem anno Juliano diversi Tribunitiae potestatis anni concurrerent; quod probat nummis Domitiani, in quibus inscribitur: TR. P. IV. COS. XI. & rursus TR. P. V. COS. XI., & Commodi, in quibus anno postremo imperii quo Consulatum septimum iniit, dicitur TR. P. XVII. COS. VII. & TR. P. XVIII. COS. VII.

Pearsonius quoque, in Annal. Cyprian., ad annum Ch. CCLIII, pag. 44. num. VIII., eandem Petavii sententiam refellens, illam singulare ejus Auctoris commentum appellat, *quo ubi ad incitas*, inquit, *redigitur, saepius utitur, nunquam autem infelicius, quam in hoc ipso Galli imperio*. At aeque infeliciter, ut puto, hoc postremum ipse Pearsonius demonstrat. *Gallus imperium obtinuit* (haec ejus probatio) *circa finem anni CCLI. anno CCLII. Consul secundum morem, factus est ordinarius, & a Calendis Januariis dictus est COS. II. ab eo autem die non est ejus Tribunitia potestas innovata, sed continuata, ut ex nummis tum Graecis, tum Latinis certo intelligitur*. ΑΥΤ. Κ. Γ. ΟΥΙΒ ΤΡΕΒΩΝ. ΓΑΛΛΟΣ ΣΕΒ. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥΣ. ΥΠΑΤΟΣ. ΤΟ Β. IMP. Caes. C. Vib. Trebonianus Gallus Aug. P. M. TR. P. COS. II. *Similiter de Volusiano, qui cum eo imperium adeptus est, &*

& mox Consulatum primum simul cum Patre iniit, legimus, ΑΥΤΟΚ. Κ. Γ. ΟΥΙΒ. ΟΥΩΛΟΥϹΙΑΝΟϹ ϹΕΒ. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥϹ. ΥΠΑΤΟϹ. Imp. C. C. Vib. Volusianus Aug. Pontif. TR. P. COS. *Quamobrem eadem Tribunitia potestas, quae anno CCLI. his Imperatoribus contigit post Cal. Januarias anni CCLII. sub Consulatu Galli secundo, & Volusiani primo continuata est. Idem etiam observare licet in nummis omnium Imperatorum, qui ex more vetusto, post imperium arreptum, aut concessum, Consulatum inierunt, quibus TR. P. simpliciter posita cum eo Consulatu tribuitur. Cum si vera esset Petavii observatio TR. P. II. ei consulatui ab ipso initio semper praefigeretur. Frustra igitur* (concludit) *ad sinceritatem paucorum, & adulterinorum nummorum tuendam, hoc adminiculum adhibetur, quod omnes nummi respuunt, & aversantur.* Is allati argumenti cardo unus est, quod, quum TR. P. simpliciter posita inspicitur, eam primum annum dumtaxat Tribunitiae potestatis indicare, opinetur. Id autem, cap. ult. nostrae hujus Dissertationis, falsitatis apertae arguemus. Melius itaque Petavio hac in re nummos ejusdem Volusiani objecisset inscriptos: TR. P. II. COS. II., quorum tres apud Goltzium. Consulatum enim secundum iniit Volusianus anno Ch. CCLIII., quare, si novo anno Juliano CCLII. Tribunitiam Pot. II. instauravisset, initio etiam anni insequentis Tribunitiam. Pot. III. numerasset. Ea porro omnia, quae, contra Toinardum, a nobis superius allata sunt, hoc etiam Petavii systema evertunt.

Quia vero idem Petavius sibi quodammodo gratulatur, quod ea ratione Volusiani nummum TR. P. IIII. inscriptum explicaverit, quum inquit: *Vides quam belle*

cum inscriptione veteri Chronologia nostra consentiat; obiter adnotes velim, neque eo modo satis illum occurrere nummis Gallieni, in quibus dicitur: TR. P. IIII. COS. II. & TR. P. VIIII. COS. IIII., quum ex iis Valerianum, & Gallienum, non modo anno Ch. CCLIV., quo per Petavium Gallus, & Volusianus extincti, sed etiam anno praecedenti imperio potitos, colligatur. Neque enim juvat, quod vel illi initio anni CCLV. novam Tribunitiam potestatem inchoaverint, nam ea etiam tunc iterata, anno CCLVI. Tribunitiam Pot. IIII., & anno CCLXI. Trib. P. VIIII. numerare nequaquam potuissent, si regnare coepissent dumtaxat anno CCLIV.

Ceterum video, ipsum etiam Petavium perquam cito suam illam sententiam deserere. Eodem enim capite, quum Aureliano sex annos, minus paucis diebus a Vopisco, & annos V. menses VI. ab Eutropio, Victore, Eusebio, Orosio, & Cassiodoro, tribui animadvertisset, atque adnotasset praeterea, ex antiquis nummorum inscriptionibus conclusisse Baronium, septimum annum ab eodem Aureliano esse libatum, quum in iis inscribatur TR. P. VII., ita ipse respondet: *Nihilominus tot Historicorum concordia pluris est apud me quam inscriptionis illius fides, quae sive cusoris hallucinatione, sive exceptoris ipsius, mendosa videri potest.* Si enim, eleganti illa Tribunitiae potestatis instauratione novi anni Juliani initio facta, eos nummos conciliare cum praedictis Historicis poterat, quid opus erat, ad cusoris, aut exceptoris hallucinationem confugere?

Ex his perspicue intelligimus, nullo pacto Toinardi, aut Petavii observationem, pro Elagabali, de quibus agimus, nummis explicandis, sufficere; sed aliam proculdubio

dubio

dubio vestigandam esse rationem, qua eadem indubitatae fidei numismata, cum ceteris eorum temporum Historiae monumentis, conciliemus.

Tillemontius, not. vi. in Heliog., gravi hac actus difficultate, suum nobis sic anceps judicium proponit. *Goltzius, & Occo citent quelques inscriptions, qui portent la cinquiéme année de son Tribunat. Mais a moins qu' il ne contast son Tribunat par les Consulats, je pense qu' il faut avouer, qu' il y a faute dans ces inscriptions, & qu' il y faut lire* IV. *au lieu de* V. At, ut verum fatear, eorum neutrum tam facile admitti, posse, crediderim. Quod enim mendosae haudquaquam sint eae inscriptiones, probant manifesto tot nummi infra a nobis recitandi, in quibus omnibus Monetarios, errasse, prorsus incredibile. Quod autem, juxta, Consulatus, Tribunitiae potestatis annos Elagabalus numeraverit, id etiam contra omnium nummorum fidem existimem, in quibus, non juxta dictos Consulatus, seu, non ad tempore quo Augusti ante adeptum imperium Consulatum primum sumsere, sed ab ipso suscepti imperii die, Tribunitiae potestatis anni efferuntur. Sic, ut innumera exempla praeteream, extant, apud Occonem, & Mediobarbum, Severi Alexandri numismata TR. P. IIII. COS. II. signata, in quibus profecto, si anni Tribunitiae Pot. praedicto modo computarentur, legendum fuisset TR. P. V. COS. II., quum Alexander Consulatum primum inierit cum Elagabalo Kalendis Januariis anni Christi CCXXII., secundum vero Kalendis Januariis anni CCXXVI. Contra hanc etiam annorum putandorum rationem sibi objicit ipse Tillemontius nummum ejusdem Elagabali inscriptum TR. P. II. COS. III., ac Gruterianam inscriptionem, in qua Ela-

 gaba-

gabalus dicitur: TR. P. IIII. COS. IIII. At, de duabus hisce Inscriptionibus, late a nobis cap. ult. edisserendum.

Pagius ad annum Christi 103. num. VII., post relatam, rejectamque Cl. Toinardi opinionem, suam de universis hujusmodi Latinis nummis, in quibus anni Tribunitiae Pot. annos imperii excedunt, conjecturam proponit, quod ii nempe, *aut mendose descripti sint, aut a Monetariis in iis cudendis erratum, aut anni unius Imperatoris alteri attributi*. De nummis vero Graecis, in quibus plures Imperii anni, quam reapse Augusti regnarint, vel idem dicendum asserit, ac de praedictis Latinis, vel existimandum, *annos illos non ad Imperium, sed ad aliquod aliud nobis incognitum referri*. Quod mendose, imperitia, aut oscitantia Antiquariorum, nummi interdum descripti sint, aut typis minus accuratis vulgati, verti in dubium non potest. Fatendum etiam, perque vehementer dolendum, improborum artificum fraude, aliquot, postremis hisce temporibus, nummos conflatos, qui affabre adeo, ad antiquorum normam, caelati sunt, ut vel peritissimi cujusque oculos, nisi summa cautio, & diligentia adhibeatur, facile possint, illudere. In his porro, eorundem nebulonum inscitia, aut cumulatiore fortassis scelere, quo majus nimirum suis mercibus pretium facerent, numerales quandoque, sive Tribunitiae potestatis, sive Consulatuum, sive aliarum Epocharum, notae turbatae sunt, sicque sus deque omnia permixta. Verum, quod a Monetariis, in antiquis ipsis procudendis nummis, erratum sit, aut quod anni unius Imperatoris alteri in iisdem tributi, ut contendit Pagius, nonnisi aegre valde, ac summis difficultatibus pressis credendum. Quis enim non videat, hac ratione omnium nummorum

rum

rum fidem subverti, eoque canone admisso, nullum amplius nos posse, pro Historicis, & Chronologicis rebus, e nummis praesidium adsciscere? At si ea regula quandoque fortassis sit admittenda, illam tamen nullus, pro Elagabali nummis, admiserim. Horum tres Goltzius recenset, quorum prior Graecus, reliqui Latini. In Graeco legitur: ΑΥΤ. Κ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΗΕΙΝΟC. ΕΥC. CΕΒ. ΔΗΜ. ΕΞ. Ε. ΥΠΑΤ. ΤΟ ΤΕΤΑΡ. In uno Latino: Imp Antoninus Pius Aug. P. M. TR. P. V. COS. IIII. P. P., in altero vero: Imp. Caes. M. Aur. Antoninus Pius Aug. P. M. &c. ut in superiori. Duo quoque extant, apud Occonem, unus argenteus, alter aereus. Argentei inscriptiones eaedem sunt, ac quae in priori Latino Goltzii, visiturque figura dextra tenens pateram super Aram cum stella, sinistra clavam. Aereus vero, licet in antica eandem epigraphen, ac quae in posteriori Goltzii, exhibeat, in postica tamen aliquatenus variat, quum habeat: P. M. TR. P. V. COS. IIII. S. C., & est figura sacrificans ad Aram cum stella. His duos addit Mediobarbus, unum pariter argenteum, & alium aereum. Argentei, tum in antica, cum in postica parte, epigraphe eadem, quae in argenteo Occonis, cernitur vero Figura stans dextra Pateram super Aram protendens, sinistra Cornucopiae cum stella. In aerei autem aversae partis epigraphe additur nomen P. P., ac spectatur Figura sacrificans ad Aram dextra Pateram sinistra Parazonium cum stella. Alium profert argenteum Vaillantius cum epigraphe: P. M. TR. P. V. COS. IIII., ac visitur Elagabalus in Quadrigis dextra ramum sinistra Scipionem eburneum. In Gaza etiam Medicea extat aereus nummus primi moduli, inscriptus, ut in subje-

cto

cto ectypo apparet, P. M. TR. P. V. COS. IIII. P. P. S. C., & adſpicitur Figura ſtans dextra Pateram ſuper Aram ignitam, ſiniſtra Clavam, cum ſtella.

His addendi ſunt nummi Aquiliae Severae, & Anniae Fauſtinae, cum L E· *anno V.*, a Vaillantio in nummis Graecis, e Muſeo Nob. Mauroceni, recitati, quorum perſimiles poſſidet etiam Senator ampliſſimus D. Johannes Dominicus Theupolus, qui, pro eximio ſuo, in rem Antiquariam, atque in me etiam, amore, eorum ectypos Venetiis ad me Florentiam tranſmittere, minime gravatus eſt. Eos autem hic exhibemus.

Quis

Quis autem credat, in his omnibus Monetarios erraſſe, aut aliorum Imperatorum poſticas iiſdem Elagabali nummis veteres ipſos Monetarios junxiſſe? Si autem anni, qui in nummis Graecis perſaepe ſola litera L., cum nota numerali adjecta, deſignantur, non ad Imperium, ſed ad aliquod aliud ſunt referendi, cur Pagius ipſe iis nummis toties utitur, pro Auguſtorum imperii annis definiendis? Id enim vero genus argumentorum non inutile modo, ſed plane deridiculum foret, ſi, imperii annos iis minime notis inſcribi, ſemel aſſeramus.

Alia porro, qua idem Pagius, aliis in locis, aliique paſſim Antiquarii utuntur, de hujuſmodi, ſive Latinis, ſive

five Graecis numifmatis regula, quod nempe in diffitis regionibus, quum a Monetariis Imperatorum mors adhuc ignoraretur, percuffa fint, fi de paucorum duntaxat dierum, aut alicujus etiam fortaffis menfis differentia agatur, haud plane eft improbanda. Hanc regulam ipfis etiam Elagabali nummis Pagius, ut initio cap. praecedentis jam diximus, aptaverat; at re melius perpenfa, aliaque tradita, quam eodem cap. rejecimus, refponfione, eam repudiavit. Neque enim videtur credibile, tamdiu ejus necem Monetarios latuiffe, ut tot diverfi illi nummi, TR. P. V. fignati, cudi, potuerint; neque praeterea explicari fatis poterunt nummi Anniae Fauftinae, & Aquiliae Severae, cum L. E. *anno V.*, a nobis fuperius exhibiti, quum poft Anniam Fauftinam, aliam, atque aliam duxerit Elagabalus, ac demum ad Aquiliam Severam redierit. Elifis itaque omnibus aliorum hifce opinionibus, jam ad noftram, infirmam etiam fortaffis, obfervationem deveniamus.

CA-

CAPUT VI.

Proponitur Conjectura Auctoris, & pluribus suadetur. Elagabalus e Fastis anni V. C. DCCCCLXXI. nomen Macrini erasit. Ex alio Lapide inscripto An. V. C. DCCCCLXX. idem nomen Macrini detritum. Nummi Corneliae Paulae L. Γ. & L. Δ. *obsignati explicantur. Nummi Anniae Faustinae, & Aquiliae Severae* L. E. *notati recte, juxta Auctoris systema, declarantur. Dionis, & Herodiani concordia pro annis imperii Elagabali. Orosius initium Elagabali consignat Anno V. C. DCCCLXX.*

IN *Epistola* (ait Dio de Elagabalo lib. LXXIX. pag. 907.) *quam ad Senatum, & scripto, quod ad populum misit, & Imperatorem, & Caesarem se, filiumque Antonini, Severi nepotem, pium, felicem, Augustum, Proconsulem, Tribunitiae potestatis inscripsit; haec nomina necdum sibi decreta prior occupans.* Hunc textum quum ipse perpenderem, simulque, de ejusdem Dionis sententia, quoad tempus imperii Elagabali post devictum Macrinum, certior omnino, ex iis quae cap. II., & III. tradidimus, factus viderer, in mentem venit, Elagabalum quemadmodum praedicta Imperatoris,

N Cae-

Caesaris, Pii, Felicis, Augusti, Proconsulis, & Tribunitiae potestatis nomine, priusquam a Senatu sibi essent decreta, susceperat, quod nempe Antonini Caracallae filium, & Severi nepotem, se jactitaret, ita eandem ob causam, initium sui Imperii a morte ipsius Antonini Caracallae fortassis deduxisse. Id vero, aliis nonnullis satis posse, suaderi, mihi visum.

Elagabalus, statim post necem Macrini, nihil non egit, quo ejusdem Macrini memoriam invisam omnibus redderet, eumque tanquam Imperii usurpatorem coargueret. *Romam literas misit* (ait Dio laudato libro LXXIX. pag. 906.) *quum aliis de rebus, quas par erat adjungere; tum etiam Macrinum ob generis ignobilitatem, & structas Antonino insidias, invisum reddens. Inter cetera scriptum hoc quoque legebatur: cui non fas erat ingredi curiam post illam praeconis vocem, qua praeter Senatores alii arceri solent; is ausus est trucidato per fraudem Imperatore, cujus ei custodia commissa fuerat IMPERIUM AD SE RAPERE; ac prior Imperator quam Senator fieri*. Elagabalus hic Macrini generis ignobilitatem primum carpit, illum deinde uti nefarium Patris sui proditorem, & interfectorem, traducit, ac tandem tanquam imperii raptorem, ac qui prior Imperator, quam Senator fieri ausus sit, criminatur. Hoc in Macrinum concitato odio, plures eum interfecisse, qui e Macrini partibus steterant, testatur idem Dio pag. 907. *In Syria*, inquit, *Nestorem interfecit, & Fabium Agrippinum, qui Syriae cum imperio praeerat, una cum primariis Equitibus, quos penes se Macrinus habuerat. Idem, & in illos perpetravit, qui Romae partibus ejus in primis addicti fuerant*. Quum in laudatis ad Senatum, & populum literis Antoni-

num,

num, & Antonini filium se nominasset, gavisi omnes fuere, dirisque Macrinum, ejusque filium devovere. *Nactus imperium* (ait Lampridius in ejus vita cap. III.) *Romam nuntios misit: excitatisque omnibus ordinibus, omni etiam populo ad nomen Antoninum, quod non solum titulo, ut in Diadumeno fuerat, sed etiam in sanguine redditum videbatur, quum se Antoninum Bassiani filium scripsisset, ingens ejus desiderium factum est..... Denique ubi in Senatu lectae sunt literae Heliogabali, statim fausta in Antoninum, & dira in Macrinum, ejusque filium dicta sunt*. Ex hoc Lampridii testimonio apparet Elagabalum a Senatu etiam, Populoque Romano revera, uti Caracallae filium habitum, susceptumque fuisse; quod praeterea evincitur, e duabus apud Gruterum inscriptionibus pag. CLVIII. 3. 4., in quibus is illi titulus tribuitur. Earum prior, quae in columna inter Ulyssipponem, & Eboram in agro Stermojensi, non procul a pago Borbacena, visitur, sic habet:

IMP. CAES. DIVI. ANTONI
NI. PII. MAGNI. FIL
DIVI. SEPTIMI. SEVERI
PII. NEPOTI. M. AURE
LIO. ANTONINO
P. FEL. AVG. PONT. MAX.
TRIB. POT. II. COS. II.
PROC. P. P.
FORTISSIMO. FELICISSI
MOQUE. PRINCIPI
...... ORA. M. P
XXII

In altera vero, quae Braccarae, nunc Pragae Lusitaniae, quaeque initio detrita est, ita legitur:

. . . .

. . . . SEVERI . PII . NEP. ANTONINI MAGNI . F. AURELIO ANTONINO FELICI AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. II. COS. II. PROC. FORTISS. PRINCIPI A . BRACCARA M. P. III

Hoc itaque praeclarissimo nomine sibi apud omnes conciliato amore, ac in Macrinum praedicta, utpote sceleltissimum, perfidumque Antonini Patris interfectorem, & injustum imperii usurpatorem, conflata invidia, verisimile videtur, Elagabalum, tempus quoque imperii Macrini sibimet, tanquam legitimo Antonini Patris successori, vindicare, voluisse, atque ab ejusdem Antonini interitu sui regni initium deduxisse.

Consulatus Macrini loco (ait idem Dio pag. 909.) *qui jam ante gestus erat, nomen suum substituit* (Elagabalus) *quum nec Consulatum a nobis accepisset, nec prorsus eum attigisset: & initio tribus in literis annum indicavit per Adventi Consulatum, quasi qui solus eum gessisset*. Ex his constat, Elagabalum post susceptum, Macrino interfecto, imperium, Macrini nomen, e Fastis anni V. C. DCCCCLXXI., quo is una cum Advento Cos. fuit, expunxisse, & suum loco illius substituisse. Quod praeterea probat Emin. Norisius in Epistola Consulari pag. 131. ex rescripto ipsius Antonini Elagabali lib. II. Cod. L. VIII. *De Nuptiis gestis*, quod signatur: *Dat. VI. Kal. Augusti. Antonino, & Advento Consulibus*. Atque hinc factum est, subjicit

idem

idem Norisius, *ut veteres fastorum Scriptores hunc annum Antonini, & Adventi Consulatu in Fastorum tabulis indicaverint*. At cur in tribus iis literis Macrini Consulis nomen renuit adponere Elagabalus, suumque postea illius loco substituit? Id probe factum juxta praedicta deprehendes. Macrinus Consul eo anno V. C. DCCCCLXXI. non alia ratione processerat, quam quod anno praecedenti ad imperium fuisset evectus. Elagabalus igitur, quemadmodum eodem praecedenti anno Imperium non ad Macrinum, sed ad se, uti verum Antonini Caracallae filium, & successorem pertinuisse, sentiebat; ita fieri potuit, ut Consulatum etiam anni insequentis non ad illum, sed ad se omnino spectasse, contenderit.

Neque vero, e Fastis tantum anni V. C. DCCCCLXI. Macrini nomen erasum, verum, e marmoribus etiam inscriptis anno V. C. DCCCCLXX., quo imperium ille occupaverat, idem detritum. Id patet ex Inscriptione Gruteriana pag. ccc.

IMP . . . . SEVERUS . . . .

COOPTATVS———

C. BRVTTIO . PRAESENTE . T. MESSIO .

EXTRICATO

II. COS.

P. R. C. ANN. DCCCCLXX.

nempe: *Imp. Opelius Severus Macrinus Augustus cooptatus &c.* Ex eo detrito Macrini Elogio confirmat Norisius supra laudato loco, Elagabalum, e Fastis anni V. C.

DCC-

DCCCCLXXI. Macrini hoſtis nomen expunxiſſe: ipſe tamen illud etiam intulerim, quod non ob odium dumtaxat, ex eo marmore id nomen deleri curaverit, ſed ideo fortaſſis maxime, quod in illo perperam Macrinus *Imperator Auguſtus cooptatus* diceretur. Jam vero numiſmata quoque conſulamus.

Vaillantius in nummis Graecis profert, e Muſeo Nob. Mauroceni nummum Juliae Corneliae Paulae prioris Elagabali uxoris, notatum L. Γ. *anno III*, ac in eo viſitur Imperator Eques Pacificatoris habitu. Similem nummum poſſidet etiam Illuſtris. & Eccellentiſs. D. Johannes Dominicus Theupolus, qui humaniſſime eum mihi delineatum per epiſtolam communicavit.

In nummis Latinis Auguſtorum, quum Imperator Eques habitu Pacificatoris effertur, plerumque adponi ſolet Epigraphe: ADVENTUS AUG.; ſuntque reipſa nummi ejuſdem Elagabali, apud Vaillantium, eodem ipſo typo, atque epigraphe inſigniti. Quo tempore Elagabalus Romam advenerit, ſatis colligi, poteſt ex iis, quae cap. II. Lampridium, & Eutropium cum Dione, quoad annos imperii ejuſdem Elagabali, conciliaturi, obſervavimus, nimirum poſtquam Nicomediae anno V. C. DCC-

DCCCCLXXII. hiemasset, ibidemque, aliquantulum etiam post ipsa hiberna, nonnullos tumultos restricturus, substitisset. Num autem Corneliam Paulam duxerit Elagabalus, quum Roma adhuc abesset, an postquam Romam advenit, id mihi incertum, quum de hac re nil clare apud Scriptores. Postremum magis consonum videtur Herodiano, qui Elagabali nuptias lib. v. recitat, postquam illius Romam adventus meminisset; at perquam notum, haud cuncta Historicos per seriem, & ad prius posteriusve gestorum amussim, precensere. Id tamen valde credibile, quod si duxit post sui Romam adventum, statim post illum, nullaque fere mora interjecta, eam duxerit, quod indicari, tum eo nummo videtur, tum praeterea a Dione, qui apud Xiphilinum duxisse illam in matrimonium scribit, ἵνα δὴ θᾶσσον (ὥσπερ ἔφη) πατὴρ γένηται, *ut fieret Pater, sicuti dicebat, celerius*. Verisimile itaque est, cusum fuisse ejusmodi Corneliae Paulae nummum, non multo post Elagabali Romam adventum, quum sub eo typo, ut diximus, exprimi ejusdem Adventus memoria videatur. Est autem L. Γ. *Anno III.* imperii Elagabali idem ipse nummus inscriptus; Quod sane recte nostro systemati congruit, quum juxta illud Elagabalus, circa tempus, quo, post hiberna Nicomediae habita, anno V. C. DCCCCLXXII., Romam advenit, probe tertium imperii sui annum attigisset.

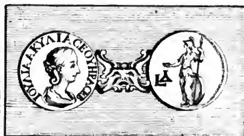
Graecum alium ejusdem Corneliae Paulae nummum laudat idem Vaillantius L. Δ. *anno IV.* inscriptum. De hac ita scribit Herodianus lib. v. cap. vi.: *Duxit uxorem, illustrissimam Romanam feminam, quam etiam Augustam appellavit: cumque ea tamen PAULLO POST* (μετ᾽ ὀλίγον χρόνον) *divortium fecit., ademptisque*

que honoribus privatam colere vitam jussit. Elagabalus, ut modo dicebamus, nisi ante, non multo tamen post sui Romam adventum, ut scilicet *fieret Pater, sicuti dicebat, celerius*, Corneliam duxit. Advenit autem, ut pariter dictum, anno V. C. DCCCCLXXII., postquam Nicomediae hiemasset, ibidemque aliquantulum etiam post ipsa hiberna fuisset commoratus. Demus itaque, quod eam duxerit circa mensem Junium ejus anni. Si annos praedicto nummo obsignatos a mense Junio dumtaxat anni V. C. DCCCLXXI., quo in fugam conjecto Macrino omnem potentiam adeptus est Elagabalus, dinumeremus, is proculdubio Corneliam Paulam non ὀλίγον χρόνον, ut testatur Herodianus, sed duos annos ad nunus, usque ad mensem nimirum saltem Junium anni V. C. DCCCCLXXIV., quo quartum annum imperii inchoasset, retinuisset. Fateor equidem, potuisse etiam ejusmodi nummos, in dissitis regionibus percuti, quum adhuc ejusdem Corneliae Paulae repudiatio ignoraretur: at id quidem verum, si de paucis hebdomadis tantum, aut etiam duobus, si velis, tribusve mensibus, agatur, non vero si de pluribus mensibus; quum praesertim, ea repudiata, Aquiliam Severam, virginem, *quae*, ut ait Herodianus, *Romanae Vestae in Sacerdotale munus addicta erat, & quam Sacrae leges castitatem colere, atque ad finem usque vitae manere virginem, jubent*, e Vestae templo, & sacro virginum domicilio, per summum nefas, abripuerit, atque in uxorem acceperit: pro quo quidem crimine, *oportebat illum*, ut ait Dio, *caesum verberibus in foro, in carcerem conjici, ac morte mulctari;* cujus sane immanis facinoris rumor, fieri non potuit, quin celerrime, ut similibus in rebus accidit, perquam

etiam

etiam remotas Imperii Romani Provincias pervaserit. Admisso tamen, quod iis in regionibus tribus circiter mensibus ignorari, repudiatio illa potuerit, superant adhuc viginti circiter menses, atque amplius, quibus Elagabalus Corneliam retinuisset. Quomodo autem constare id potest cum Herodiano, qui, Elagabalum, scribit, eam *paullo post* dimisisse? Si vero contra eosdem annos, non a pugna cum Macrino inita, sed a Carcallae Patris interitu computemus, recte potuit ipse Elagabalus mense Aprili anni V. C. DCCCCLXXIII. delibato jam IV. anno imperii, praedictis nummis inscripto, Corneliae Paulae consortio adhuc frui, eaque postea repudiata, post decem nimirum circiter conjugalis consuetudinis menses, (quod ὀλίγον certe tempus vocari potuit ab Herodiano,) ad aliud cum Aquilia Severa connubium transvolare.

Duxit itaque secundo loco Elagabalus Aquiliam Severam, cujus perrarum numisma L. Δ. *anno IV.* insignitum, e percelebri saepe a nobis laudati D. Johannis Dominici Theupoli Museo, hic damus.

Sed Aquiliam *quoque paullo post* (ait Herodianus) *dimisit, tertia uxore ducta, quae referre suum genus*

O *ad*

ad Commodum dicebatur, Annia nimirum Faustina, ut cap. III. jam dictum. Hujus Anniae nummum etiam cap. praecedenti exhibuimus signatum L. E. *anno V.* Post eandem Anniam ***aliam etiam, atque aliam duxit, ac dein iterum ad Severam rediit***, ait Dio. Ejusdem ad Severam regressus, praeter Dionem, testis est etiam nummus a nobis cap. pariter praecedenti delineatus cum L. F. *anno V.* Tot haec matrimonia nullo pacto, juxta aliorum, quas jam retulimus, opiniones, conciliari posse cum supradictis Anniae Faustinae, & Aquiliae Severae numismatis, perspicuum fit ex iis, quae in fine cap. III., & alibi adnotavimus. Ea autem, ut perquam commode, juxta nostrum systema, explicentur, jam videamus. Elagabalus, deducto imperii initio a mense Aprili anni V.C.DCCCCLXX., quum Romam post mensem Aprilem anni V.C. DCCCCLXXII., postquam scilicet Nicomediae hiemasset, ibidemque turbas aliquot adversus se excitatas compescuisset, advenit, annum tertium sui imperii jam numerabat. Duxit itaque tunc, non multo post sui adventum, Corneliam Paulam, eandemque usque ad mensem saltem Aprilis anni V. C. DCCCCLXXIII., quo quartum annum imperii inchoarat, retinuit. Id enim declarant Augustae hujus nummi L. Γ. & L. Δ. inscripti. Dimissa Cornelia Paula, sibi Aquiliam Severam adscivit; verum ea etiam paullo post repudiata, ad Anniam Faustinam migravit, cumque illa usque ad mensem saltem Aprilis anni V. C. DCCCCLXXIV., quo quintum annum imperii auspicabatur, versatus est; sunt enim Anniae istius numismata L. E. insignita. Ab eo autem mense Aprili anni V. C. DCCCCLXXIV., usque ad mensem Martium anni V. C. DCCCCLXXV., quo tumultu tan-

tandem militari interfectus eſt, recte etiam fieri potuit, ut duo alia conjugia contraxerit, poſtremoque ad Aquiliam Severam redierit.

Hoc modo Elagabali imperio explicato, patet, nec diſcrepare inter ſe, quoad tempus imperii ejuſdem Imperatoris, Dionem, & Herodianum, quorum alter annos tres menſes novem, & dies quatuor fuiſſe illud, tradit, alter vero ſexennium. Dio enim id tempus a praelio cum Macrino inito numerat; Herodianus vero a nece fortaſſis Caracallae, a qua uſque ad menſem Martium anni V. C. DCCCCLXXV. ſex plane anni fluunt Juliani utrinque incompleti. Regnavit Elagabalus *annos tres*, ait Dio, *menſes novem, & dies quatuor*, ὡς ἄν τις ἀπὸ τῆς μάχης, ἐν ᾗ τὸ παντελὲς κράτος ἔσχεν, ἀριθμήσειεν, *ſi quis a praelio, quo omnem potentiam adeptus eſt, id tempus numerarit*. At quid opus, ut haec exprimat Dio, tempus imperii Elagabali declaraturus? Id factum fortaſſis, quod alio etiam a tempore, a Caracallae nimirum interitu, ejuſdem imperii initium repeteretur. E diverſa hac, perturbataque, eos annos putandi, ratione, profectum etiam crediderim, ut veteres Scriptores, in iiſdem Elagabali annis conſignandis, magna adeo confuſione, ut cap. 1. viſum eſt, laborarint, aliique alia prorſus contraria tradiderint. Illud tamen hic minime praetermittendum, quod in altero a Sylburgio, duobuſque aliis, a Dodwello editis, Imperatorum Catalogis, quorum cap. 1. meminimus, nulla mentio Macrini fit, perinde ac Auguſtorum albo exemptus revera is fuerit, ſed eo prorſus omiſſo, poſt Antoninum Caracallam ſtatim ipſe Elagabalus ſubjicitur. Sic enim in catalogo Sylburgii.

Ἀντωνῖνος Καράκαλλος ζ.
Ἀντ ινος ἄλλος δ.

In faſtis vero Dodwelli, qui habentur in appendice ad Diſſertationes Cyprianicas pag. 25. tributis Severo, ut idem Dodwellus obſervat, annis etiam Caracallae, ſic legitur.

Σεβήρυ κι.
Ἀντωνίνου δ.

Et in aliis faſtis ejuſdem Dodwelli pag. 31., qui ante Elagabalum mutili ſunt, haec habentur.

Μετα τὴν βασιλειαν
Ἀντωνινυ.
Ἀντωνινος το δ.

Dodwellus equidem, in Appendice ad Diſſertationes Cyprianicas pag. 20. §. LI., ideo in iis faſtis omiſſum Macrinum exiſtimat, quod, quum id genus Principes, qui nec Rempub. haberent pacatam, nec Imperium ad heredes tranſmiſerint, nec diu etiam ipſi imperarint, praeeſſent, non ipſis, ſed eorum deceſſoribus eorum quoque tempora ſoleant, in iis imputari. At quidquid hac de re ſit, Oroſius certe lib. VII. cap. XVIII., licet Macrinum nequaquam praetereat, Elagabali tamen initium diſerte anno V. C. DCCCCLXX., quod rem plane noſtram juvat, confirmatque, conſtituit. *Anno*, inquit, *ab Urbe condita, NONGENTESIMO SEPTUAGESIMO Marcus Aurelius Antoninus* 20. *ab Auguſto Imperium adeptus tenuit annos quatuor*.

CA-

CAPUT VII.

Diluuntur difficultates, quae praejactum systema videntur evertere. TR.P. sine nota numerali, non indicat primam Trib. Pot. Nummus Elagabali apud Mediobarbum signatus TR.P. II. COS. III. perperam descriptus. Inscriptio Gruteriana in qua Elagabalus dicitur TR.P.IIII. COS. IIII. mendosa. Refertur eadem Inscriptio a Suaresio sub nomine Septimii Severi. Agathias annum IV. Severi Alexandri copulat cum anno Seleucidarum Alexandreo DXXXVIII. Diversitas inter prioris libri Macabaeorum, & libri posterioris Scriptores, in annis designandis, quomodo ab eruditis concilietur.

NE quidquam nostrae huic Dissetationi, praeque jacto a nobis systemati deesse, videatur, nonnulla hic expendamus, necesse est, quae si minime explicata, nostram prorsus conjecturam convellere, censeantur.

Primum itaque mihi ab erudito, amicoque Viro duo objecti fuere aurei nummi Elagabali apud Occonem, in quibus is dicitur. P. M. TR. P. COS. II. Ex his patet,

patet, ajebat, Elagabalum, quum Kalendis Januariis anni V. C. DCCCCLXXII. Consulatum secundum iniit, nonnisi unum annum Tribunitiae pot. numerasse, quum id plane demonstret TR P. sine nota numerali in nummis signata; juxta autem praedictam sententiam duos annos Tr. Pot. tunc temporis, Elagabalus numerare debuisset. Duobus iis nummis alios tres itidem aureos ipse opposui, apud eundem Occonem inscriptos: P. M. TR. P. COS. III. Quum Elagabalus Kalendis Januariis anni V. C. DCCCCLXXIII. Consul tertium processit, non unum dumtaxat Tribun. Pot. annum numerabat, sunt etenim plurimi ejusdem Elagabali nummi apud Occonem, & Mediobarbum notati: P. M. TR. P. II. COS. II., & tamen iis in nummis Tribunitia Pot. absolute, ac si nota numerali adjecta, effertur.

Scio equidem, Clariss. Scriptores ejus sententiae fuisse, ut cum Tribunitia Pot. sine nota numerali enunciatur, primam Trib. Pot. significari, censuerit, eoque passim, tum pro suis stabiliendis, tum pro aliorum confutandis opinionibus, argumento usos esse. Inter hos Clariss. Perarsonius in Annal. Cyprian. pag. 33., & 34., ubi ex nummis Galli inscriptis P. M. TR. P. COS. II., & ex nummis Volusiani, in quibus: P. M. TR. P. COS., infert Gallum primo imperii anno secundum Consulatum gessisse, & Volusianum primo pariter imperii anno primum Consulatum: idemque argumentum repetit pag. 43. num. VIII. Joannes etiam Vignoli Vir Cl. in eleganti, & erudita Dissertatione, De Columna Antonini Pii cap. IV. pag. 57., eodem principio niti, videtur, probaturus, annum aerae Christianae 138., quo Antoninus Pius Tribunitiam Potestatem primam suscepit,

pri-

primum quoque ejus Imperii fuisse, quod nimirum, *praeter laudatum*, inquit, *a sapientissimo Norisio in epistola Consulari nummum Mediceum, in quo cum Tribunitia Potestate prima Antoninus Augustus inscribitur; alii sane plurimi passim occurrunt apud Occonem, & Mediobarbum, ceterosque rei nummariae scriptores, qui hoc idem facile declarant*. Observo obiter, Norisium in nummo, seu nummis Mediceis, quos in eam rem laudat in epistola Consulari pag. 85., nil prorsus de Tribunitia Potestate prima meminisse, sed ex eo solum, quo in iis legatur: ANTONINUS PIUS AUG. COS. DES. II., non vero ratione Tribunitiae Potestatis primae, eum luculenter demonstrasse, Antoninum Pium eo anno 138. titulum Augusti vere accepisse, quum anno 139. fuerit reapse Consul II., quo argumento postea utitur ipse etiam Vignolius pag. 59. Ceterum quam falsum sit, Tribunitiam Potestatem sine nota numerali obsignatam primam tantummodo Tribunitiam Potestatem indicare, manifesto apparet non solum ex supra memoratis Elagabali nummis, in quibus TR. P. absolute cum III. ejus Consulatu copulatur, verum e numismate etiam Antonini Pii ab eodem Clariss. Vignoli cap. III. pag. 38. exhibito, aliisque plurimis, apud Occonem, & Mediobarbum, in quibus is Imperator dicitur TR. P. COS. III., imo aliis non paucis ejusdem Antonini, apud eosdem Scriptores, in quibus: TR. P. COS. IIII., quum nemo propterea dixerit, Antoninum Pium anno Ch. CXL. quo Consulatum tertium, & anno CXLV. quo Consulatum quartum suscepit, Tribunitiam dumtaxat Pot. primam numerasse. Pagius etiam ad annum Ch. 252. num. II. eundem Pearsonii errorem rejicit, producto

ducto Severi nummo apud Mediobarbum in quo legitur: TR. P. COS. II. P. P. S. C., qui certe nummus non initio ejus imperii percussus censendus est, quum Consulatum tertium Severus nonnisi decimo imperii anno capessierit. At alia quoque bene multa Imperatorum numismata possent, in eandem hanc rem, recitari.

Priori itaque hoc dubio, nullo pene negocio, submoto, alia nobis offert sese, eaque non exigui momenti, difficultas perpendenda. Mediobarbus, pag. 312. ad A. V. C. 973. Christi 220., recitat ex Angelono nummum Elagabali inscriptum: P. M. TR. P. II. COS. III LIBERAL. AUG. S. C. Visitur in eo Imperator in substructione sedens, prope eum figura muliebris dextra tesseram, sinistra Cornucopiae, alia figura scalas ascendit. Hic nummus, si vera illa inscriptio, nostrum plane systema evertit. Elagabalus enim Consulatum tertium gessit anno V. C. DCCCCLXXIII., quare si ejus anni initio Tribunitiam Potestatem II. dumtaxat numerabat, probe constat, illum Tribunitiae Potestatis exordium haud quaquam ab anno V. C. DCCCCLXX. deduxisse, alias enim legendum in eo nummo saltem fuisset: TR. P. III. COS. III. Ut certior fierem, num reipsa illo nummo ea epigraphe exhiberetur, Angelonum, e quo Mediobarbus eum retulerat, adii. Ejus ectypum, in tabula num. 3., primum inspexi, illumque revera allatae a Mediobarbo descriptioni, & inscriptioni consonum esse, deprehendi. Perlegi postea ejusdem, in quos ipse exhibet nummos, commentationes, ibique illum vidi, haud legere in eo nummo TR. POT. II. COS. III., sed TR. P. II. COS. II., quae epigraphe

nullo

nullo pacto nostro systemati adversatur. *Appresso di me si trova* (ait ipse Angelonus pag. 220. ex posteriori editione num. 3.) *la memoria della Liberalità seconda in medaglia con testa, e lettere descritte, e l' Imperatore sedente sopra di un palco con la Dea Liberalità appresso, & uno del Popolo, che per alcuni gradi si conduce, a prendere cotal donativo, leggendovisi:* P. M. TR. P. II. COS. II. P. P. LIBERAL. AVG. S. C. *in altro LIBER. AVG. II.* Scrupulus adhuc mihi supererat, num eo loco error fortassis subesset, haerebamque, quem oscitantiae incusarem, Typographum ne, an Chalcographum. Verum vel hoc tandem dubio exemptus sum, tum quod apud Vaillantium in numm. aur. & arg. pag. 286. nummum inveni eodem typo, eademque inscriptione signatum, quem is antiquarius sic effert: LIB. AVG. P. M. TR. P. II. COS. II. *Imperator sedet in substructione cum Liberalitate stante, icuncula scalam ascendit;* tum etiam, quia ipse Angelonus, alium nummum cum eadem epigraphe se retinere, fatetur, in quo LIBER. AVG. II., sunt autem nummi Liberalitatis II. Elagabali, unus apud Occonem, & duo apud Vaillantium, alius nempe in numm. aer., & alius in numm. aur., & arg., in quibus legitur: P. M. TR. P. II. COS. II., non vero: TR. P. II. COS. III.; tum denique, quia si dicti nummi Liberalitatis II. exprimunt tantum COS. II., manifesto consequitur, nummos Liberalitatis primae, cujusmodi est ab Angelono exhibitus, praeferre non posse COS. III.

Difficilem aliam, quae nostrae reluctatur sententiae, antiqui Lapidis Inscriptionem reperio in Thesauro Gruteriano pag. CLXIII. num. 8., eaque sic habet.

Ardeae.

IMP. CAES. M. AVR
ANTONINVS
PIVS . FELIX . AVG
PONTIF. MAX. GERM. MAX.
TRIB. POTEST. IIII. IMP. V
COS. IV. PROQ. COS. P. P. ET
M. AVRELIVS
ALEXANDER
GERM. MAX. DACICVS. MAX
PRINCEPS . JUVENTVTIS
LITVS . VICINVM . VIAE . SEVERIANAE
ASSIDVIS . MARIS . ADLVENTIS
FLVCTIBVS . AD . LABEM . RVINAE
LABEFACTATVM . AGGERIBVS
MARINI . OPERIS . A . FVNDAMENTIS
VT . PERICVLVM . COMMEANTIBVS
ABESSET . EXTRVI . CVRARVNT

Si vera haec etiam, & minime adulterina Inſcriptio, falſum noſtrum ſyſtema fatendum eſt. Si enim Elagabalus, quum Kalendis Januariis anni V. C. DCCCCLXXV. Conſulatum quartum ſuſcepit, Tribunitiam Poteſtatem quater dumtaxat inſtauraverat, illam proculdubio nonniſi anno V. C. DCCCCLXXI. inchoaſſe dicendus eſt. At plura ſunt, quae aut mendoſam, aut omnino adulterinam, mihi quidem, ejuſmodi Lapidis inſcriptionem demonſtrant. Nulla hactenus viſa numiſmata ſunt, quae Elagabalo eum titulum Germanici Maximi, & Imperatoris V. adtribuant. Nullus Scriptor praeterea eſt, qui, illum eximiam aliquam de Ger-

Germanis Victoriam, aut per se, aut per suos legatos, tulisse, nos doceat, qua sibi eundem Germanici Maximi titulum promereri, potuerit. Qua vero ratione Imperator ille V. dicendus? Quinque ne Victorias retulit, ob quas Imperatoris titulo quinquies augeri debuerit? Si pugnam cum Macrino anno V. C. DCCCCLXXI. prope Antiochiam habitam excipiamus, nullum bellum is gessit, nil strenue egit; imo postquam Romam advenit, nonnisi foedissimo otio, turpissimaque libidine, veluti alterum Sardanapelum (quo etiam nomine vocat illum Dio) emarcuisse, veteres omnes Scriptores testantur. Alexander vero, cur etiam Germanici Maximi, & praeterea Dacici Maximi titulo insignitus? Nullum nec ipse, neque Dacis, neque Germanis, quum adhuc purus putus Caesar, Dacis vero nec quum Augustus, praelium intulit. Lampridius acclamationes recensens, quibus illum Senatus rogarat, ut Antonini nomen susciperet, eum quidem acclamasse cap. IX. refert: *Vicisti vitia, vicisti crimina, vicisti dedecora. Antonini nomen ornavisti &c.* nusquam vero: *Vicisti Germanos, vicisti Dacos*. Idem Alexander, quum, post repudiatum Antonini nomen, a Senatu urgereretur, ut Magni praenomen susciperet, sic apud eundem Lampridium cap. XI. respondit: *Facilius fuit P. C. ut Antoninorum nomen acciperem: aliquod enim, vel affinitati deferrem, vel consortio nominis imperialis. Magni vero nomen cur accipitur? Quid enim jam magnum feci?* Postquam vero, e bello Persico is rediisset, acclamavit idem Senatus, cap. LVI.: *Alexander Auguste Dii te servent. Persice Maxime Dii te servent. Vere Parthicus vere Persicus. Tropaea tua, & nos videmus, victorias & nos videmus &c.*, nunquam autem acclamavit: *Vere Germanicus,*

 vere

vere Dacicus. Observo praeterea, quod quamvis ex una parte Alexandro in ea inscriptione Germanici Maximi, & Dacici Maximi tituli, qui nulla ratione ei congruebant, adtribuantur, omittitur tamen ex alia parte Consulis titulus, qui revera ei debebatur, quum Elagabalus Consulatum quartum anno V. C. DCCCCLXXV. una cum ipso Alexandro inierit. Haec non pauca sunt, quae, mea quidem sententia, eum Lapidem νοθείας manifesto damnat, ac ab venerandis antiquitatis monumentis plane ablegandum demonstrant.

Verum, quum haec scripsissem, incidi in Illustriss. Suaresii Apparatum Historicum ad explicationem Arcus Septimii Severi, inter Veteres Arcus Augustorum, a Jo. Petro Bellorio illustratos, pag. 16. insertum, ibidemque illam ipsam Inscriptionem pag. 19. VII. inveni, non quidem sub Antonini Elagabali, & Alexandri Severi nominibus recitatam, sed sub nominibus Septimii Severi, & Caracallae. En illam, ut apud ipsum Clariss. Praesulem, ex quo Sponius etiam, ut postea animadverti, eandem in Miscellan eruditae Antiquit. pag. 27, 6. praedicto modo recensuit.

Ardeae.

IMP. CAES. L. SEPTIMIUS . PERTINAX .
PIUS . FELIX . AUG.
PONT. MAX. GERM. MAX. TRIB. POT. IIII.
IMP. V. COS. PROCOS. PP.
ET . M. AURELIUS . ANTONINUS . PIUS .
GERM. MAX.
DAC. MAX. PRINCEPS . JUVENTUTIS.
LITUS. VICINUM. VIAE. SEVERIANAE. *&c. ut supra*.

Nil

Nil ſane optatius, hac in re, nobis poterat, ea inſcriptione contingere.

Supereſt tandem, ut alteram difficultatem ſolvamus, quae ex Agathia lib. IV. de bello Gothico cap. XI., non quidem contra a nobis propoſitam opinionem, ſed contra Dionis, communemque Chronologorum, de tempore necis Elagabali, ſententiam, cui nos ſubſcribendum contendimus, erui poteſt. *Annis octo, & triginta* (ait is Scriptor) *ad quingentos poſt Magni Alexandri Macedonis principatum, quaternis poſt alterius Alexandri Mammaei, Artaxerſes Perſarum ſuſcepit imperium*. Hic, ut patet, Agathias loquens de tempore, quo Artaxerſes novum Perſarum Imperium auſpicatus eſt, annum quartum imperii Alexandri Severi anno Seleucidarum Alexandreo quingenteſimo trigeſimo octavo copulat. Extra autem omnem aleam eſt, Aerae Seleucidarum initium ab Autumno anni V. C. CCCCXLII. eſſe repetendum; quare annus ille praedictae aerae DXXXVIII. inchoarit, neceſſe eſt, Autumno anni V. C. DCCCCLXXIX. Jam vero, ſi Elagabali necem, & Alexandri Severi initium menſe Martio anni V. C. DCCCCLXXV. ſtatuamus, plane conſequitur, ut laudati anni Seleucidarum DXXXVIII. exordium conferendum haudquaquam ſit cum anno quarto Alexandri, ſed potius cum quinto: quartus etenim annus Alexandri menſe Martio anni V. C. DCCCCLXXIX. exactus fuiſſet, & inchoaſſet jam quintus. Rejicienda itaque eſt mors Elagabali, ſimulque Alexandri primordium in menſem Septembrem anni V. C. DCCCCLXXV., quo fiet, ut menſe pariter Septembri anni V. C. DCCCCLXXIX. recte potuerit inchoare annus Seleucidarum DXXXVIII., quum nondum quartum annum

num

num imperii Alexander explevisset. Hoc argumentum non id profecto esse, putem, quod iis, quae cap. II., & III., pro Dionis sententia adstruenda, late protulimus, valeat, opponi. Quis enim, ut cetera omittam, Agathiam hac in re cum Dione, & Lampridio contulerit? Dio etenim quae suo tempore gesta, quaeque suis oculis viderat, enarrasse se profitetur; Lampridius Senatus acclamationes, quibus Alexandro Antonini, & Magni nomen oblatum, a se recitatas, ex Actis Urbis se deprompsisse, testatur: Agathias vero, nonnisi post tria, atque amplius ab Elagabali, ac Alexandri imperio saecula, suas de bello Gothico historias concinnavit; unde non mirum, si non tam exacte annos imperii Alexandri cum anno Seleucidarum, quo novum Persarum imperium coepit, copularit, sexque illos circiter menses quinti anni Alexandri jam inchoati neglexerit. Si vero neque Agathiam velimus respuere, non incommode eum cum Dione, & Lampridio etiam conciliabimus, si animadvertamus, Persas fortassis tunc temporis, quemadmodum de Arabibus, & Damascenis testatur Simplicius in lib. V. Phisicorum Aristotelis, annos suos ineunte vere inchoasse, quamvis ceteroquin, pro contractibus, publicisque id genus monumentis, Aera Seleucidarum, quae annos ab Autumno putabat, uterentur; quare fieri potuit, ut Agathias Natalem Imperii Persarum consignaturus, initium anni Seleucidarum DXXXVIII. cum initio anni populari eorundem Persarum confuderit, sicque sex circiter menses dictum annum Seleucidarum anteverterit. Perspicuum exemplum habemus apud Scriptorem lib. I. Machab., qui, licet in annis designandis epocha Seleucidarum, quam Judaei etiam, postquam Grae-

corum

eorum jugum subjere, usurparunt, aeramque Contractuum vocitabant, uteretur, eos tamen annos non ab Autumno, seu a mense Tisri auspicatur, sed a Neomenia Nisan mensis verni, a quo Hebraei annos suos legales computabant. Hac una siquidem ratione idem Scriptor prioris libri Machab. in concordiam cum altero posterioris libri Scriptore pluribus in locis ab eruditis Viris adducitur, quod prior nempe annos Seleucidarum inchoat a mense Nisan, alter vero a Neomenia Tisri mensis septimi. Sic Antiochus Eupator, ut quodpiam exemplum afferam, lib. I. Machab. cap. VI. adversus Judaeos venisse legitur *anno centesimo quinquagesimo*, in II. vero lib. initio cap. XIII. id factum dicitur *anno centesimo quadragesimo nono*. Prior siquidem Scriptor bellum illud aestate gestum ideo anno Seleucidarum CL., & alter anno CIL. addicunt, quod ille eum annum exorsus sit, juxta popularem putationem, a Neomenia Nisan, iste vero a Tisri. At non is est Agathias, quem tam religiose cum Dione, & Lampridio conciliemus.

Ex hactenus dictis, haud leviter fultum, meo quidem judicio, apparet propositum a nobis systema, pro annis imperii Elagabali stabiliendis, nummisque, tum illius TR. P. V. signatis, tum Anniae Faustinae, & Aquiliae Severae ejus uxorum L. E. *anno V.* inscriptis, explicandis. Plura etenim sunt, ut cap. praecedenti ostendimus, quae illud suadent, confirmantque: nulla vero, ut postremo hocce capite visum, quae ab illo nos hactenus avocent, removeantque. Haec qualia sunt cunque aequissimus Lector perpendat, judicetque. Quae si fortassis arriserint, id mihi eo jucundius erit, quod, aliud agens, nimirum de nequissi-

quiſſimi Imperatoris annis ediſſerens, Sanctiſſimis quoque, invictiſque Eccleſiae Martyribus, PONTIANO, ET HIPPOLYTO ſatis proſpexerim; ſin vero minus, *Συγγνώμη πρωτοπείρῳ*.

F I N I S.

INDEX RERUM.

A

ABbatia Florentina. Ejus Codex MS. Historiae Augustae pag. 25. 73.

Alexander. Severus. quo die Antonini, & Magni nomen illi oblatum. 16. quo die nuncupatus Imperator. 19. quot annos regnavit. 31.

AN. in nummis Viminacii non significat annos a deducta Colonia 41.

Annia Faustina tertia uxor Elagabali 49. Ejus nummi L. E. signati conciliantur cum annis imperii Elagabali 106. Nummus ejusdem e Museo P. Chamillardi adulterinus 74.

Aquilia Severa secunda uxor Elagabali 48. Ejus nummi L. E. notati conciliantur cum annis imperii Elagabali 106.

A Turre. Philippus. Expenduntur ejus exempla in confirmationem sententiae Pagii, pro explicandis nummis Elagabali TR. P. V. notatis 61. rejicitur ejusdem opinio, de nummis Anniae Faustinae post mortem Elagabali percussis. 68.

B

Bacchini. Benedictus. 2.

Balbinus, & Pupienus quo tempore interfecti. 39.

Bianchi. Sebastianus. 37.

Bonarota. Philippus. ejus opinio de die natali Severi Alexandri 20. Sententia ejusdem de notis S.C. in nummis scalptis. 38.

C

Canon Paschalis S. Hippolyti. 5. 30.

Caracalla quo die interfectus. 16.

Chamillardus. Ejus nummus Anniae Faustinae cum Epocha Raphaneotarum adulterinus. 74.

Cornelia Paula prior uxor Elagabali. 48. Ejus nummus L. Γ. signatus 120.

D

Dionis sententia de annis imperii Elagabali 4. Eadem probatur 13.

Dodwellus perperam S. Hippolyti Portuensis Episcopi Martyrium impugnat. 46. Initium Maximini, & Gordiani Africani minus recte consignat. 47.

E

Elagabalus quot annos regnavit 14. 29. & alibi. quo die imperio potitus 16. quo die interfectus *ibid.* quo die in Phoenicia a militibus accla-

Q matus

matus Imperator. 52. Ejus nummi TR. P. V. notati 7. 93. Quomodo ii nummi cum annis ejus imperii conciliandi. 97.
Eutropius cum Dione conciliatur quoad annos imperii Elagabali. 14.

G

Gordianus Africanus quo anno nuncupatus Imperator. 34.
Gordianus III. an simul cum Philippo aliquod tempus regnarit. 41.
Gruteri Inscriptio mendosa. 114.

H

Herodianus cum Dione conciliatur quoad annos imperii Elagabali. 107.
S. Hippolytus. Ejus Canon Paschalis. 5. 30.
S. Hippolytus presbyter simul cum S. Pontiano Papa in Sardiniam relegatus. 45.
S. Hippolytus Portuensis Episcopus quo die passus. 46.

I

Justinus junior quo anno successit Justiniano 63. quo anno Consulatum iniit *ibid.* Consulatum pene abrogatum restituit, & perpetuum effecit. 63. annos ab eodem consulatu non minus quam ab imperio numeravit. *ibid.* Explicatur locus Corippi de primo ejus anno. 66.

L

Lampridius cum Dione conciliatur, quoad annos imperii Elagabali. 14. Expenditur ejus testimonium de die, quo Severo Alexandro Antonini, & Magni nomen oblatum. 16. idem forte depravatum, & quomodo corrigendum 22. alius ejusdem locus ex Cod. MS. Abbatiae Florentinae emendatus 37.
Ludi Capitolini, variae opiniones de tempore quo celebrati. 59.

M

Macrinus quo die ab Elagabalo victus. 16.
Maffei. Paulus Alexander. 10.
Maximinus quo mense regnare coepit. 31. Germanica ejus Victoria quo anno habita. *ibid.* quo anno a Senatu hostis declaratus 34. quot annos regnavit, 37. qua tempestate occisus. 44.
Mediobarbi opinio de tempore necis Elagabali 9. eadem refellitur 29. ejusdem opinio de initio Maximini confutatur. 31.

N

Norisius. 44. 57. 87. 101. 111.
Nummus Elagabali apud Mediobarbum signatus TR. P. II. COS. III. perperam descriptus. 112.

Num-

Nummi ad Processus Consulares spectantes non est necesse, ut cusi sint initio anni, quo Cõsulatus suscipiebatur. 55.
Nummi
Alexandri 21.
Anniae Faustinae. 95.
Aquiliae Severae. 105. 95.
Corneliae Paulae 102.
Elagabali 94.
Maximini 37.

P

Pagius. Antonius. refelluntur ejus observationes, pro concordia Dionis, & Lampridii, quoad diem natalem Severi Alexandri 17. Confutatur ejusdem opinio, quod Gordianus III. simul cum Philippo aliquod tempus regnarit 41. Rejiciuntur ejus solutiones pro nummis Elagabali TR. P. V. notatis 51. 92. 96.
Patinus. Carolus. perperam notas Δ. E. in nummis interpretatur. 9.
Pontianus Papa, & Hippolytus presbyter primo anno Maximini passi. 45.
Pearsonius minus apte confutat observationem Petavii pro nummis Volusiani TR. P. IIII. notatis 88. refellitur ejusdem opinio, de TR. P. sine nota numerali. 110.
Petavii opinio de tempore quo obiti ludi Capitolini, 39. refellitur observatio ejusdem pro nummis Volusiani TR. P. IIII. notatis. 86.
Processus Consulares pluries per annum a Consulibus obiti 57. a Justiniano ad sex redacti *ibid.*

S

S.C. non significat nummos Senatus auctoritate percussos. 38. quid significet. *ibid.*

T

Theupolus. Joh. Dominicus. 94. 102. 105.
Tillemontius. Refellitur ejus conjectura, pro Dione, & Lampridio conciliandis, quoad diem natalem Severi Alexandri 23. solvitur ejus difficultas de nummo Maximini TR. P. IIII. & S. C. signato 38. rejicitur ejusdem sententia de nummis Elagabali TR. P. V: notatis.
Toinardus. Nicolaus. Ejus conjectura pro nummis in quibus plures anni, quam Imperatores regnarint, a Pagio relata, & rejecta 75. Conquestus ejusdem, quód ea non omnino bene fuerit a Pagio relata, & minus apposite confutata 79. Vera ejus observatio ex titulo libelli, quem pollicitus fuerat, exsculpta, & alia via confutata. 81.

TR.

TR. P. sine nota numerali non indicat primam Trib. pot. 110.

V

Vaillantii opinio de tempore necis Elagabali 9. eadem refellitur 29. ejus opinio de initio Maximini confutatur. 31. rejicitur ejusdem sententia, quod notae AN. in nummis Viminacii significent annos a deducta Colonia. 41.

PRAE CETERIS.

pag.	lin.	Errata haec	Corrige.
3.	20.	*regnasse tradit*	regnasse tradit
8.	1.	DCCCLXXV.	DCCCCLXXV.
25.	5.	FUTURIS	FUTURUS
31.	32.	aetatis	aestatis
32.	3.	*nomine*	*nemine*
41.	17.	quamadmodum	quemadmodum
	24.	disignant	designant
47.	9.	*dele* quas	
57.	23.	IV.	VI.
58.	14.	Κυνίγιον	Κυνήγιον
61.	27.	Italiaca	Italica
64.	11.	adrem	ad rem
	12.	OTC.	OCT.
	29.	XXXV.	XXV.
98.	2.	nomine	nomina
105.	9.	Carcallae	Caracallae
109.	15.	Dissetationi	Dissertationi
110.	19.	censuerit	censuerint
		Perarsonius	Pearsonius
115.	10.	Sardanapelum	Sardanapalum
	22.	urgereretur	urgeretur